Zeytinburnu'nda Bir Âşık

İSMAİL AZERÎ

- Sözlü Tarih Çalışması -

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI : 24

ZEYTİNBURNU'NDA BİR ÂŞIK

İsmail Azerî

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI : 24

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI : 24

Zeytinburnu'nda Bir Âşık: İsmail Azerî

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Ömer Arısoy
Mustafa Aydın

GENEL YÖNETMEN
İlhan Efe

YAYIN DANIŞMANI
Doç. Dr. Abdulkadir Emeksiz

EDİTÖR
Ekrem Ayyıldız

BÖLÜM YAZARLARI
Beyhan Demirci
Yrd. Doç. Dr. Ferhat Aslan

SANAT YÖNETMENİ
Mehmet Lütfi Şen

FOTOĞRAFLAR
Eren Kahraman
Halil İbrahim İnci
Cihat Hıdır
Zeytinburnu Belediyesi Arşivi
İBB Kütüphane ve Müzeler Müd. Atatürk Kitaplığı Arşivi
TÜMATA Arşivi

YAPIM
buzzagi

TEKNİK HAZIRLIK
Minyatür

KAPAK TASARIM
Abdurrahman Doğan

1.BASKI
İstanbul, Mart 2012

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No:20640

ISBN: 978-605-88179-5-1

BASKI VE CİLT
İklim Matbaacılık
Nişanca Mah. Arpacı Hayrettin Sk. No: 21 Eyüp - İstanbul
Tel: 0212 577 77 45 - 0212 613 40 41

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ
444 1984
zeytinburnu.bel.tr

İçindekiler

Takdim

Kıymetli okurlar;

Zeytinburnu Belediyesi olarak, ilçemizin kültür ve sanat birikimini sizlere takdim etmeye devam ediyoruz. Kültür-sanatın hemen her alanında büyük bir gelişme ve atılım içinde olan Zeytinburnu'nun geçmiş büyük eserlerini birer birer sizlerle buluşturduğumuz gibi; yaşayan eserlerini ve sanatçılarını da buluşturmaya devam ediyoruz.

Bilindiği gibi, Zeytinburnu göçle kurulmuş bir kentsel-toplumsal yapıya sahiptir. Kadim Osmanlı topraklarından, hatta daha da uzaklardan soydaşlarımızın, gönüldaşlarımızın gelip mesken tuttuğu bir ilçedir. Bizler bu toplumsal zenginliğimiz içinde, çok renkli ve birbirine ilham veren çok çeşitli gelenekleri, kültürel ve sanatsal zevkleri bir arada, ahenk içinde yaşıyor olmanın ayrıcalığına sahibiz.

Sizlere bu titiz çalışmada, bu rengârenkliğin, bu güzel çeşitliliğin örneklerinden birini takdim ediyoruz: Âşık İsmail Azerî.

Türkiye topraklarından '93 Harbi'nde kopan bir babanın oğlu. Hikayesi, o tarihten sonra kaderin iplik iplik, desen desen ördüğü bir hikâyeye evrilmiş. Tebriz'den Zeytinburnu'na uzanan hikâyesi, hayatın elbette ki acı tatlı renkleriyle dolu. Sesi, sazı, bu hikâyelerin hatıratıyla yüklü.

Âşıklık geleneğimizin yaşayan en büyük ustalarından biri olan Âşık İsmail Azerî'nin sazını ve sesini şimdiye kadar dinlemediyseniz, bu kitap sizlere bir fikir verebilir. Ama kitabımızın asıl gayesi, bu güzide geleneğimizin mümtaz bir temsilcisini anmak, hatırlamak ve kendisine takdir ve şükranlarımızı sunmaktır.

Bu vesile ile Âşık İsmail Azerî'nin şahsında bütün Zeytinburnu sakini sanatçılarımıza çalışmalarında başarılar dileriz. Saygıdeğer büyüğümüz, kıymetli sanatçımıza da Allah'tan uzun, bereketli bir ömür dileriz.

Murat AYDIN
Zeytinburnu Belediye Başkanı

Giriş

İslam öncesi Türk cemiyet ve edebiyatında çok daha müessir bulunan ozanlık geleneği, İslam dinine ve kültür dairesine girip Anadolu'yu vatan edinen Türkler için XVI. yüzyıldan itibaren âşıklık geleneği olarak yaşamaya devam etmiştir. Bozkır kültürüne bağlı hayat şartlarından yerleşik düzene geçmiş olmanın, farklı kültür havzalarında sürekliliğini koruyan edebî – kültürel etkileşimin, gelenek üzerindeki değişimlere tesir ettiği muhakkaktır. Klasik formunu büyük ölçüde İstanbul'da şekillendiren bu gelenek Anadolu'dan taşınmış ve Anadolu ile sürekli temas ve ilişki halinde yüzyıllardır devam ederek zamanımıza kadar gelmiştir.

Kars yöresi, yetişmiş şairleri bakımından gerek kemiyet gerekse de keyfiyet itibariyle âşıklık geleneğinde en önde gelen bölgelerdendir. Kars, geleneğin bilinen en eski temsilcilerinden kabul edilen Âşık Baykan'dan günümüze kadar, Âşık Hasanları, Âşık Tüccarîleri, Ceyhunîleri Türkiye'ye kazandırmıştır. Âşık Şenlik, Posoflu Zülalî, Kağızmanlı Hıfzî, Âşık Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu ve Mürsel Sinan'a varıncaya dek nice değerler Kars'tan çıkmıştır.

Âşıklık geleneğinin en güçlü merkezlerinde bulunmuş temsilcilerinden biri de İsmail Azerî'dir.

İran'da, Tebriz'de dünyaya gelmiş olan İsmail Azerî, âşık bir dedenin torunu, âlim bir babanın oğludur. Aslen Vanlı bir aileye mensuptur. Kars'ta yetişmiş ve âşıklık geleneğini de burada öğrenmiştir. Annesinden dinlediği deyişler, divanlar beslemiştir ruhunu; Karacaoğlan ile annesi sayesinde tanışmıştır. Âşıklığa başlaması da annesinin etkisiyle gerçekleşmiştir denilebilir. Evliliğini kurmasında ve hayata tutunmasında âşıklığın büyük faydasını görmüştür. Sevim Hanım ile evlenme sürecinde sazından yardım almıştır, para kazanıp evini geçindirmesinde de.

Telli sazına hitap ettiği şiirinde sazına atfettiği kıymet görülür:

"Sana bağlı oğlum kızım

Ekmek oldu bana sazım"

Çocukluk çağlarından itibaren "âşıklık okulu" diye tarif ettiği gurbeti yaşamıştır. Gelenek şairlerinin bir anlamda kaderi, bir bakıma mecburiyeti olan gurbet yolculuğu İsmail Azerî için de

hep olagelmiştir. Iğdır'dan İstanbul'a gelip yerleşmiş olsa da yurt içinde ve dışında seyahatleri hiç eksik olmamıştır.

Yirmili yaşlarında şiir yazmaya - okuma yazmayı kırk yaşından sonra öğrendiği dikkate alınırsa - daha doğrusu yazdırmaya başlamıştır. İstanbul hayatı ilk sazını kendisinden aldığı Şemsi Yastıman ve Bayram Aracı ile tanışıp onların desteğini görmesiyle âşıklık icrasına meydan verecek meclislere dâhil olmuştur. Ahçılık, muhallebicilik, garsonluk dahil pek çok işte çalışıp hayata tutunan Azeri'nin her işinin yanında sazı olmuştur denilebilir. TRT radyosuna programlar, âşık festivalleri, restoranlarda çalıp söylemeler, düğünler, kahvehane vb. her imkân ve fırsatta çalıp söylemiştir. Sanat dünyasından kabadayılar âlemine, siyaset adamlarından hayatın yükünü taşıyan hamallara kadar farklı cemiyet ve insan hallerine, yaşayarak şâhit olmuştur.

Âşık İslâm Erdener'i şiirde ustası olarak tanıtan İsmail Azeri, hikâyeyi Âşık Muharrem'den ve sazı da Şemsi Yastıman'dan öğrendiğini söyler, çırak olarak Bayram Deniz'i yetiştirdiğini ifade eder. Şiirlerinde çoğunlukla kullandığı mahlası İsmail ve İsmail Azerî'dir. Kardeşini anlattığı "Kardaşım Hüseyin" adlı hikâyeyi tasnif etmiştir.

Kitapta yer alan ve kendisiyle yapılan mülakattaki sorulara verilen cevaplar Âşıklık geleneği ve gelenek içinde İsmail Azeri'nin yerini anlamak bakımından değerlidir.

Geleneğin kökleri, ustalığın anlamı, âşıklığın şartları, usta-çırak ilişkileri, eğitimin teknik ve insanî boyutları, metotları, âşıkların sanatlarını icra mekânları, âşık makamları, havaları ile ilgili sorular yer almaktadır.

Bu mülakattaki sorulara verilen cevaplardan neler öğrenilebilir: Âşık olacakların okuması gereken kitaplar, ustalığın teorik bilgileri, kafiyeleri kimlerin, neden ve nasıl tükettiği, şiirde kusurun ne olduğu, âşıkların hikâye anlatma üsluplarının nasıl olması gerektiği, Kars âşıklarının en sevdiği aşığın kim olduğu, beratın, mahlasın ne olduğu, nasıl alınıp verildiği…

Kendi tabiriyle "şenlikli türküler" söyleyen, usta malı eserler de icra eden Azerî, modern zaman şarkıcılarını beğenmez. "Allah belanı versin" diye şarkı yapılmaz der ve ekler: "Büyük ustalar, sevgiliye ağır sitemde bile bulunmazlardı." Büyük aşkların,

âşıkların ve onlara layık sevgilerin, sevgililerin eksik olmaması dileğiyle…

İsmail Azerî'nin ömrü çoğunluk İstanbul'da, Zeytinburnu'nda geçmiştir. Sosyo-kültürel hareketlilik bağlamında Türkiye'de İstanbul'un, İstanbul içinde Zeytinburnu'nun ayırt edici vasfı dikkat çekicidir. Gerek ülke içinden gerekse de yurt dışından göç edip gelmiş yurttaşlarımıza ve soydaşlarımıza kucak açmış olan Zeytinburnu, bu sürekli hareketlilik sayesinde renkli bir kültür havzası olmuş, pek çok edebiyat ve sanat kolu mensubu için yerleşim mekânı olmasının ötesinde sanat eserlerinin ilham kaynağı ve konusu da olmuştur. Bu bakımdan Zeytinburnu Belediyesi'nin gösterdiği duyarlılığın önemi büyüktür. "Zeytinburnu Sanat Yolu"nun açık tutulması kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara taşınabilmesi amacına hizmet edecektir.

Bu kitabın ortaya çıkmasındaki katkıları ve kültürel faaliyetleri teşvik etmesi dolayısıyla Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın'a, Başkan Yardımcısı Ömer Arısoy'a, Kültür Müdürü Mustafa Aydın'a ve belediye çalışanlarına teşekkür ederiz. Âşık İsmail Azerî'nin kıymetli eşi Sevim Hanım'ın İsmail Azerî'ye hayatı boyunca devam eden desteği, kitap çalışmasına da yansımıştır. Türkülerimizi güzel sesiyle sevdiren, halk müziğimizin büyük isimlerinden Belkıs Akkale Hanımefendi ve eşi Sami Doğan Yılmaztürk'e çok değerli katkıları ve ilgileri için minnettarız. Yılmazoğlu Müzik'in sahibi ve Âşık İsmail Azerî'nin 17 yıllık dostu Âşık Yener Yılmaz'ın CD albüm çalışması için büyük katkıları olmuştur. TFM Müzik'in sahibi Hasan Rıfkı Özgen, İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürü Ramazan Minder, Abdulkadir Kibar ve TÜMATA (Türk Musikisini Araştırma ve Tanıtma Gurubu) adına Rahmi Oruç Güvenç kitap içinde kullanılan kıymetli malzemelerin temin edilmesinde yardımcı oldular, sağ olsunlar. İlhan Efe, Ekrem Ayyıldız ve Mehmet Lütfi Şen çok emek verdiler. Bölüm yazarları Beyhan Demirci ve Yrd. Doç. Dr. Ferhat Aslan başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür eder, çalışmanın kültürümüz için faydalı olmasını dileriz.

Doç. Dr. Abdulkadir Emeksiz

KÖYDEN KENTE
DÜNDEN BUGÜNE
ÂŞIK İSMAİL AZERÎ

Beyhan DEMİRCİ

Âşık İsmail Azerî',
Saz yapım ustası Sivaslı Hüseyin'e
Kasımpaşa'daki dükkanında deyiş okurken …
1951

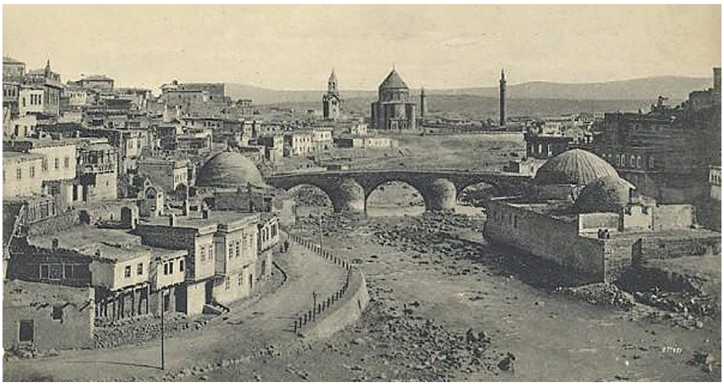
Âşık İsmail Azerî 1928 yılının Haziran ayında, İran'ın Tebriz şehrinin Hoy kazasında dünyaya gelmiştir. Babası Sefer Bey, annesi Nene Hanım'dır. Babası 93 harbinde Ermeni zulmünden kaçıp kervanlarla Türkiye'den İran'a giden Vanlı bir aileye mensup 15 yaşında bir delikanlıdır. İran'da, sonradan kayınpederi olacak olan ve manifaturacılık yapan Mir Muhammed, Sefer Bey'i yanına çırak olarak alır.

Dedem Mir Muhammed bölgenin önemli âlimlerinden biriydi. Soyu Hz. Hüseyin'e, yani 12 İmam'a dayanırdı. O zamanlar babam da dedemin tezgâhında çalışıyormuş, manifaturacıymış. Toptan kumaş satarlarmış. Dedem "Oğlum madem Türkiye'den gelmişsin; biz kardeşiz, toprağımız bir, yolumuz bir, dinimiz bir, erkanımız bir; sen burada çalış" demiş ve babamı da almış yanına.

Babamla annem sevmişler birbirlerini. Tabi o zamanlar panayır, eğlence yeri yok; köyde, merada, tarlada, kapıdan geçerken, bahçede gezerken görmüşler birbirlerini. Babam âşık olmuş anneme. Annem de babamı seviyor.

Ağam (babam) 20-25 yaşlarındayken, dedem kızını veriyor, evleniyorlar. Biz babamıza ağa deriz. Ağam kafasından ailesini, atasını, doğduğu toprakları atamıyor ve Türkiye'ye dönmeye karar veriyor.

Biz 9-10 yaşındayken düştük gurbete. Ağam, anamı da alıyor, göçümüzü yüklüyor. Dedem Mir Muhammed izin vermeyecek diye üzerine kapıyı kilitleyip öyle çıkıyorlar dede yurdundan. Kapıyı açsalar izin vermeyecek kızının ve torunlarının gitmesine. Büyük zorluklarla, göçlerle, kervanlarla, yürüyerek, dağları aşarak Beyazıt'a geliyoruz. Babamın babasının adı Aziz. O da âşık: Âşık Aziz.

Kars, 1940

Karaköy İskelesi, 1950

1938 yılında ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç eden Âşık İsmail Azerî, Iğdır'ın Tuzluca kazasının Sürmeli köyünde kütüğe kaydedilir. Türkiye'ye dönüşleri Atatürk'ün öldüğü güne denk gelir.

Beyazıt'a geldik. Devlet bizi teslim aldı. Hürmet ettiler, güzel güzel ayakkabılar, giysiler verdiler hoş geldiniz demek için.

Tabi o zaman Türkiye'de nüfus azdı, araziler boştu. Bizim Iğdır ovası zengin bir yerdi. Eken yok, hepsi bir yana dağılmış; kimi savaşta ölmüş, kimi gitmiş, kimi İran'a geçmiş. En çok da yakın olduğu için İran'a geçmişler.

TUZLUCA

Yaylalardan akıp gelen suyun var
Seni nasıl unutayım Tuzluca'm
Sayılıdır, yüz beş tane köyün var
Seni nasıl unutayım Tuzluca'm

Tam yüz yıldır derdimize çare yok
Ankara'dan yazılacak ferman yok
Kalbimize yerleşmiştir, sevgin çok
Seni nasıl unutayım Tuzluca'm

İsmail'im, dertlerimi soran yok
Baraj yapıp bir fabrika kuran yok
Ekinler kurumuş, gelip gören yok
Seni nasıl unutayım Tuzluca'm

Beyazıt'ta kaldık birkaç gün. Beyazıt'ta dolaşırken baktım ki bayraklar yarıya inmiş. Biz de bilmiyoruz başbakan, cumhurbaşkanı nedir, İran'da yok. Hep padişah vardı. Geldim anneme sordum:

Neden bu bayraklar hep aşağıya doğru sallanıyor, bu ne hayırdır, böyle yellenirler (dalgalanırlar).

Oğul, dedi, onların padişahı ölmüş.

Cumhurbaşkanı demiyor da padişah diyor. Sonradan öğrendik ki Atatürk bir gün önce ölmüş.

İran'da doğan dört kardeşin ikincisi olan Âşık İsmail Azerî'nin Türkiye'ye döndükten sonra iki kardeşi daha olur. Çocukluk ve ilk gençlik yılları Iğdır'da geçen İsmail Azerî, 1948 yılında askere alınır.

28 doğumlu olduğuma göre, 9 yaşındaydım Türkiye'ye geldiğimiz zaman. Babam İran'da askere gitmemişti. Türkiye'ye geldikten 3-4 sene sonra babamı askere gönderdiler. Babamın ardından biz iki erkek kardeş de peşpeşe askere gittik. Babam yaşlarımızı büyük yazdırmıştı; çocuklarımı besleyeyim, bakayım diye. Bizi büyük yazdırırsa kendisinin askere alınmayacağını düşünmüş. Fakat kabul edilmedi. Hem babamız asker oldu hem biz asker olduk birer sene arayla.

Babamız Kırklareli'nde ve İstanbul'da askerlik yaptı. Anlatırdı bize, Allah rahmet eylesin. O tezkereyi alıp geldikten sonra abim asker oldu. O gitti geldi, sıra bana geldi. Benden sonra da diğer kardeşim gitti.

Acemi birliğim Erzurum-Merkez'de idi. Oradan Malatya'ya gönderdiler.

Âşık İsmail Azerî'nin babası Sefer Cengiz Iğdır, 1949

Erzurum orduevinde beni sevmişlerdi, Malatya'dan geri getirdiler, orduevinde kaldım.

Ben saz filan çalıyordum, orduevinden başka yerde çalan yok, şimdiki gibi her yerde müzik aletleri yok.

Âşık İsmail Azerî (sağda) ile kardeşi Abbas Ali Erzurum'da 3. Orduda askerlik hatırası 1949

Baba ve oğulların askerlik dönemlerinde anne Nene Hanım'ın terziliği sayesinde ayakta kalabilmişler. Nene Hanım hem ailesinden, yurdundan ayrılmanın hem de evin sorumluluğunu taşımanın getirdiği dertlerle zor yıllar geçirmiş.

O zamanlar bütün Iğdır gezilse bir tane terzi, pantolon diken bir kişi bulunamazdı. Anam babaevinde öğrendiği o terzilikle bize bakardı. Bir de seyyitlere nezir verirler, gelip dua okuturlardı.

Bir dirhem un, bir tavuk, hediyeler falan; bunlarla geçimimizi sağlardık. Anam çok çile çekti; kardeşleri ve babası orada kaldığı için hem oraya ağladı hem bize ağladı.

Kars 1955

O zor yıllarda Nene Hanım'a en büyük desteği çocukları verir. Kimisi tarlada çalışır, kimisi çobanlık yapar. Bu dönemlerde hem dikiş diken hem de eski halk ozanlarına, âşıklara ait deyişleri, divanları okuyan Nene Hanım çocuklarının da bu konuda hayal gücünü besler.

Annem çok güzel şiirler okuyordu. Usta malı (eski ustaların divanlarını / şiirlerini) okurdu. Mesela Karacaoğlan'dan karşılıklı okuyorduk. Böyle annemle beraber okuya okuya şiirden hoşlandım. Söyleşip dururduk rahmetliyle. Benim o zaman tahtadan yapılmış sazım vardı; yoksulluk tabi, saz alamıyoruz.

En çok hatırımda kalan, Karacaoğlan'ın şu şiiri:

Ela gözlüm ben bu elden gidersem
Ağla gözyaşını sil melûl melûl

Annem bunu çok güzel okurdu. Ben de hemen onun ağzından alır:

Ela gözlü anam dur melûl melûl..

derdim. Annem çok iyi bir terzi, çok iyi bir şairdi.

Böyle böyle kendi şiirlerimi yazmaya başladım. İlk ne yazdığımı hatırlamıyorum, yalnız 51'den sonra yazdığımı biliyorum. Yazacak kalemimiz de yoktu. Köyde okuma yazması olan çok kişi yoktu.

Okuma yazması olan, kafama göre birini bulur, onu hemen kafaya alırdım. Cebine 2 lira, 3 lira koyar veya çay filan içirir, öyle yazdırırdım. Ta İstanbul'a gelene kadar böyle oldu. Okuyup yazmayı İstanbul'a gelince gazetelere, oraya buraya bakarak öğrendim. Biraz okurdum, biraz yazardım.

Rübab (Uygur)

1951 yılında askerliğini tamamlayan Âşık İsmail Azerî köyüne döner. Ancak hayat şartlarının zorluğu, ailesinin çektiği sıkıntılar gurbete çıkmasına sebep olur. Aynı yıl o zor şartlar içinde İstanbul'a gelmeye karar verir:

1951'de İstanbul'a geldim. O zamanlar İstanbul'u bir tarif ediyorlar; aklın dimağın durur! Herkes merak ediyor, ama gelme imkânları yok. İstanbul'a gelmek için de para lazım. O zaman ancak 10 liraya gelebiliyorsun kişi başı. Nereden bulacaksın? Kars'a kadar 5 lira, Kars'tan İstanbul'a 5 lira. Çok büyük para.

Ben Kars'a kadar üstü açık arabalarla geldim, yük arabalarından başka araba yok çünkü. Oradan trene 5 lira verip indim Haydarpaşa'ya.

İşte benim dünyam orada, Haydarpaşa'da başlamıştı.

Zalim gurbet yıktı beni
Elli yıldır gülemedim
Sağa sola çekti beni
Çaresini bulamadım

Yüzüm güler, içim gülmez
Öyle sırdır kimse bilmez
Giden neden geri gelmez
Bir kararda kalamadım

Annem babam çekti bunu
Biter mi gurbetin ünü
Ne dünü var ne bugünü
Bir köyüme gelemedim

İsmail bu gurbet boştur
Söylemeyin gurbet hoştur
Ana baba gözü yaştır
Çok aradım bulamadım.

Geçim sıkıntısı ve işsizlikten muzdarip olanlar için "taşı toprağı altın", yeni bir hayat kurmak ve hedeflerine ulaşmak isteyenler için ise "hayallerin şehri" olan İstanbul, Âşık İsmail'in de sığınağı olur.

Haydarpaşa'ya indim; gelecek, karşılayacak akrabam, tanıdığım yok. Ne yapayım ne edeyim, saz da yok şimdi. Saz olsa yolumu bulacağım. Bir kırık çantam var. Vapurla Eminönü'ne geç dediler, geçtim. Allah iyilerden razı olsun. İyiler çoktur. İyiler ölmez, bitmezler.

Mısır Çarşısı başında Hamallarbaşı var dediler, baktım orada pala bıyıklı bir adam var, oturmuş. Gittim selam verdim. Beni görünce:

-Hemşerim sen yeni mi geldin buraya? dedi.

Allah yerini altın etsin onun.

- He, yeni geldim Kars'tan, iş arıyorum, dedim.

- Ne iş yaparsın?

- Ne iş olursa.

Sonra "gel" dedi. Bana ilk işi o verdi. Malatyalı Battal Abi, hamallarbaşı, Allah rahmet eylesin çok değerli adamdı. Beni alıp götürdü Kapalıçarşı'da 58 numaraya verdi. 58 numarada börekçi var.

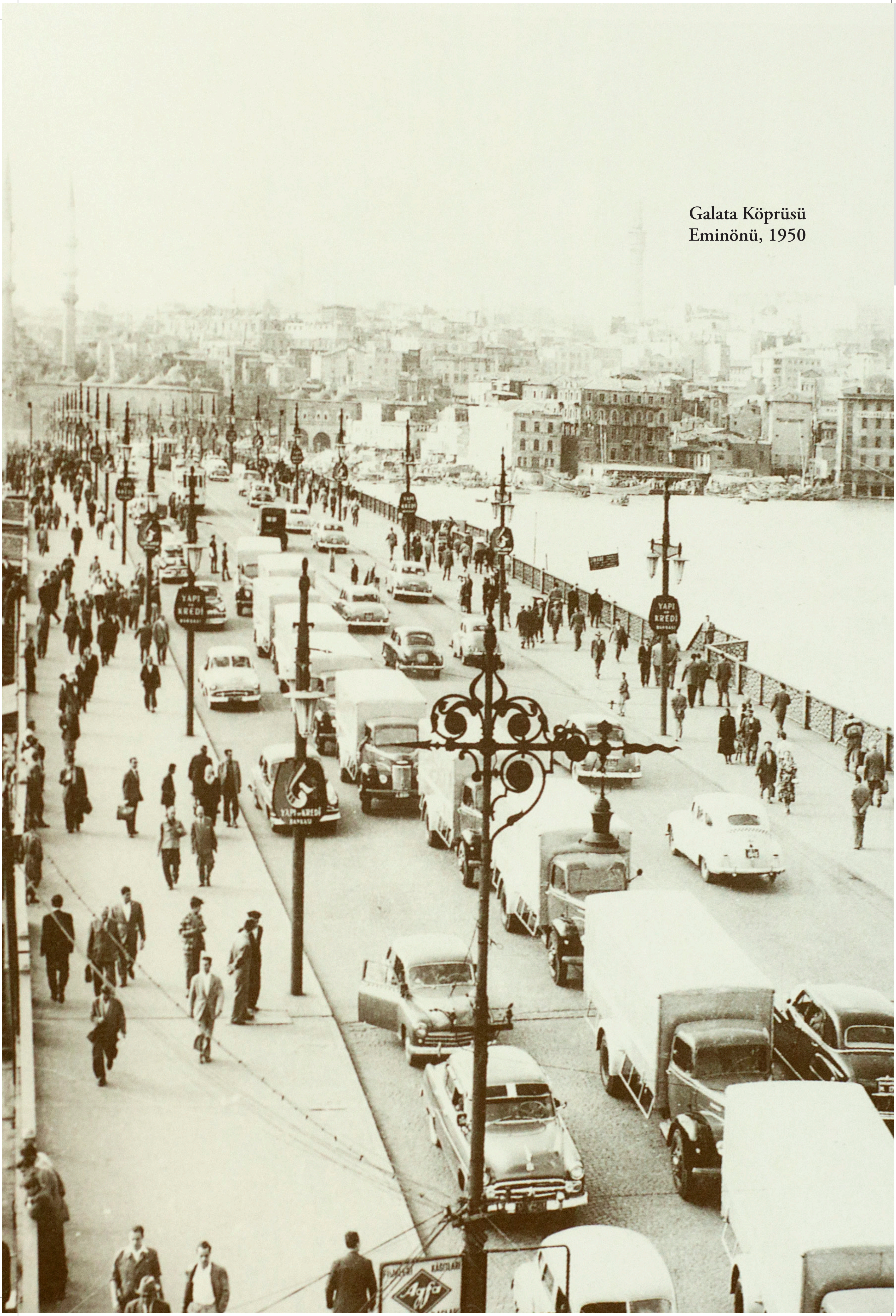

*Ceng (**Kafkas**)*

Anadolu'dan insanlar
trenle İstanbul'a göç ediyor.
Göçün son durağı Haydarpaşa Garı.
Kadıköy, 1949

Galata Köprüsü
Eminönü, 1950

Memlekette kalan ailesine yardımcı olabilmek ve "geleceğini kurtarmak" için yoğun ve yorucu bir çalışma hayatına atılmıştır.

Orada 1 sene çalıştım, yattım, kalktım. Börek yapmayı öğrendim, çorba yapmayı öğrendim, baklavayı, lokma tatlısını öğrendim. Fakat yapmadım, çünkü sabaha kadar canın çıkıyor çalışmaktan. Şimdiki gibi her yerde fırın da yok. Baktım yorucu meslek. Allah razı olsun, parayı tuttum biraz, bahşiş alıyordum.

Mesela muhallebi 5 kuruştu, 10 kuruş bırakıyorlardı. 800 lira para topladım. Öyle para da bankalarda yok! Oradan çıkıp başka yere gidiyor, gece gündüz çalışıyordum. 2 sene kaldım, para biriktirdim.

Annemler fakirdi, para bekliyorlardı. Anneme elbise aldım, babama hediye aldım. Para kıymetliydi ama her şey ucuzdu.

Tahtakale, Eminönü 1952

Mısır Çarşısı, meydan girişi
Eminönü, 1951

Soldan sağa Âşık İsmail Azerî ile Âşık Ali (Ali Ötkün)
Saz imalatçısı ziyareti
Sütlüce, 1960

Mısır Çarşısı'ndaki bir muhallebicide çalışmaya başlayan Âşık İsmail Azerî çevresinde çabuk sevilir. Çalışkanlığı, pratikliği ve güleryüzüyle dikkat çeker. Muhallebi dükkânında çalışırken hafta sonları da ekstralara davet edilir. Ailesi için para biriktirme derdinde olan Âşık İsmail, gelen teklifleri kaçırmaz...

Niko isminde bir Ermeni ile tanıştım. Allah razı olsun, çok saygı gösterdiler bana. Birgün muhallebiciye geldi, servis yaparken bana:

- Bizim bir lokantamız var, dedi. Sen becerikli bir garsonsun, ateş gibi. Pazar günü ekstraya gelir misin?

İçimden dua ediyorum: Ya Rabbi inşallah iş verir bana! Tabi bu arada ekstra nedir bilmiyorum.

- Nasıl geleyim ekstraya?

Heybeliada'da bir restoranları vardı. Böylece Kapalıçarşı'nın Cumartesi- Pazar kapalı olmasını da fırsat bilerek orada işe başladım. Bana "akbarik" derdi, Ermenice "kardeş" demek. Oraya gelen herkes bana akbarik derdi. Restoranları lüks restorandı, genellikle gelenleri Ermeniler ve zengin insanlardı. Restoran ve Ada'nın güzelliği insanı hayran bırakırdı.

Âşık İsmail Azerî bir yaz mevsiminde Türkmenler gecesinde Ankara Dedeman Oteli bahçesi. Ankara, 1972

İstanbul'a bir başına gelen Âşık İsmail Azerî güzel dostluklar kurar. Şansının da yaver gitmesiyle İstanbul'da tutunur ve ailesinin ihtiyacı olan parayı biriktirir.

İstanbul'daki ilk arkadaşım Malatyalı Battal'dı, Allah rahmet eylesin, şimdi vefat etti. O bana yol yordam gösterdi. Tabi, Battal Abi zengindi. Vapurların kafeteryalarını işletirlerdi. "Pazar günleri bir-iki saat bende çalış." derdi. Öyle parsellenirdim.

Battal Abi benden büyüktü, namlı adamdı. Hamallıktan zengin olmuş. Balat'ta oturuyordu. Evinin önünde semer vardı. Hamalken yaptırmıştı. Battal abi hep "Her esnaf Kapalıçarşı'ya giremez, yemek yiyemez" diyordu. Kapalıçarşı İstanbul'un en pahalı yeriydi. Pahalı diyorlar ama bir kere ismi çıkmış, bilenler esnaf lokantalarını bilirdi. Battal Abi'den Sarıyer'i öğrendim ben, rahmetli.

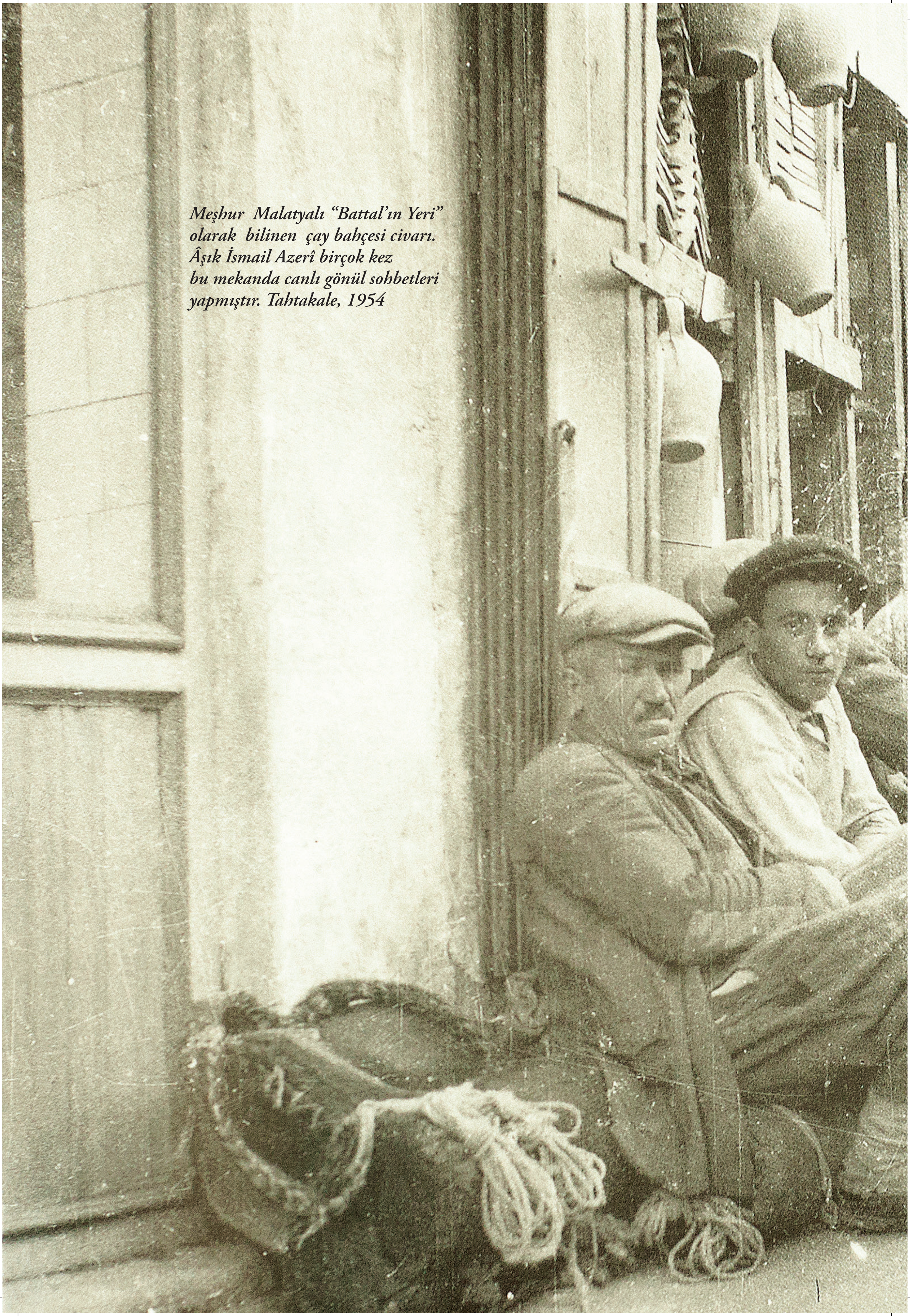
O zamanlar meşhur "Canlı Balık Restoran" vardı Sarıyer'de. Gönderdi beni, oranın şef garsonu oldum. Yakışıklıydım da, üniforma da yakışırdı. Herkes arabayla geliyordu. Şimdiki gibi yol yok, araba da herkeste yok. O zamanlar Sarıyer'e tramvay kalkıyordu. Taa Sarıyer'e kadar 1-2 kişi götürüyordu, yolcu da yok. Orada da iki sene çalıştım.

Çemberlitaş
İstanbul, 1950

Meşhur Canlı Balık Restaurant'ta
Âşık İsmail Azerî'nin
şef garsonluk yılları
Sarıyer, 1952

Meşhur Malatyalı "Battal'ın Yeri" olarak bilinen çay bahçesi civarı. Âşık İsmail Azerî birçok kez bu mekanda canlı gönül sohbetleri yapmıştır. Tahtakale, 1954

Âşık İsmail Azerî söz verdiği gibi ailesi için öküz ve tarla alacak parayı biriktirir ve 1953 yılında Iğdır'a geri döner. Bu zaman içinde kendine bir saz almaz ve çalıp söylemekle ilgilenmez.

Sazı neden almadım, biliyor musunuz? Takılıp kalırım buralarda, annem de ağlar oralarda diye. Dedim bir görsünler parayı, saz çalmaya başlarsam bana ses çıkarmazlar. Askerliği yapıp dönmüş, 30 yaşına gelmiştim. Bir dükkân açtım köyde. Her gelen beni seviyor. O zaman her yerde fakirlik var, kimse görmemiş böyle para. Annem babam orada perişan diye ne kazandımsa biriktirdim. Onların duası sayesinde de Allah işimi rast getirdi. 1954'te karar verdim evlenmeye. Annem babam da "Durumumuz iyidir, evlen" dediler. "İstanbul'a tekrar gidersen aileni de al götür yanında, bekâr hayatı yaşama, yazıktır, hastalanırsın."

Âşık İsmail Azerî
Agop'un Yeri olarak bilinen mekanda şef garsunluk yılları
Heybeliada, 1953

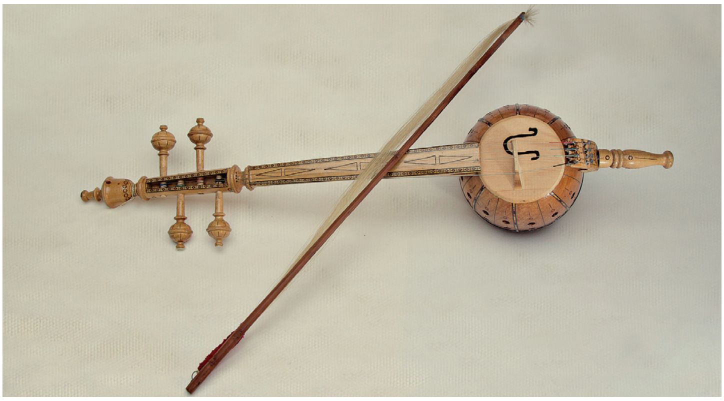
İstanbul'a ikinci defa sazın peşine gelmeyi aklına koyan Âşık İsmail Azerî 1954 yılında aynı köyde komşuları olan ve Isparta'dan Iğdır'a göç eden Cafer Ağa'nın kızı Sevim Hanım'a talip olur ve nişanlanırlar. Sonradan fark eder ki Sevim Hanım, yıllarca rüyasında gördüğü ama kim olduğunu bilmediği kızdır.

Sevim Hanım 15 yaşında daha, ben 35 yaşında, tabi ona göre yaşlıyım. Çiçek gibi bir kız, yeni yetişiyor. Bir akşam evlerine gittim Cafer Ağa'nın; niyetim Sevim Hanım'ı babasından istemek. Sevim Hanım onu isteyeceğimi bilmiyor. Elimde de saz var, kayınpederim sazı çok severdi rahmetlik. Toplandık onların evine, tam saz çalmaya başladım, bir kadın bir erkek geldi.

Bunlar kim? dedim,

Bizim kıza dünür gelmişler, dediler.

Oraya Sevim Hanım'ı istemeye gitmişim, saz çalıyorum ama bahane, bekliyorum ki millet dağılsın, sonra meramımı söyleyeyim. Kalbim atmaya başladı, korkuyorum, benden önce kızı isteyecekler, alacaklar diye. En sonunda adamlar "Allah'ın izni, Peygamber'in kavliyle kızınızı almaya geldik" dediler, benim dizlerimin bağı koptu, "Eyvaaah, kız gitti elden!" dedim. Adam banka müdürü. Kayınpederim para istedi. Eski düzene göre bir de beşi birlik Macar istediler. Adam; "Macar alamam" dedi. Ben de kaynatama sessizce; "Bende var Macar, ben veririm" dedim. Onlar da kalkıp gittiler, alamadılar kızı, çünkü Macar vermek istemediler. Ertesi akşam ben dünürcülerimi götürdüm; abimi, kayınpederimin akrabalarından dört kişiyi dünür gönderdim. Kabul ettiler, verdiler. Bende de para var ya o zaman, istediklerini verebildim.

Gıçek (Uygur)

"Sazının da desteğiyle" muradına eren Âşık İsmail Azerî düğün masrafını çıkarabilmek için nişanlılık döneminde yine İstanbul'a gelip çalışır.

Kızı verdikten sonra sazı elime aldım, kayınpederime bu türküyü söyledim:

Emanetim Hudâ'yadır,
Gidiyoruz Cafer Ağa
Yar dediğin benim için
Yanıyorum Cafer Ağa

Gözleri içimi yakar,
Sevim Hanım bana bakar
Aşkı bu kalbimi yakar,
Ölüyorum Cafer Ağa.

Rahmetli beni çok severdi, "Helal olsun sana, bir değil beş kız sana feda olsun" dedi. Böylece Sevim Hanım'la nişanlandık. Ben ikinci kez İstanbul'a geldim nişanlıyken. 1 yıl düğün paramı denkleştirmek için çalışıp geri döndüm ve 58'de evlendikten sonra annem babam vefat edene kadar köyde kaldım.

Âşık İsmail Azerî eşi Sevim Hanım ve kızı Dilber ile birlikte Gülhane Parkı, 1964

Âşık İsmail Azerî
eşi Sevim Hanım ile birlikte
Oflu İsmail Akyüz'ün bahçesinde
hatıra fotoğrafı.
Zeytinburnu, 1968

İstanbul'a ikinci gelişinde ilk sazını almak üzere gittiği yerde Şemsi Yastıman ve Bayram Aracı ile tanışır. TRT sanatçılarından olan Yastıman ve Aracı, Âşık İsmail Azerî'ye hem ders verirler hem de kabiliyetini gördükleri bu genci programlara çıkması için desteklerler. Yıllar süren bu tanışıklık Âşık İsmail Azerî'nin TRT radyosunda program yapmasına vesile olur.

O zamanlar müziğe çok merak vardı. Çalan da çok yoktu. Şemsi Yastıman'ın Sabah gazetesinde her gün reklamları yayınlanırdı, o sayede gittim buldum. Kendisi müzik hocasıydı, Beşiktaş'taydı yeri. İyi sanatkârdı. Bayram Aracı da TRT sanatkârıydı. O da oraya gelir giderdi. Benim müzik hocam Bayram Aracı'ydı. Allah rahmet etsin. TRT'nin bir numaralı sanatçısıydı. Şemsi Yastıman ve Bayram Aracı'dan çok faydalandım. Bunlar hem saz üstatları, hem de radyo sanatkârları.

Şemsi Yastıman'la tanıştığımda ben saz çalıyorum ama baştan aşağıya, aşağıdan başa vuruyorum. Ondan dersimi aldım, sazı iyice öğrendim. Hem öğreniyorum hem dolaşıyorum. Ekstralara çıkıyorum, yolumu buluyorum.

Aksaray Düğün Salonu Âşık İsmail Azerî ile Âşık Fikret Ünal, Ateş Böceği Ercan'ın çocuklarının sünnet şöleninde. İstanbul, 1970

Zamanın ünlü mekânlarında çalıp söyler. Böylece âşık edebiyatı geleneğini büyük şehir ortamında sazı ve sözüyle yaşatan isimlerden biri olur. Özellikle Anadolu'dan gelip İstanbul'a yerleşmiş dinleyici kitlesi için "sıla"yı hatırlatan bir sestir o.

Kulüpler vardı o zaman. Böyle dernekler falan yoktu. Ben sazımla gidip iş isterdim; sorarlardı "Ey âşık, güzel çalar mısın?" Ben de çaldığım parçaları söylerdim, iş verirlerdi. Gencim o zaman. Çapulculukla işim yok, olsaydı yaşatmazlardı zaten. Çalardım orada. Türkü söyleyen, şenlikli türkü söyleyen kişi çok yoktu.

Mesela Sarıyer'de en güzel yer "Canlı Balık Restoran"dı. Meşhurdu. Oraya gelenler Anadolulu, Karadenizli işadamlarıydı. Aç olanlar oraya giremezdi ki. Herkes de orada saz çalamazdı.

Adam "Karacaoğlan'dan çal" der, "Bilmiyorum", "Pir Sultan'dan çal", "Bilmiyorum". "E bilmeyince niye geldin buraya" der. Ben de ustaların hayranıydım. Karacaoğlan, Pir Sultan, Veysel Baba (Âşık Veysel) gibi geçmiş âşıkların hayranıydım. Onları da biliyordum. Güzel çalıyor, isteklerini yerine getiriyordum. Biraz da esprili yanım vardı. "Show" yapıyordum. İstanbul üç-dört kabadayının elindeydi o zamanlar; Üsküdarlı Abdurrahman, Malatyalı İzzet… Yani her yeri biri almıştı. Kulüpleri vardı, oralarda oturuyorlardı. İdris var ya Kürt İdris, Yeniköy'de yeri var; Dündar Kılıç'ın, Oflu Hasan'ın, hepsinin yerleri vardı oralarda; hepsinde çaldım, söyledim. Severlerdi beni. Karışmazdım bi'şeye, çalıp söyler, paramı alır çıkardım. Benim derdim geçim.

Murinur (Moğolistan, Tuva)

Âşık İsmail Azerî,
Konya - Ereğli Belediyesi Kültür Şenliğinde.
Ereğli, 1978

Âşık İsmail Azerî'nin usta eserleri söylemekteki kabiliyeti, sahnede yaptığı "show" ve kıvrak zekâsı gittiği her yerde kapıların açılmasına vesile olur.

Taa anamın karnında Karacaoğlan'a âşığım, Pir Sultan'a âşığım. Karacaoğlan'dan "Ela gözlüm ben bu elden gidersem" türküsünü sıkı çalardım. Yani anamın hatırasıydı. Annem öğretti bana Karacaoğlan'ı, yoksa ben nereden bilirdim. Karacaoğlan'ın köyüne de gittim. Evine gittim, mezarına gittim, ziyaret ettim. Mutludur Karacaoğlan. Der ki;

"Karac'oğlan der ki bülbülün nerde,
Muhabbet kaynağı gönül kuşların
Hele gel dolaş ki yolların nerde"

Bunu çok severdim. Bunu söylerken biraz da hasretimden ağlardım. Anamı da çok özlerdim.

"Ela gözlüm ben bu elden gidersem
Zülfü perişanım kal melûl melûl
Kerem et aklından çıkarma beni
Ağla gözyaşını sil melûl melûl"

Âşık İsmail Azerî, Küçükçekmece Belediyesi bir mahalle şenliği
Küçükçekmece, 1974

"Usta Malı" dediği eski ozanlara ait eserler, o zamanki gece hayatında bilinip dinlenen eserler olduğundan, kendisine olan talep hiç eksilmez.

Ercişli Âşık Emrah'ın hayranıydım. Esas âşık odur, Selvi'nin Emrah'ı... En güzel âşığımız odur. O devir köydeyiz ya, Emrah da Ercişli olduğu için ondan çok ilham alırdım. Annem Hz. Hüseyin'in neslindendi, seyyitti, bize cenk hikâyeleri anlatırdı. Ama o cenkler ağır gelirdi bize.

Bana yarayan Karacaoğlan'dı, Pir Sultan Abdal'dı, Emrah'tı. Hz. Ali'nin cenklerini de anlatırdı. Köroğlu ve Bolu Beyi'ni anlatırdı. Âşıklığın en güzel dalı hikâye anlatmaktır. Bakılırsa şiirleri de çok güzeldir, hikâyeli sözler vardır.

Âşık İsmail Azerî, Maraşlı Âşık Hüdâî'nin evinde
Gültepe-İstanbul, 1974

İstanbul'a ikinci gelişinde müzik çalışmalarına ağırlık veren Âşık İsmail Azerî, aldığı saz dersleri-nin yanına, o zamana kadar oku-ma yazma öğrenemediği için, okuma yazmayı da ekler.

1970'ten sonra okuma yazmayı iyice öğrendim. O zamana kadar kendimden küçükleri görürdüm, okur yazarlar, yanlarına gider, bana yazı yazmayı öğretmelerini isterdim. Onlar da öğretirlerdi. Okullara falan gidiyordum, öğretmenleri yakalıyordum. Saz çalıyordum, bana yazı öğretiyorlardı. Alfabe aldım, kalem aldım, yanımda gezdirip, yazıp okuyordum.

Mesela bana denilseydi ki "İsmail Abi, 30 tane şiir yazılacak", derhal söylerim, yazarlardı. 30'unu da ayrı ayrı söylerdim. Kafiyeli, heceli söylerdim, hiç dinlemezdim. Ama yazmayı bilmiyordum, onu da öğrendim. Yazmayı öğrenince kendi bestelerimi, şiirlerimi kendim yazmaya başladım. İlk bestem de düğünümde Sevim Hanım için okuduğum şiirimedir. İlk onu yazdım:

Yavrum gönlüm verdim sana
Seni nasıl unutayım
Arıyorum yana yana
Söyle nasıl unutayım

Her zaman olur mu bayram
Yaylalardan gelir ayran
Böyle güzele can kurban
Söyle nasıl unutayım

Rebab

Âşık İsmail Azerî dönemin meşhur işadamı, siyasetçi ve sanatçılarıyla da tanışır. Vehbi Koç, Sakıp Sabancı, Kâmil Koç ve Necati Eczacıbaşı gibi sanayici ve iş adamları ile hoş anıları olur.

Sakıp Sabancı'yla, Vehbi Koç'la tanıştık. Fotoğraflarımız da vardır. Vehbi Koç'un bir fabrika reklamına çağırmışlardı beni. Manisa'da bana "hamiline" diye bir çek yazdı, 70 lira yazmış. Koydum cebime, bankaya gittim. 70 lira iyi paraydı o zaman. Açılış parası olarak vermişlerdi.

Mankenler ortadan geçerken beni sahneye çıkardılar. Ben de mankenler geçerken bi türkü söyledim, çok hoşuna gitmişti:

Bugün yine bayram günü
Vehbi Koç'um.. Vehbi Koç'um..
(Yoksa bu) Kızların düğün günü mü?
Vehbi Koç'um.. Vehbi Koç'um

Âşık İsmail Azerî, Seyrantepe'de Âşık Bayram Denizoğlu ile atışma programında Pala Yılmaz'ın organizasyonu, 1966

Âşık Veysel, Neriman - Nida Tüfekçi, Bayram - Mualla Aracı, Ali Ekber Çiçek, Orhan Gencebay, Belkıs Akkale, Türkan Şoray, Fatma Girik, Yılmaz Güney, Yıldıray Çınar ve Sezen Aksu bizzat tanıştığı, sohbet ettiği veya aynı sahneyi paylaştığı sanatçılardan birkaçı.

O zamanın sanatçılarından Mualla Aracı vardı. Radyo'da meşhurlardı o zaman. Bayram Aracı'nın hanımı. Bayram Aracı da benim saz ustamdı. İyi tanışırdık, beni çok severlerdi.

Nida Tüfekçi yarışmalardan beni takip etmiş. Kültür Bakanlığına kayıtlıyım, Kültür Bakanlığından bulmuşlar. Radyoda program yaptırdılar bana. Çok program yaptık rahmetli Ali Ekber Çiçek'le.

Yine o dönemde Âşık Veysel Usta ile tanıştım. O zaman okulları geziyordu, Üsküdar'da bir okulun programına davetliydik, orda tanıştık. Çok türküsü vardı rahmetlinin, bunlar kolayına kaçmışlar, 1-2 tanesini öğrenmişler. Sivas'ta oturuyordu usta, burada kızları vardı iki tane, Kâğıthane'de oturuyorlardı. Hâlen duruyorlar burada.

Belkıs Akkale ile tanıştım. İlk albümünde bir Kerbela okudum ona. Babası Abdullah Akkale de çok iyi insandı.

Âşık İsmail Azerî, Gülhane etkinliklerinde
Nejat Eczacıbaşı'nın himayesinde yürütülen Geleneksel Âşıklık Yarışması'nda,
Nejat Eczacıbaşı'ndan ödül alırken, 1978

Âşık İsmail Azerî,
Belkıs Akkale ile Gülhane Şenlikleri'nde
konser sonrası hatıra fotoğrafı. 1985

*Âşık İsmail Azerî,
İstanbul Üniversitesi Avcılar
Kampüsü'nde
"Tek Sazı ile Bir Âşık" isimli
programda, Üniversiteli gençlere
canlı olarak sazlı-sözlü bir
etkinlik sonrası…
Avcılar, 1991*

CANIM HÜSEYİN

Kerbela'dan gelir yolu
Canım Hüseyin Hüseyin
Kalbimizde sevgin dolu
Canım Hüseyin Hüseyin

Koca Kerbela çölleri
Allah diyordu dilleri
Fatma Anamın gülleri
Canım Hüseyin Hüseyin

İsmail'im, aldım öğüt
Hem imamsın hem de seyyit
Senin soyun Ehl-i Beyit
Canım Hüseyin Hüseyin

Âşık İsmail Azerî, ünlü sanatçıların ve yapımcıların dikkatini çekmiş, iş teklifleri almaya başlamıştır.

Fatma Girik ile Adana'ya gittik, "Kara Çarşaf" filmine Yılmaz Güney götürmüştü. Türkan Şoray'a bir şarkı yapmış, plağa okumuştum. İnanç Plak o zaman 30 bin lira vermişti bana. O zaman plak çıkardı ve her yere dağıtılırdı. Türkan Şoray dinlemiş plağı, beni evine davet etti. Evi Levent'teydi. Bana "İsmail Abi, bana kendi sesinle okur musun?" dedi. Okudum ben de. O zamanın parasıyla 3 bin lira vermişti bana.

Yanlış düzdüler düzeği
Sağlam çaktılar kazığı
Her gün Avrupa müziği
(Oy) Bizim evde (yar) bizim evde.

Âşık İsmail Azerî'nin "Türkan Şoray Bizim Evde" adıyla yapmış olduğu plak… 1971

Siyaset dünyasının ünlü simaları da Âşık İsmail Azerî'nin "hatıra defterini" süsleyen isimler arasındadır.

Belediye başkanı olduğu dönemde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan program yaptı Üsküdar'da. Biz üç kişiydik, davet etmişti. Benim taşlamamı beğenmişti, ben üçüyle de ayrı ayrı atışıyordum. Yanıma geldi, elimi sıktı, kartını verdi bana. Ankara'da ziyaretine gittik hocayla. Bir sefer de festivale gitmiştim, o da gelmişti oraya, başbakandı artık.

Birgün Üsküdar'da sazım elimde kapısının önünden geçiyorum, baktım her taraf polis. Başbakan'ın evde olduğunu bilmediğim gibi, evinin orası olduğunu da bilmiyorum. İçimden dedim ki "Acaba cenaze falan mı var?" O sırada orada görev yapan polis dedi ki "Hemşerim biraz kenardan geç, Başbakan burada". Dedim "Kim Başbakan?". "Tayyip Erdoğan" dedi. "Bakayım" dedim, "Gel hemşerim, olmaz" dedi, koluma girip beni uzaklaştırdı. Ben de aldım sazımı, yürüdüm. Baktım arkamdan bir ses "İsmail Abi" diye bağırıyor. Polisler "Başbakan seni çağırıyor" dediler. Döndüm, tokalaştık, bana "Buradaki polislere bir saz çal" dedi. Ben de çaldım.

Soldan sağa: Âşık Fikret Ünal (Sarıkamış), Âşık İsmail Azerî (ortada), Âşık Gümüşhane (Kelkit) … Âşıklar Bayramı Yürüyüşü - Konya,1976

Âşık İsmail Azerî,
Nuripaşa Mahallesi'ndeki evinin yolunda
Zeytinburnu, 2010

Sanatını iyice ilerleten Âşık İsmail Azerî'nin kabiliyeti ve sanat aşkı müzik yapımcıları tarafından da fark edilir. Zamanın en ünlü plak şirketleri ile çalışır: 1 plak, 8 kaset, 2 de CD yapar.

1972'de ilk plağımı yaptım. 2 tane Şah Plak'a yaptım, 2 tane Uzelli Plak'a. O zaman çok meşhurdu Uzelli. 1 tane İnanç Plak'a yaptım. 1 tane Özkara Plak'a yaptım, zengin firmaydı.

Sonra 2 tane Sarıtel'e CD yaptım. İlk plaktan iyi para kazandım, plak devriydi, kaset girmemişti. Peynir ekmek gibi satılmıştı. O plaktan 1 tane zor sakladım. Onu dinleseniz hiç inanamazsınız, benim gençlik yıllarım.

Âşık İsmail Azerî, Mevlâna Kültür Merkezi önünde Âşıklar Yarışması
Konya, 1969

İçindeki sanat aşkını annesinden alan ve Allah vergisi kabiliyeti ile yoluna devam eden Âşık İsmail Azerî, çocukken dinlediği merhamet dolu hikâyeleri, büyük aşkları, vefayı hayatının her döneminde sanatına yansıtmıştır.

Biz hoyrat bir millet olduk. Artık nazik, nâzenîn şeyleri unuttuk. Şimdi görüyorsunuz, insanlar kızlarını, eşlerini öldürüyorlar acımadan, merhamet kalmadı. "Neden yaptın?" denildiğinde "Yok efendim âşıktım, seviyordum, kıskandım yaptım" diyorlar. Bunun neresi aşk? Nasıl aşk? Seven öldürür mü hiç? Seven el kaldırır mı?

Güleryüzlü, tatlı dilli sevdiğim
Mavi gözlerine kurban olduğum
Ayrılık çetindir, ayrılmam senden
Mavi gözlerine kurban olduğum

Aşkınan çalarım bu telli sazı
Ne güzel yaratmış yaradan sizi
Sabahın güneşi, seher yıldızı
Mavi gözlerine kurban olduğum

Âşık İsmail'im, güle benzersin
Gönlümde en sadık kula benzersin
Kovandan süzülmüş bala benzersin
Mavi gözlerine kurban olduğum

Bırak seveni, insan insana el kaldırır mı? Peygamber, karıncayı bile incitmemiş. Peygamber Efendimiz (S.A.V.) birgün bir yere giderken, yol üzerinde karınca yuvalarına rastlamış, ezmek istemediği için, oturmuş kalmış. Peygamberimiz karıncayı bile incitmekten çekinirdi. Diyorlar ya "Her şeyi kır, gönül kırma". Çünkü gönül briketle yapılmaz, örülmez. Kendini kır, gönül kırma.

NASİHAT

Kul ey(i) kula çirkin deme
Senin benden neyin fazla
Bizi yaradan bir Allah
Senin benden neyin fazla

Gelen pencereden bakar
Ömürler su gibi akar
Mağrurlanmaktan ne çıkar
Senin benden neyin fazla

İsmail'im atılalım
Sadık dosta katılalım
Çık kantara tartılalım
Senin benden neyin fazla

Zeytinburnu'nda Bir Âşık

İSMAİL AZERÎ

- Sözlü Tarih Çalışması -

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI : 24

Sanatçıyı "örnek insan", sanatı da güzeli ve iyiyi dile getiren bir ortam olarak gören Âşık İsmail, toplumdaki bozukluklardan herkes kadar sanatçının da sorumlu olduğunu düşünür.

Bütün bunlara sanatçıların da katkısı çok tabi. Sen "Allah Belanı Versin" diye şarkı yaparsan, halk da kalkıp bunu yapar. Sevgiliye ağır sitem bile etmez büyük ustalar.

Hatta Yunus Emre'nin, şiirlerinde beşerî aşktan yana bir sözü bile yoktur. Hep Allah aşkını anlatır. Şimdi "Leyla öldü" diye sazı alıp söylüyorlar. Leyla, Mecnun'un Leyla'sıydı, orda kaldı. Şimdi herkes Leyla, herkes Mecnun.

Soldan Sağa: 1. Adanalı Âşık Fevzi, 2. Kültür Bakanlığı görevlisi Kemal Bey, 3. Âşık Sefil Selimî (Sivaslı), 4. Âşık Paşa Yangunu (Artvinli), 5. Adanalı Hacı Karakılçık (Âşık), 6. Âşık Reyhanî (Erzurumlu), 7. Âşık Müdami'nin oğlu Âşık Hikmet, 8. Âşık Zülfikar Divanî (Şarkköylü), 9. Âşık Fikret Ünal , 10. Âşık Arif Hoca (Giresunlu), 11. Adanalı Abdurrahman (Âşık), 12. Âşık Maraşlı, 13. Şeref Taşlıova, 14. Âşık Ali Rıza Ezgi, 15. Aşık Nusret Torunu, 16. Âşık Murat Çobanoğlu, 17. Âşık Rehmanî, 18. Âşık Deli Divanî, 19. Âşık Seydî (Kayserili), 20. Âşık Hoca (Konyalı), 21. Âşık Dursun Durdağı

Modern kültürün "piyasa işi" ürünlerine rağbetin, köklü gelenekleri ve büyük değerleri unutturduğu bir dünyada âşık geleneği de bütün güzellik ve incelikleriyle unutulmaya yüz tutmuştur. İsmail Azerî bu durumdan endişelidir.

Türkiye'de bundan sonra sanatın eski nezaketine dönmesi çok zor. Biz yaşlandık, yaşlılarımızın kıymetini bilmek gerekir. Gençler örnek alsın, çünkü hızla Batılaşıyoruz.

Şimdi sahnelerde Batı müziği; alkışlar semaya gidiyor. Hâlbuki söylediği söz on para etmez. İçeriğinde hiçbir şey yok o şarkıların, ne Batı'ya ne de bize aittir. Bir kız geldi dansöz, iki tır dolusu para götürdü Türkiye'den, Shakira.

Soldan Sağa Oturanlar: 1. Âşık Şenlik'in Torunu, 2. Erzincanlı Âşık Memet, 3. Artvinli Âşık Hümmani, 4. Karslı Âşık İlhami Demir, 5. Ali Dadaşoğlu (Kars'lı), 6. Âşık Gül Ahmet(Maraşlı) ve Âşık İsmail Azerî (Ortada) *Halen geleneksel olarak devam eden ÂşıklarımızYarışıyor isimli festivale 1968 yılında katılan adayların toplu hatıra fotoğrafı, Âşıklar Bayramı, Konya 1968*

Televizyonun, bilgisayarın, kısaca teknolojinin esiri olduğumuz bir çağda "sevgi" eksikliğinden, "sohbet" yokluğundan şikayetçidir. Eski günlerin "sıcaklığını" aramaktadır. Çünkü ona göre âşıklık, adı üstünde "aşk" ile başlar.

Bir de önderimiz bizim, sevgiydi. TV yoktu, radyo yoktu. Her evde bulunmazdı. Köy odalarında bizim meclislerimiz kurulurdu. 5-6 saat söylerdik. Şimdi ne köy odası ne meclis. TV'lerde her makam var, çalıyor, seni mi düşünüyor?

Meşk arıyordu o zaman insanlar, şimdi artık elektronik eşyalarla meşk ediyorlar. Âşığın bir temeli ilahî vergi, içindeki kaynak ilhamîdir.

Âşıklık geleneğinin modern hayata yenik düşmeye başladığını düşünen Âşık İsmail Azerî, bu geleneğin yok olmaya yüz tutmasının toplumsal bir kayıp olduğunu söylüyor.

Âşıklığın bir tarafı da fakirlikten gelir. Zenginden âşık olmaz. Fakir, arzu ettiğine çatamaz, söyler; içindekini saza döker. Zengin, arzu ettiğine çatar, ama aşkı da orada biter. Âşığı meclise sokan sazdır. Sazsız bir laf söylesen "deli" derler. Ama sazla derdini söylesen âşık derler. Âşıklık öyle kolay değil ki; her eline sazı alan da âşık değil. Hangi âşık kendinden söylüyorsa o güzeldir, onda âşıklık vardır. Usta malı söylersin bir-iki tane, o biter, ne olacak sonra?

Âşık İsmail Azerî'nin Zeytinburnu'ndaki evinin içinden bir köşe

Aşk, insanı diri tutar. Âşık da her dem gönlü diri olan; söyleyecek sözü, duyuracak sesi olan kişidir ona göre.

Âşığın içindeki kaynak ilahîdir. İçindeki ilhamın kaynağıyla insanı coşturur.

86 yaşındayım, benim yaşıtlarım kahveye gidemiyor. Ben çalıp okuyorum, daha zihinden kaybım yok, çok şükür, görüyorsunuz işte. Yaşlılık dolayısıyla ağır dolaşıyorum, koş deseler koşamam ama yaz deseler yazarım.

Ellisinde bulamadım çareyi
Arama da deli gönül arama
Elli beşte kayıb ettim sırayı
Arama da deli gönül arama

Altmış beşte karıştırdım töreyi
Yetmiş beşte saramadım yarayı
Yetmiş beşten sonra gelen parayı
Arama da deli gönül arama

İsmail Azerî ne güzel sözün
İster oğlun olsun isterse kızın
Evdeki avrada geçmese sözün
Arama da deli gönül arama

Âşıklık insanın ruhunu genç tutan bir nimettir.

Ayrıca âşık, divan bilecek, tecnis bilecek, güzelleme bilecek. Bütün bunlarla birlikte içindeki kaynak sana söyletirse, âşıksın.

Tuzlucalı hemşehrileri ile hatıra fotoğrafı.
Soldan sağa: Ali Ötkün (Esnaf),
Tevekkül Bey (Banka Müdürü),
Eyüp Bey (Öğretmen) Âşık İsmail Azerî, Nazar Ali.
Iğdır, 1973

Hayatının merkezinde hep ailesini bulunduran Âşık İsmail Azerî, gurbete çıktığı yıllarda olduğu gibi hayatının sonraki dönemlerinde de anne-babasına, eşine, çocuklarına, eşinin anne ve babasına hürmette kusur etmez. Hep onlar için çalışır, çabalar.

Annesini babasını dövüp bunu gizleyenler var. Ben İran nüfusuna kayıtlıyım. 1952'den beri nüfusum orada. Kaynanam ve kayınpederim yanımda vefat etti. Onları götürdüm kendi mezarlığımıza. Ruhları şad olsun,

İran mezarlığında yan yana ikisinin mezarı. Gömdük, dualarını okuttuk, yemeklerini verdik, geldik. Çoğu damat bunu yapmaz, ben örnek olsun diye yaptım.

Âşık İsmail Azerî' mahallesindeki hayranları ve yalnız bırakmak istemeyen dostları ile birlikte Zeytinburnu Belediyesi Kültür Merkezi Konser sonrası… Zeytinburnu, 2011

Hayatının en debdebeli yıllarında bile anne babasını ihmal etmez. Kendi anne babasına hayatlarının sonuna kadar bakıp razı ettiği gibi, eşi Sevim Hanım'ın da anne babasını hayatlarının sonlarına kadar yanında tutar ve hayır dualarını alır.

Babamın, annemin çok çile çektiğini gördüm. İran'dan gelirken de dağlardan geldik. Ağlaya ağlaya, ayaklarımız yalın, dağları geçtik. Babam bizi böyle büyüttü, annem bizim için geldi Türkiye'ye. Biz olmasaydık, babama uyup gelmezdi.

Saçlarını gürül gürül bağlamış
Oturmuş da evladına ağlamış
Ara sıra çiçekleri yoklamış
Çiçeklerden de kıymetli bir kadın

Ailesine ve atalarına bağlılığı Peygamber ahlakı olarak tanımlar. Annesine düşkünlüğü ona merhameti öğretir ve tüm kadınlara aynı değeri verir.

Ben çok sık gurbete çıkardım, her gidişimde evim ve çocuklarım eşime emanetti. Çok zaman gözü yollarda beni beklemiştir.

Anne-babamı da, eşimi ve çocuklarımı da hiç parasız bırakmadım. Bu yaşımda bile benim bankam Sevim'dir, Allah şahittir asla kendimi bozmadım, ama bunda Sevim'in de katkısı çok büyüktür.

Âşık İsmail Azerî Zeytinburnu'ndaki evinde eşi Sevim Hanım ve torunu Berrak Cengiz ile birlikte
Zeytinburnu, 1989

Âşık İsmail Azerî'nin en büyük destekçisi eşi Sevim Hanım olur. Acı-tatlı geçirdikleri tüm yıllarda en büyük destekçisi eşidir. "Yuvayı dişi kuş yapar" sözü Âşık İsmail'in hayatında da örneğini bulur.

En son Kültür Bakanlığı vesilesiyle Almanya'ya gittim, dönüşte eşime çocuklarıma bir valiz dolusu hediyeler aldım. Beni evde karşıladılar, elimdeki valizi verdim eşime, "İçinde, çocuklar ve senin için hediyeler var" dedim. Baktım, eşimin morali bozuk, sordum "Neyin var?" diye. "Bu valiz bana yaramaz İsmail" dedi. "Bu kadar milleti methettin, bana bir dörtlük bile yazmadın, hediye neye yarar?" dedi.

Baktım, hakikaten de doğru söylüyor. İlk evlenirken yazdığım şarkıdan başka bir şey yok. Dedim ki: "Yavrum sen kızlarını topla yanına, sana bir şarkı okuyayım, beğenirsen CD'ye de koyarız. Birgün topladı çocukları, sandalyeyi koydum ortaya, sazı aldım elime, onlara dinlettim:

Elli yıllık emektarım
Sen evimin yıldızısın
A benim sevgili yarim
Sen evimin yıldızısın
...
İsmail'im, mavi gözlüm
Aşkın denizinde yüzdüm
Ben seni kalbime yazdım
Sen evimin yıldızısın

Tar

En zor zamanlarda, en olumsuz durumlarda bile eşini kırmamaya, onun gönlünü almaya özen gösterir, esprili davranır.

Yine bir gün geldim eve, morali çok bozuk. İyi para kazanıyorum, o zaman hiçbir âşık benim gibi kazanmıyor. Sevenim çok, nereye gitsem bana kapılar açık. Soruyorum "Yavrucuğum ne oldu? Ben mi bilmeden kızdım? Biri mi bir şey dedi?

Bana da söylemiyor ne olduğunu. Ne yapmış biliyor musunuz? Biz biriktirdiğimiz parayı bankadan getirirken, ya da ödenecek bir paramız olup da bankaya yatırmak istediğimizde gazete kâğıdına sarardık, dikkat çekmesin diye. Elimizde basit bir şeymiş gibi getirirdik, öyle de saklardık. Ben 200 bin lira parayı bankadan çekmişim, eve getirmişim. Sevim Hanım da almış, öylece saklamış. Sonra birgün sobayı tutuşturmak isterken eline geçmiş gazete tomarı, bilmeden sobaya atmış, çakmış kibriti. Başka adam olsaydı ne yapardı? Söverdi, döverdi. Dedim ki "Senin canın sağ olsun, ben kazandım sen yaktın." 200 bin liraya üç tane daire alırsın; 64 yılları, çok para. 20-30 bin liraya daire alıyorsun o zamanlar.

Âşık İsmail Azerî torunu Ali Uğurcan Cengiz ile birlikte Zeytinburnu, 1991

1958 yılında evlendiği Sevim Hanım'dan iki kız, iki erkek çocuğu olur. Şimdi 10 torun sahibidir. Her bir çocuğu için şiir yazan ve besteleyen Azerî, hayatını ailesine adamıştır.

Kızım Dilber 1959, oğlum Kenan 1960'ta Iğdır'da dünyaya geldi. Oğlum Kâmil 1964 ve kızım Dilaver 1972'de İstanbul'da dünyaya geldi.

Sekiz torunum var: Dilber'den Berna, İlker ve Seçil adlarında üç torunum; Kenan'dan Berrak ve Uğurcan isminde iki torunum; Kâmil'den Melis ve Cenk isminde iki torunum, Dilaver'den de Mertcan isminde bir torunum var.

Allah bana torunumun çocuğunu da gösterdi. Dilber'in kızı Berna'nın da iki çocuğu var; Berke ve Kerem. Allah hepsine hayırlı ömür versin. Bütün çocuklarım ve torunlarım için yazdığım ve bestelediğim eserlerim var. Hepsine yazıp verdim.

Soldan sağa: Dede Çavuş, Kamil Cengiz (oğlu), Âşık İsmail Âzerî (ortada) ve İsmail Aydın (bacanak) Konya Âşıklar Yarışması ödülünün hatıra fotoğrafı. Konya, 1966

Uzun ve bereketli bir ömür yaşayan Âşık İsmail Azerî bu ömre, içlerinde onlarca devlet adamı, sayısız sanatçı ve birçok acı-tatlı olay da olmak üzere binlerce hatıra sığdırmıştır. Hayatında kendisi için önemli olaylardan birkaçını şöyle anlatır:

Benim kayıp bir kardeşim vardı, 40 sene bulamadık, haber alamadık. 15-16 yaşlarında Avrupa'ya gitmişti. 1992'de Berlin'e gittim. Berlin'de mihmandarın olmazsa dil bilmediğin için hiçbir şey yapamazsın. Çobanoğlu'yla beraber gitmişiz, akşam orada bir salonda çalacağız. Gittik salona, çaldık söyledik. Program bittikten sonra biri yanıma yaklaştı, dedi ki: "Hemşerim, sazını versene bir bakayım." Aldı eline sazı, tutuşundan âşık olduğunu anladım ben. "Nerde çalıyorsun?" dedim. Aldı beni, çaldığı kulübe götürdü.

Karslıların sevdiğim bir yönü vardır; gurbete düşenleri ayakta tutarlar. Orada çalmaya başladı. "Ne kadar güzel çalıyorsun, adın ne senin?" dedim. İsmini söyleyince kardeşim olduğunu anladım, ben orda sandalyeden ayaklarının dibine düşmüşüm. Tabi o ilk gördüğünde tanımış beni, açık vermemiş.

Ah! Ya Rabbim, kardeşime kavuştum. Mutluluğumu görmeliydiniz. Biz yıllardır onun hasretini çekiyoruz; abim bi yanda ağlamış, annem bi yanda ağlamış hep. Kardeşim çok zorluklar çekmiş; burada particiliğe falan sokmuşlar, dövmüşler, sövmüşler.

Bize Almanya'yı gezdirdi. Orda evlenmiş, oğlu orada komiser olmuş. Kardeşim sonradan geldi buraya, Fethiye'de oturuyor.

Başka bir anım da Âşık Ahmet Poyrazoğlu ile. Bu anım eğlenceli bir anı. Bana bir gün telefon açtı, dedi ki "Hazırlan, Amasya'da bir program var, adam başı 500 lira veriyorlar, ayrıca bir takım da elbise verecekler." Ben iki sefer gitmiştim Amasya'ya, belediye başkanını da iyi tanırım. Ama güvendim, kimseyi aramaya gerek duymadım.

Kalktım, otobüse bindim, doğru Amasya'ya gittim. Amasya'ya indim ki ne öyle bir adam var ne öyle bir adres var ne de program.

Âşık İsmail Âzeri,
Nuripaşa Mahallesi'nde gezerken…
Zeytinburnu, 2010

20. yüzyıl âşık edebiyatının unutulmaz temsilcilerinden Âşık Mahsuni Şerif ile yaptığı atışma, unutamadığı anılar arasındadır.

1974'te organizatör Haydar Kekeç, Tebebaşı Gazinosu'nda bir âşık şöleni yaptı; 25 âşığın katıldığı bir yarışma düzenlenmişti. Şölenin sonunda değerli âşığımız Mahsuni Şerif birincilik ödülünü aldı. Ben de ikincilik ödülünü aldım. Kasımpaşa Emniyet Müdürü, benim ile Âşık Mahsuni'ye bir gönül sohbeti yaptırdı. Bize bir kafiye verdiler: "Güzel olur"

Aldı İsmail Azerî:
Dinle sözlerimi Âşık Mahsuni
Sevenin kalbine yol güzel olur
Gönülden çalalım aşkın sazını
Gönülden çalınan tel güzel olur

Aldı Mahsuni Şerif:
Dinledim sözünü Âşık İsmail
Doğruya bağlanan yol güzel olur
Nereye gidersek derdimiz birdir
Derde derman yazan el güzel olur

Aldı İsmail Azerî:
Gönlümüz her zaman barıştan yana
Oturak yan yana gelek yan yana
Sevgimiz yayılsın koca cihana
Dosttan dosta giden yol güzel olur

Aldı Mahsuni Şerif:
Niye bizde gizleniyor gerçekler
Doğru konuşana delidir derler
Bu güzel memleket bu güzel eller
Derelerden akan sel güzel olur

Bu atışma hem biçim hem de içerik bakımından son dönem âşık edebiyatının güzel örneklerinden biridir.

Aldı İsmail Azerî:
İsmail'im gitme canım burda kal
Elmanın yerini vermez portakal
Hiç olmazsa bir arıdan örnek al
Kudretin verdiği bal güzel olur

Aldı Mahsuni Şerif:
Mahsuni Şerif'im bir baştan başa
Dünyada saygıyla sevgiyle yaşa
Oturak görüşek gardaş gardaşa
Gardaşça konuşan dil güzel olur.

Âşık İsmail Âzeri kendisini ziyaret eden dostlarına birkaç deyiş okurken.
Zeytinburnu, 2010

Âşık İsmail Azerî, anne babasının vefat ettiği 1961 yılında artık kalıcı olarak geldiği İstanbul'da ailesiyle birlikte Zeytinburnu'na yerleşmiştir. Zeytinburnu, İran ve Iğdır'dan sonra üçüncü vatanı olur.

Biz Zeytinburnu'na ilk geldiğimiz zaman buraların çoğu tarlaydı. Şimdi surların dibinde biraz kaldı, o zamanlar her yer böyleydi. Soğan, kırmızı pancar, domates, patlıcan; hepsini ekiyorlardı. Biz Nuripaşa Mahallesine geldik, hâlâ da burada oturuyoruz. Ermeniler vardı buralarda, tarımla uğraşırlardı, tarlalarını öküzlerle sürüyorlardı.

Biz onlardan sebze, meyve alıyorduk. Ben çok akılsızlık yaptım, o öküzler tarlaları sürerken bir tane resim çektirmedim. Park var Nuripaşa Mahallesinde, orası da öküzlerin yeriydi.

O zamanlar her yer bağ-bahçeydi, nefes alacak yerler vardı. Şimdi Zeytinburnu'nda nefes alacak yer kalmadı. Çok göç aldı buralar. Deprem olsa nereye kaçacak bu millet? Allah razı olsun Başkan Murat Aydın'dan. Burada birkaç tane park yaptı. Geçmiş dönemlerde uydurma binalar yapmışlardı. Beni Zeytinburnu'na başkan yapsalar evvela gecekonduların hepsini yıkardım, yeniden güzel binalar yaptırırdım. Ama bu kadar yüksek binalar değil, dört katlı en fazla. Şimdi Merkez Efendi'nin orada yapılıyor ya, çok güzel onlar.

Memleketimiz Kur'ân-ı Kerim'de bahsedilen cennet gibidir. Böyle bir cennet yeryüzünde yoktur. Her yeri gezdim, bana deselerdi ki "Kal burada", kalmazdım. Hatta Almanya'da iş verdiler, kalmadım; ben Türkiye'nin bir lirasına "gurbanım", onların bin dolarına hayran değilim.

Türkiye'nin yerini hiçbir memleket tutmaz, yazık memleketimizin kıymetini bilmiyoruz. İnsanların camiden başka oturacağı yeri yok. İnsanlar tarlasını bahçesini bırakıp geldi buralara, buralarda da sersefil; çoluk çocuk hırsız-yankesici. Diyarbakır'da, Iğdır'da öyle tarlalar var ki insan traktörle bir saat gezse bitiremez. Herkes geldi buralara, tarlalar boş şimdi. Köylerindeki insanlar diyorlar ki "Çalışıyoruz çalışıyoruz, hiçbir şey kazanamıyoruz. İstanbul'dakiler yattıkları yerden kazanıyorlar." Nerden kazanacaklar? Gelip

İstanbul'daki kentsel sorunlardan, bilinçsiz göçten, işsizlikten, sosyal sıkıntılardan endişelidir. Ama gelecek için umutsuz da değildir.

İstanbul'da aç kalıyorlar. Köyde aç kalmazlar, köyde senin bir kilo unun olsa pişirirsin, karnını doyurursun. Biz geldik, çünkü tarım bilmiyorduk, çiftçi değildik. Benim bir sazım var, çalıyorum, karnımı doyuruyorum; o ne yapacak?

En güzel mahalle bizim mahalleydi, o da bozuldu. Nuripaşa Mahallesi, manavı kasabıyla, esnafıyla Zeytinburnu'nun en güzel mahallesiydi. Çok insan burada sattı yerlerini, her yer göçmen doldu.

Soldan sağa: Âşık Erzâde (Kars), Âşık Muhlis Denizer (Sarıkamış), Âşık Nuri Çırağı (Erzurum), Âşık İmamî (Adana), Âşık Şeref Taşlıova (Kars), Âşık Murat Çobanoğlu (Kars), Âşık Mürsel Sinan (Kars), Âşık Kul Nuri (Gümüşhane), Âşık Erol Şahiner (Oltu) Âşık Memet Nizarlı (Gaziantep), Âşık Yener Yılmazoğlu (Kars) ve Âşık İsmail Âzeri, Geleneksel Konya Âşıklar Bayramı. Konya, 1994

Âşık İsmail Âzeri'nin, Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın'ı makamında ziyareti.
Zeytinburnu, 2011

İstanbul'a olan sevgisi halk edebiyatının İstanbul destanları zincirine bir halka da onun eklemesine vesile olur.

İSTANBUL

Her tarafın bir tarihtir
Eşin yoktur İstanbul'um
Bir daha emsalin yoktur
Bir hazine İstanbul'um

Binlerce garip beslenir
Bütün dünyaya seslenir
Göç gelir sana yaslanır
Bir dünyadır İstanbul'um

Tüm dünyanın gözü burda
Kimse giremez bu yurda
Tüm köylerin göçü burda
Çok güzeldir İstanbul'um

Kimi yıkar kimi yapar
Her gelen bir hisse kapar
İnsan vatanına tapar
Bin dünyasın İstanbul'um

Her tarafı deniz sarmış
Eren evliyalar varmış
Tarihlerde neler görmüş
Yıkılmamış İstanbul'um

Sultanahmet'in havası
Eyüp Sultan'ın duası
Evliyaların yuvası
Bir dergâhtır İstanbul'um

İsmail kırk yıl dolaştı
Her gelene kucak açtı
Her tarafı doldu taştı
Bir duraktır İstanbul'um

Âşık İsmail Âzeri'nin, Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın'ı makamında ziyareti.
Zeytinburnu, 2011

Âşık Mecit ile Âşık İsmail Azerî,
Küçükçekmece Gölü, 1971

Ayaktaki; Âşık İrfan
Soldaki; Âşık Mecit (Kars)
ve Âşık İsmail Âzerî,
Küçükçekmece Gölü, 1971

Âşık İsmail Âzerî,
kardeşi Abbas Ali (solda)
ile birlikte. İstanbul'da aldıkları
ilk evin tapusu ile hatıra fotoğrafı
İstanbul, 1966

Soldan sağa:
Âşık Hayranî (İspirli), Âşık İsmail
Âzerî, Âşık Sarıcakız (Eskişehir),
Âşık Tacettin (Kars), Âşık Mesut
Feryadî (Kars), Âşık Zülfikar
Divanî (Şarkköy)
Gülhane Parkı, 1976

Âşık İsmail Âzerî,
Küçükçekmece Cennet Mahallesi,
Halk Günü Festivali, 2004

Celâl Bayar Üniversitesi,
Cumhuriyet kutlamaları.
Âşık İsmail Âzerî,
Manisa, 1982

Âşık İsmail Âzerî, Âşıklar
Bayramı Programı. Konya, 1991

Küçükçekmece Belediyesi
Açık Hava Halk Konseri,
Soldan sağa: Âşık İsmail Azerî,
Âşık Orhan Üstündağ,
Âşık Ahmet Poyrazoğlu
Küçükçekmece, 2003

Âşık İsmail Âzerî,
Feshane Şenlikleri Ramazan Programı,
Eyüp, 2006

Soldan sağa:
İbrahim Cengiz (Abisi), Mir Muhammed Zâde (Dayıoğlu), Kenan Cengiz (Oğlu) ve Âşık İsmail Azerî, Zeytinburnu, 1973

Soldan sağa:
Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Reyhânî, Dönemin Isparta Kültür Müdürü, Âşık İlhami Demir, Âşık Şeref Taşlıova ve Âşık İsmail Azerî, Isparta Gül Bayramı, 1974

Âşık İsmail Azerî, Uluslararası Âşıklar Bayramı, Sivas 1975

Âşık İsmail Âzerî,
Gülhane Etkinlikleri. İstanbul, 1986

Gazeteci Savaş Ay ile Âşık İsmail Azerî, Gülhane Şenliklerinde hatıra fotoğrafı Gülhane, 1986

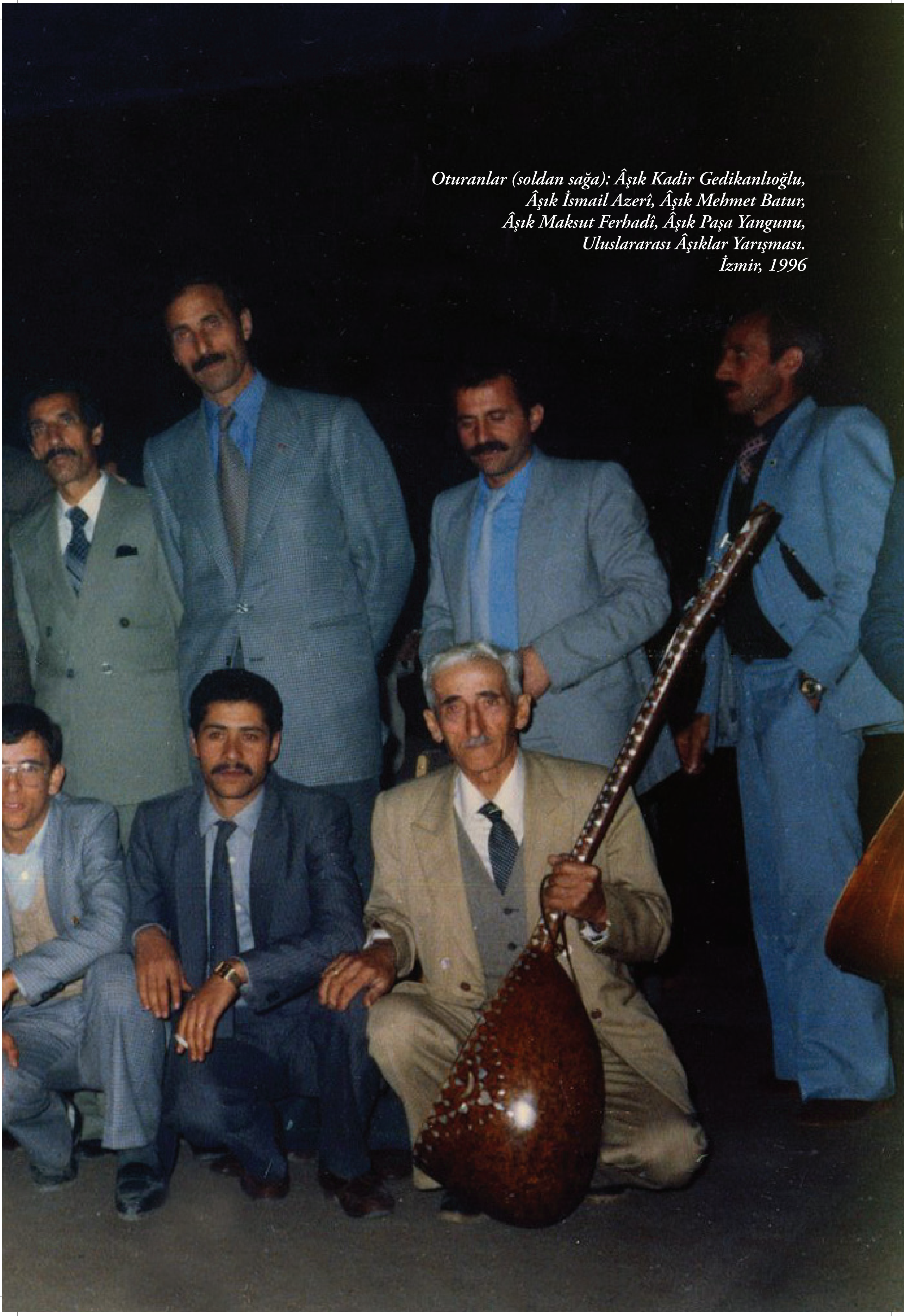
Âşık İsmail Azerî Zeytinburnu'ndaki evinde torunu İlker ile. Zeytinburnu,1993

Âşık İsmail Azerî'nin konuk olduğu Âşık Ömer (Fethiye) ile hatıra fotoğrafı, Fethiye, 1995

Ayaktakiler (soldan sağa): Âşık Bedir, Âşık Sefer, Âşık Mansur Alyansoğlu, Âşık Alizâde, Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Zülfikar Divanî, Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Yoksuli

Oturanlar (soldan sağa): Âşık Kadir Gedikanlıoğlu,
Âşık İsmail Azerî, Âşık Mehmet Batur,
Âşık Maksut Ferhadî, Âşık Paşa Yangunu,
Uluslararası Âşıklar Yarışması.
İzmir, 1996

Soldan sağa: Âşık Feymanî, Âşık İmamî, Âşık Tacettin, Âşık Mansur Alyansoğlu, Âşık Karslı, Âşık İsmail Azerî, Âşık Ahmet Poyrazoğlu. Konya Âşıklar Bayramı, 1997

ÂŞIK İSMAİL AZERÎ ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Nevruz Bayramı

Kerbela'dan yola çıktın,
Hoş geldin Nevruz Bayramı.
Sende barış, sende sevgi,
Hoş geldin Nevruz Bayramı

...

Sen gülsün, solmayan gonca,
Yolların var ince ince.
Mart'ta yirmi bir gelince,
Hoş geldin Nevruz Bayramı

...

Pek güzel aşure aşı,
Çiçek açar dağlar başı.
Sevgimiz hep ona karşı,
Hoş geldin Nevruz Bayramı.

İsmail'im yana yana,
Bir canım kurbandır sana.
Saygımız var bu bayrama,
Hoş geldin Nevruz Bayramı.

Kutlu Doğum Haftası (*)

Muhammed Mustafa dünyaya geldi
Peygamber'in kutlu doğum haftası
İslam âlemine tek güneş doğdu
Peygamber'in kutlu doğum haftası

Muhammed Mustafa adları güzel
Allah'a ibadet edişi güzel
Hakikate doğru gidişi güzel
Peygamber'in kutlu doğum haftası

Dedesi bakardı, dünyadan göçtü
Ona inananlar cennete düştü
Kırk yaşında vahiy geldi yetişti
Peygamber'in kutlu doğum haftası

Nur ağardı Peygamber'in yüzünden
Ayrılmazdı Yaradan'ın sözünden
Devam etti hakikatin izinden
Peygamber'in kutlu doğum haftası

...

Dünyayı doldurdu saygı sevgiye
On iki imam da ondan hediye
Allah sevgisiyle Muhammed diye
Peygamber'in kutlu doğum haftası

...

Çehriyarlar bağdaş kurdu oturdu
İslam âlemine ışık getirdi
Hazreti Ömer adalet getirdi
Peygamber'in kutlu doğum haftası

...

İsmail, sevgimiz Allah'tan yana
Dönmek için geldik koca cihana
Aha bir canım var, kurbandır sana
Peygamber'in kutlu doğum haftası

** Konya Âşıklar Bayramı*
16-17 Nisan 2009

Murat Çobanoğlu

Âşıklar yolunda iz bırakmışsın
Yerin cennet olsun ey Çobanoğlu
Seven dostlarına söz bırakmışsın
Yerin cennet olsun ey Çobanoğlu

...

İki oğlun vardı, senin dilindir
Biri kuvvetindir, biri kolundur
İki kızın vardı, solmaz gülündür
Yerin cennet olsun ey Çobanoğlu

İsmail'im, seninle dağları aştık
Azerbaycan, Avrupa'yı dolaştık
Sevgi ve saygıyla halka yanaştık
Yerin cennet olsun ey Çobanoğlu

Gelin Görün Mevlânâ'yı

Onda halkın duası var
Gelin görün Mevlânâ'yı
Hak yanında seması var
Gelin görün Mevlânâ'yı

...

Onun aşkıyla yanarız
Varıp semada döneriz
Yedi yüzyıldır anarız
Gelin görün Mevlânâ'yı

Oğluyla yan yana yatar
Gönüllere imza atar
Sevenler var katar katar
Gelin görün Mevlânâ'yı

Güzel Konya'nın yolları
Mevlana'nın bülbülleri
Allah diyordur dilleri
Gelin görün Mevlânâ'yı

Can Azerî'nin gülünde
Hoşgörü onun dalında
İki bin yedi yılında
Gelin görün Mevlânâ'yı

Gidelim Hacı Bektaş'a

Erenlerin yuvasıdır
Gidelim Hacı Bektaş'a
Bu gelen Hakk'ın sesidir
Gidelim Hacı Bektaş'a

...

Giden alır duasını
Duyun pirlerin sesini
Daha sorma ötesini
Gidelim Hacı Bektaş'a

İsmail, handı sultandı
Adı güzel, özü candı
Unutulmaz bir canandı
Gidelim Hacı Bektaş'a

Sigara

Sana bir nasihatım var
Sakın içme sigarayı
Sigaranın zararı var
Sakın içme sigarayı

...

Seni çok çabuk devirir
Harmanı boşa savurur
İşi kansere çevirir
Sakın içme sigarayı

Kimse sormaz halin nice
Yolu yokuşa vurunca
Öksürürsün ince ince
Sakın içme sigarayı

İsmail'im, bak çareye
İlaç bulalım yaraya
Nehlet gelsin sigaraya
Sakın içme sigarayı

Köyüm Sürmeli

Köyümüzün adı Sürmeli Köyü
Yaylalardan gelir mis gibi suyu
Semaver verirdi o güzel çayı
En güzel günlerim orada kaldı

Çıkar yaylalarda koyun güderdim
Sabah erken tarlalara giderdim
Bir mintan giyseydim bayram ederdim
En güzel günlerim orada kaldı

Köyümüzde vardı pamuk tarlası
Ne kadar güzeldi hoştu havası
Benim için bir cennetti orası
Bütün güzelliğim orada kaldı

Giderdim tarlaya irmik toplardım
Dere görsem ta karşıya hoplardım
Çapalar yapardım, pamuk toplardım
Sevdiğim güzeller orada kaldı.

Kızlarla yığılmış harman döverdik
Dere kenarında buğday yuvardık
Kendimizi bir kahraman sayardık
En büyük varlığım orada kaldı.

İsmail'im kanat çalıp uçardık
İçimiz yandıkça ayran içerdik
Yaz gelince yaylalardan geçerdik
En güzel günlerim orada kaldı.

Nerede Kaldı

O bizim yaylalar o bizim köyler
Ayranın kokusu nerede kaldı
Zalim gurbet köyümüzü bitirdi
Yağların kokusu nerede kaldı

O güzelim tarla kurudu kaldı
Köyü terk edenler yaman avlandı
Şehire de geldi gıdasız kaldı
Meyvanın kokusu nerede kaldı

Davulla zurnayla gelin getirdik
Bereketi yedik yedik bitirdik
Beton binalara girdik oturduk
Yaylanın kokusu nerede kaldı

İsmail her sözü kafadan atma
Şehirde otur da köyü unutma
Köyünü tarlanı ucuza satma
Suların kokusu nerede kaldı

Anam

Senden ayrılalı ne güne kaldım
Dünyada en güzel gülümsün ana
İster ise çıksın yaşım yetmişe
Şehâdet parmağım elimsin ana

…

Ben hasta olunca sarardın soldun
Türlü ilaçları aradın buldun
Ağladın sızladın saçını yoldun
Ağzımda konuşan dilimsin ana

İsmail'im ana sanma unuttum
Gönlümün içinde kalbimde tuttum
Hayat dünyasına adımım attım
Dünyada en büyük ilimsin ana

Zam Değil mi?

Yavrular sarardı çocuklar soldu
Bunların sebebi zam değil mi zam?
Hastalıklar arttı tifo başladı
Bunların sebebi zam değil mi zam?

Evde gıda yoktur kemik haşlanır
Karı koca mahkemeye taşınır
İkisi de boşanmaya kalkışır
Bunların sebebi zam değil mi zam?

Kurban olam köyde sarı öküze
Ne zorlukla geldik Seksen Dokuza
Ne zaman bir güneş doğacak bize
Bunların sebebi zam değil mi zam?

İsmail ocağım yandıkça tüttü
Benim avrat benim yakamı yırttı
Sabahınan kalkıp terk etti gitti
Bunların sebebi zam değil mi zam?

Gider

Dere kenarına ev yapma canım
Anlamazsın bir gün sel alır gider
Çalışmak güzeldir gönülden çalış
Damlaya damlaya göl olur gider

Ekersen biçersin ambarlar dolar
Tembelliğin daim kendine zarar
Yeşillik bahçeler herşeye yarar
Yeni fidan diksen dal olur gider

İsmail'im oğlum gitme burda kal
Mart ayı gelince fidanları sal
İyice düşün arıdan örnek al
Toplar kovanına bal olur gider

Telli Sazım (*)

Konuş benim telli sazım
Yaz ötersin kış ötersin
Seninle çıkar avazım
Yaz ötersin kış ötersin

Arkadaş oldun benimle
Ben de coşarım seninle
O tatlı güzel sesinle
Yaz ötersin kış ötersin

Sana bağlı oğlum kızım
Ekmek oldu bana sazım
Sensiz çıkmadı avazım
Yaz ötersin kış ötersin

İsmail çaldın yüceldin
Nice derinlere daldın
Sen de benimle kocaldın
Yaz ötersin kış ötersin

**1994 yılında Konya Âşıklar Bayramı'nda güzelleme dalında birinci olmuştur.*

Gurbet

Zalim gurbet ellerinde
Yoruldum gardaş yoruldum
Onun bunun dillerinde
Yoruldum gardaş yoruldum

Yavrulardan uzak kaldım
Bilinmez sokağa daldım
Atlı idim yaya kaldım
Yoruldum gardaş yoruldum

Bu sırları bilen yoktur
Gurbet elde gülen yoktur
Derde deva bulan yoktur
Yoruldum gardaş yoruldum

İsmail, kaderim n'etti
Gençliğim gurbette bitti
Hayatımı berbat etti
Yoruldum gardaş yoruldum

Dert Ortağım Telli Sazım

Sazımla gezip dolaştım
Dert ortağım telli sazım
Çok uzak gurbete düştüm
Dert ortağım telli sazım

Uzak yerlere götürdü
Sesime yankı getirdi
Sevdiklerime yetirdi
Dert ortağım telli sazım

Çok dostlarımı getirdim
Çoğunun yanına gittim
Bülbüller misali öttüm
Dert ortağım telli sazım

Sanatımdır telli sazım
Yok belledi oğlum kızım
Hanımım benim azizim
Dert ortağım telli sazım

İki tane hayalim var
Ne kadar çok söylersem kâr
Ondan ayrı ettim zarar
Dert ortağım telli sazım

İsmail'im sazla n'ettim
Almanya'ya kadar gittim
Dostlardan çok selam gettim
Dert ortağım telli sazım

Korkarım

Göç başladı dizi dizi
Korkarım beyler korkarım
Zaman yaktı hepimizi
Korkarım beyler korkarım

Doğuda fabrika yoktur
Ne tabip var ne de doktor
Söz verende yalan çoktur
Korkarım beyler korkarım

Yalan yalan diyenlerden
Kendisini övenlerden
Yetim hakkı yiyenlerden
Korkarım beyler korkarım

Soyup yediler bizleri
Daha doymadı gözleri
Vallah tutmuyor dizleri
Korkarım beyler korkarım

İsmail'im uçanlardan
Halkı soyup kaçanlardan
Ekenlerden biçenlerden
Korkarım beyler korkarım

Deryâmî Baba'nın
İsmail Azerî'ye Hitabı (*)

Çoktan beri görüşmedik
Hoş geldin Âşık İsmail
Uzak düştük buluşmadık
Hoş geldin Âşık İsmail

Hanım bana çok darıldı
Yalvardım dilim yoruldu
Bilmiyom niye kırıldı
Hoş geldin Âşık İsmail

Arayanım soranım yok
Dertliyim dertlerim de çok
Senden başka gelenim yok
Hoş geldin Âşık İsmail

Deryâmî'yim eylik eyle
Bu dünyanın fendi böyle
Soranlara selam söyle
Hoş geldin Âşık İsmail

** Âşığımız tarafından evinde ziyaret edilen*
Âşık Deryâmî tarafından yazılmıştır.

Âşık İsmail Azerî ile Âşık Ayşe’nin Atışmaları(*)

Aldı Ayşe

Dinle sözlerimi Âşık Azerî
Eğer bülbül isen gülden ayrılma
Eğer Mecnun isen yâra hizmet et
Leyla’yı seversen çölden ayrılma

Aldı Azerî

Bülbülüm öterim kendi dalında
Asıl bir âşıkım gülden ayrılmam
Ömrümü vermişim yârin yolunda
Gezer dolaşırım çölden ayrılmam

Aldı Ayşe

Âşık oğlan gezer gezer dolaşır
Nice nice çilelerle uğraşır
Nasip olsa sevdiğine kavuşur
O güzel vatandan elden ayrılma

Aldı Azerî

Âşığım dünyayı dolaşmak için
Nasibe kısmete ulaşmak için
Âşık sevgisine kavuşmak için
Asıl derviş isem yoldan ayrılmam

Aldı Ayşe

Ayşe çağlayanım konma her dala
Arılar çiçekle dalarlar bala
Her zaman devam et gir doğru yola
En güzel yolundan ayrılma âşık

Aldı Azerî

İsmail oturduk geldik yan yana
Ayşe Bacı bil ki saygım var sana
Adana'dan hoş gelmişsin bayrama
Saz çalarım tatlı telden ayrılmam

**1990 yılında Gülhane Parkı'nda Âşıklar Kahvesi'nde yazılmıştır.*

Âşık İsmail Azerî ve Âşık Selmani'nin Atışmaları (*)

Aldı Selmani

Tokat ellerinin Selmani'siyim
Sen bizim ellere hoş sefa geldin
Her zaman halkımın kendi sesiyim
Sen bizim ellere hoş sefa geldin

Aldı İsmail

Semaya çekilmiş Kars'ın kalesi
Dost sizin ellerde hoş sefa bulduk,
Gönlümdedir erenlerin duası
Dost sizin ellerde hoş sefa bulduk

Aldı Selmani
Senin bu dergâhta elin var mıdır?
Mecnunsan Leylayla çölün var mıdır?
Hakk'ın deryasında gölün var mıdır?
Sen bizim ellere hoş sefa geldin.

Aldı İsmail

Gönül âleminde halim var benim,
Kudrette oynayan dilim var benim,
Ben bir bahçevanım gülüm var benim,
Dost sizin ellerde hoş sefa bulduk.

Aldı Selmani

Selmani'yim her âşıkın kârı var
Dilde sevgi, gönüllerde yâri var
Gizli toplar kovanında arı var
Sen bizim ellere hoş sefa geldin

Aldı Azerî

İsmail'im erenlerin yoluna
Her bülbül konar mı gülün dalına
Yolum düştü geldim Almus eline
Dost sizin ellerde hoş sefa bulduk.

**1992 yılında Tokat'ın Almus İlçesi'nde düzenlenen Âşıklar Bayramı'nda yazılmıştır.*

ÂŞIK İSMAİL AZERÎ İLE ÂŞIKLIK GELENEĞİMİZ ÜZERİNE

Yrd. Doç. Dr. Ferhat ASLAN

Âşık İsmail Âzeri, Nuripaşa Mahallesi'ndeki Dellal Kıraathanesi'nde muhabbet ederken…
Zeytinburnu, 2010

Türklerin meydana getirdikleri atlı bozkır medeniyeti içerisinde, gelişmiş bir sözlü edebiyata sahip oldukları bilinmektedir. Âşıklık geleneği de araştırıcılar tarafından gelişen bu sözlü edebiyat içerisinde mühim bir yer işgal eden "ozan / baksı" geleneğinin bir devamı olarak kabul edilegelmiştir.

Âşıklık geleneği üzerine çok mühim çalışmalar yapan ve Türkiye'de âşık edebiyatı çalışmalarının kurucusu sayılan M. Fuad Köprülü, şeylan / şölen denilen umumî kurban ziyafetlerinde, yuğ denilen umumî matem ayinlerinde ve sığır adı verilen umumî av törenlerinde bu en eski Türk şairlerinin kopuz adı verilen sazları eşliğinde destanlar söyleyerek toplumun duygularını dile getirdiklerini söylemekte ve bu destanî şiirleri okuyan ozan / baksı'ların günümüze kadar intikal eden âşıklık geleneğinin temsilcileri olan saz şairlerinin ataları olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Köprülü'ye göre âşık edebiyatı, Türk edebiyatının iki farklı çevrede / zümrede gelişmiş iki büyük geleneği olan halk edebiyatı ile divan edebiyatı arasında üçüncü bir zümre edebiyatı teşkil etmektedir.[1]

M. Fuad Köprülü; âşıklık geleneği hakkında daha etraflı bir fikir edinebilmek için, bu geleneği devam ettiren âşıkların hangi sosyal çevrede, ne gibi sosyal şartlar içinde yetiştiklerini, meslekî yetişme tarzlarını ve edebî terbiyelerinin mahiyetini bilmek gerektiğini söyler.[2]

Türk kültürü içerisinde çok eski bir maziye sahip olan âşıklık geleneği Anadolu'nun hemen her köşesinde; başta Kars olmak üzere, Erzurum, Adana, Sivas, Tokat, Yozgat vb. şehirlerimizde hâlâ canlılığını muhafaza etmekte ve günümüzde bu geleneğin yaşayan pek çok temsilcisi bulunmaktadır.

1 Daha geniş bilgi için bkz. M. Fuad Köprülü, "Türk Edebiyatı'nda Âşık Tarzı'nın Menşe' ve Tekâmülü Hakkında Bir Tecrübe" **Edebiyat Araştırmaları**, C. I, 3. bs., İstanbul, Ötüken Yayınları, 1989, s. 195-238.

2 M. Fuad Köprülü, "Saz Şairleri, Dün ve Bugün" **Edebiyat Araştırmaları**, C. I, 3. bs., İstanbul, Ötüken Yayınları, 1989, s. 173.

Bu fikirden hareketle, elinizdeki çalışmada, günümüz âşıklık geleneğinin yaşayan temsilcilerinden, usta-çırak geleneği ile yetişmiş olan ve geleneği icra eden Âşık İsmail Azerî›den âşıklık geleneği hakkında bilgi alırken "Yönlendirilmiş Görüşme (*Mülâkat*) Yöntemi"[3] kullanılmıştır.

Âşık İsmail Azerî ile yaptığımız bu mülâkatta: özellikle âşığımızın nasıl yetiştiği ve yöredeki âşıkların usta-çırak geleneği içerisinde nasıl yetiştirildikleri[4], Kars yöresi âşıklık geleneğinin kısımları; âşık fasılları[5], saz çalma, âşık havaları, irticalen şiir söyleme, atışma yapma, türkülü hikâye anlatma geleneği[6], âşık meclisleri, bu meclislerin nerelerde ve nasıl kurulduğu, halkın âşıklar hakkındaki düşünceleri, Kars yöresi âşıklık geleneğini diğer yörelerimizdeki âşıklık geleneğinden ayıran vasıfların neler olduğu ve âşıklık geleneğimizin geçmişten günümüze ne gibi değişimler yaşadığı konularına temas edilmiştir.

Mülâkatta ele alınan bütün bu konuların bizzat "âşıklık geleneği içerisinde yetişmiş, gelenek temsilcisi bir âşık tarafından" anlatılması, âşıklık geleneğini ilk ağızdan dinleyip daha iyi anlamamıza yardımcı olacağı gibi; âşıklık geleneğinin henüz yazılmamış sözlü kültür mahsullerini yazılı kültür ortamına taşımamıza katkı sağlayacak böylece bir nevi sözlü tarih çalışması yoluyla tarihe not düşülmüş olacaktır.

---

3 Yönlendirilmiş Görüşme (*Mülâkat*) Yöntemi hakkında bilgi için bkz. Özkul Çobanoğlu, **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s. 64-65.

4 Kars yöresi âşıklarında usta-çırak geleneği hakkında geniş bilgi için bkz. Ferhat Aslan, **Kars Yöresi Âşıklarında Usta-Çırak İlişkileri,** İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.

5 Kars yöresi âşık fasılları hakkında daha geniş bilgi için bkz. Umay Günay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,** 2. bs., Ankara, Akçağ Yayınları, 1993, s. 47-77.

6 Daha geniş bilgi için bkz. Şeref Taşlıova, "Kars'ta Âşıklık Geleneği ve Halk Hikâyeleri", **Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler II,** (*Haz.: F. Halıcı*), (*y.y.*): Konya Turizm Derneği Yayınları.

MÜLÂKATIN DEŞİFRESİ HAKKINDA AÇIKLAMA

Yapılan mülâkat deşifre edilerek metin haline getirilirken ilmî ölçütlere uygun olması bakımından ağız hususiyetleri mümkün mertebe korunmaya çalışılmıştır. Bununla beraber hem okuma kolaylığı sağlamak ve / veya algı yanlışlığını önlemek hem de metni açıklamalara boğmamak amacıyla çok az da olsa bazı kelime ve ifadelerde yazımla ilgili tercihlerde / tasarruflarda bulunulmuştur.

Metin oluşturulurken bazı yer, kişi ismi vb. kelime ve kavramların okuyucu tarafından anlaşılabilmesi için parantez içinde açıklamalarda bulunulmuştur. Örneğin; "İslam Abi (*Âşık İslam Erdener*)", "O gelenler (*Kars'taki âşık arkadaşlarım*) duyar beni", Şimdi derneklere (*derneklerin gecelerine gidiyorum.*) vb.

Ayrıca metne müdahale etmeden İsmail Azerî'nin, âşıklık geleneğinin dünü, bugünü ve geleceğine dair önemli görülen ifadelerinin altına parantez içinde ve italik olarak bazı yorumlar yapılmıştır. Örneğin: (*Büyük şehirlere göç eden âşıkların kendi sanatlarını bu şehirlerde yaşayanların isteklerine göre düzenleme çabası, âşıklık geleneği içerisinde icra edilen âşık havalarının değişmesine ve zamanla unutulmasına sebebiyet vermiştir.*) vb.

ÂŞIK İSMAİL AZERÎ İLE 01.02.2000 TARİHİNDE İSTANBUL ZEYTİNBURNU'NDA YAPILAN MÜLÂKAT

Âşık İsmail Âzeri, sürekli uğradığı Nuripaşa Mahallesi'ndeki
Dellal Kıraathanesi'nde…
Zeytinburnu, 2010

Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Ben 1928 doğumluyum. İran'ın Tebriz Şehri'nde dünyaya geldim. Tebriz'e bağlı bir köydü ismi o zamanlar; Güllüşah Köyü'ydü. Şimdi (*köyün ismi*) değişmiş. Ne olduğunu bilmiyorum. On yaşına kadar İran'da büyüdüm. On yaşındayken dinlediğim, gördüğüm âşıklar aklımdan hiç çıkmıyo. Sanki bugünkü gibi o âşıklar çalıp söylüyo.

Ben o yaşlarda âşıklığa merak saldım. İran'da da âşıklar bizim Kars usûlü gibi düğünlere, köy odalarına gelip toplanırdılar.

(*Âşık İsmail Azerî İran'da da, Kars yöresi âşıklık geleneğinde olduğu gibi, âşıkların düğünlerde köy odalarına gelerek bu mekânlarda fasıllar yaptıklarını söylemektedir. Âşık İsmail Azerî'nin bu sözleri de gösteriyor ki Kars ve Azerbaycan âşıklık geleneğinin ana mekânı kahvehaneler değil de düğünlerde toplanılan köy odalarıdır.*)

O meclislere babanızla birlikte mi katılıyordunuz?

Tabi. O zamanlar bizi (*küçük olduğumuz için*) meclise bırakmazdılar. Babalarımız mecliste otururdu, biz de gapı aralarında oturup âşıkları seyrederdik.

Unutamadığınız o âşıkların isimleri nelerdi?

Unutamadığım isimler: Yâdullah, Emrah, Ahmet, Penâh. Bunları bele hayal mayal değil sanki şimdiki gibi gonuşmuşum. Fakat yaşım o meclise göre değildi. Girim, onları dinleyim. O zamanlar merakım da varıdı. Onlar söylüyordu ben de gafadan bi şeler okuyordum.

Öğrenim durumunuz nedir?

Ben okuyamadım. Yaşım ona geldi bir köyde galıyorduk. O okulda öğretmen yokudu. Mollalar varıdı, onlar da Farsça ders veriyorlardı. Babalarımız o mollalara bizi göndermedi, ana dilimizle öğretmedikleri için. Babam buradan 1910'da İran'a keşmiş (*geçmiş*), oraya yerleşmiş, orda evlenmiş, biz de orda dünyaya gelmişiz.

Babanızın âşıklık geleneğine muhabbeti var mıydı?

Tabi ki vardı. Benim dedem de âşığımış. Aziz dedem âşığımış. Meclislerde söylerimiş. Tabi o zamanın meclislerinde, Sürmeli Çukuru, Sürmeli Ovası'nda. O zaman Iğdır falan yokudu. Âşık Elesker de bu bölgenin bir âşığıdır. Elesker'in yaşadığı köydenim ben; aynı köydeniz, aynı çukurdanız, aynı soydanız.

Âşık olmaya nasıl karar verdiniz?

Şimdi tüm âşıklar öyledir, Türkiye'de na kadar halk ozanı varısa doğuşundan içinde bir makine var. O yalan diyorlar bazı: "Gece rüyamda bir evliya geldi, bana bâde verdi." O asla olamaz. Bu âşıklık bir ilhamdır. Allah sana okuma zihni vermiş, bana da söyleme zihni vermiş. Hiçbir şey yoktur ki üzerinde Allah olmıya, her şey Allah'tandır. Tabi ki ben o zamanlar da kaynayıp, söyleyip çalmak istiyordum ama imkânı mı var, usta görmeden sen usta olabilir misin?

Sizi âşık olmaya kimler teşvik ettiler?

Babam 38'de Türkiye'ye döndü. Ben o zaman 10-11 yaşındaydım. Geldik Iğdır'ın Arapgiri Köyü'ne. Ordan da, Araz Nehri taşıp sel alıp götürdü köylerimizi, Tuzluca'nın Sürmeli Köyü'ne, Sürmeli Çukuru'na geldik yani. Göğçeli Âşık Elesker'in köyüne geldik. Orada da yine ilhamı meclislerden alıyordum. Yani köyümüze âşıklar geliyordu. Rahmetli Âşık Kasım, Âşık Mehmet Soskertli, beni en büyük bu yola sürükliyen, yani bende de vardı da beceremiyordum. Allah rahmet etsin İslâm Abi (*Âşık İslâm Erdener*). Onun yanında dolaştım. O bana divan öğretiyordu. Ben divan nedir, tecnis nedir, güzelleme nedir bilmiyordum, rastgele söylüyodum.

Babanız sizin âşık olmanızı isteyip sizi teşvik etti mi?

Babam teşvik etmedi de oğlum; "Mademki bu işe merak ettin, eyi sözler yaz." diyordu. Aslında babam benim okumamı istiyordu. O zamanlar eğitmen varıdı, o da köye haftada bir gün geliyordu bir gün gelmiyordu. Biz okuyamadık da. Yaş geşmişti. Etraflarım, muhtarımız Sabri Amca varıdı: "Olum sesin eyidir hele gel iki söyle." Tabi ben de destursuz, rastgele, hecesini, veznini bilmezdim. En böyük sebebiyeti âşıklardan örnek aldım. Köye gelen âşıklardan. Hoşuma gitti onların söyledikleri türküler, anlattıkları hikâyeler. Bazı âşıklar diyorlar ki: "Letif Şah'ın Hekâyası'nı Şenlik Baba yazmış." Ben bu hekâyayı on yaşımdayken İran'da Âşık Yâdullah'tan dinliyordum. Orada toy yedi gündür. Yedi gün anlatırlar.

Âşık olmasaydınız ne işle meşgul olurdunuz?

Benim manifaturacılığa da merakım varıdı. Çünkü babam tüccardı. Babamdan sonra manifaturacılık da yaptım, iflah edemedim. Onnan sonra gendi çabamnan Sümerbank'a bayi oldum, ticaret yaptım, orda da iflah edemedim. Rençberlik de yaptım. Hizmetkâr da oldum, hiçbirinden bir fayda göremedim.

Sonra bu mesleğe başladım; askerlikten sonra. Ne gadar içimde sevgi, söylemek varısa da asıl askerlikten sonra İslâm Abi'yi gördüm, değerli ustatları gördüm.

Sizin ustanız kim?

Aslında beni âşıklığa yönelten ve âşıklığı öğreten Âşık İslâm Erdener'dir. Ayrıca Sorkertli Mehmet'ten. Yanında çalışmadım ama ondan örneklerini alıyodum. Ama İslâm Erdener beni yanına alarak köy-beköy dolaştırdı. Benim söz ustam, divan çalma ustam odur.

Ustanızın ustası hakkında bilginiz var mı?

Onun hakkında bilgim yoktu. Ben Âşık İslâm'dan sonra eyi bir ustaya düştüm. Yani söz sahibi olan bir âşığın yanına gittim, öğrendim. Iğdır'ın Evci Köyü'nde Âşık Meherrem (*Muharrem*). O beni beş sene yanına aldı, hekâya öğretti. İslâm Erdener'den ayrıldıktan sonra beni en fazla taşıyan odur. Saz ustam da Şemsi Yastıman'dır. Çünkü bizim Kars bölgesinde âşıklar pek güzel saz çalamazlar. Üç dört makam çalınır. Ben o makamları öğrendim ama geldim İstanbul'a baktım ki sazı ne güzel çalanlar var.

Kendinizi herhangi bir âşık koluna dahil ediyor musunuz?

Ben ustalarımın yanındayken âşıklık geleneğini onlardan öğrendim, onların dediklerine uyuyodum. İstanbul'a geldikten sonra baktım ki daha başka bir şeyler var. Ben bu sefer âşıklığı bıraktım, bu sefer türkü halli yoluna girdim.

(*Büyük şehirlere göç eden âşıkların kendi sanatlarını bu şehirlerde yaşayanların isteklerine göre düzenleme çabası, âşıklık geleneği içerisinde icra edilen âşık havalarının değişmesine ve zamanla unutulmasına sebebiyet vermiştir.*)

Kaç yaşında İstanbul'a geldiniz?

1953'te askerlikten sonra geldim. 1953'e kadar Kars'taydım.

1953'e kadar Kars'ta âşıklık geleneğini öğrendiniz. Öyle mi?

Tabi, tabi. İstanbul'a da geldim. İstanbul'a âşıklık geleneğini ilk icat eden, yayan ve mahalle mahalle, gahve gahve dolaşan benim. Ben İstanbul'a da geldim, gendimi şaşırmadım. Bu sefer gittim Doğulular nerdeyse. O gelenler (*Kars'taki âşık arkadaşlarım*) duyar beni: "Âşık İsmail Azerî İstanbul'da yāv. Bele *(böyle*) kazanıyor, bele ediyor." diyenleri götürüyordum. Meselem; Karslıların ayağına, Sivaslıların ayağına bele topluma hâlen elli üş'ten bugüne gadar aynen devam edirim. Şimdi derneklere (*derneklerin gecelerine gidiyorum.*) mesela, onun uzantısıdır. O zaman biraz da zayıfıdım. Diyelim sözü eyi bilmesem de gidiyodum. Aşadan yukardan budar söylerdim ama şimdi her şeyi öğrenmişim ustalardan, diyenlerden.

(*İstanbul'a Anadolu'nun her köşesinden farklı (alt) kültürlere, farklı zevklere sahip insanlar göç etmiştir. Âşık böyle bir dinleyici kitlesinin karşısında geleneği icra ederken bu insanların hoşlanabileceği şekilde geleneği icra etmek zorunda kalmıştır. İsmail Azerî kendi ifadesine göre; İstanbul'a geldikten sonra bu gerçeği görmüş ve gelenekle ilgili görgüsünü farklı zevk ve sanat anlayışlarına sahip insanların ihtiyaç ve isteklerine uygun olarak geliştirmiştir. Kars'ta iken sadece Kars yöresine ait olan havaları, türküleri v.s. bilmesine rağmen İstanbul'a geldikten sonra özellikle Alevî kesimin zevkine uygun olan bağlama usulünü ve deyişleri de öğrenmiştir. Bundan dolayı âşığı sadece Kars yöresinden İstanbul'a göç edenler değil farklı kesimlerden topluluklar da sanatını icrâ için çağırır olmuştur.*)

(*Âşık kolunu*) ben kabul edemem. Bana uzun boylu bir şey öğretemediler. Ben bir divan öğrendim, tecnis. Ben bir ustanın yanında çocukluktan yetişmedim. Benimki öle değil. Ben bir gış böyle (*Âşık İslâm Erdener'in*) yanında. Ben götürürdüm onu köylere, köyleri bilmiyordu. Bana o arada da divan, tecnis öğretiyordu. Benim ustam aslında Âşık Muharrem'dir. Iğdır'da tanınmış sevilmiş bir âşıktır.

Bazı çıraklar kendi ustalarında ilahî bir ilhâmın olduğunu ve bu ilhâmın daha sonra çırağa da geçtiğine inanıyorlar. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

İlahî aşkı olmayan hiçbir âşık yoktu yeryüzünde. Serhoş gezip elinde sazı dolaşan âşıkta, ilahî aşk, ilahının aşkı var. Ama illah sana bâde işmiş. Şu verdi, dört tas iştim. Ben buna karşı heş bir şey diyemem. Karşı da değilim. Efsana, efsana laf yani. Ama ilâhî âşkı vardır. İlahî aşk olmasa yetmiş senedir ben nasıl âşıklık yapabilirim?

Ustanızın âşıklığı nasıl öğrendiği hususunda bilginiz var mı?

Ustam Âşık Meherrem'i anlatam. Çünkü Âşık İslâm bana âşıklığı anlatmıyordu, bana: "Otur, ben hikâye anlatayım, sen dinle, öğren." diyodu, o gadar. Fakat Âşık Meherrem bana âşıklığı anlatıyordu. Bana: "Oğlum bunu böle söle, bu makamı böyle çal." diyodu. Onun da ustası rahmetlik Nezeroğlu Şair Abbas'tır, Şenlik Baba'ynan atışmış ya. Ben onu, 17 yaşındaydım, gördüm. O da 65-70 filan varıdı. Hatta 1946'da ondan yazdığım divanı Âşık Reyhani benden aldı. O divanı gelmiş Reyhani üzerine okumuş, gendine mal etmiş. Yaşlı bir adam (*Nezeroğlu Şair Abbas*), saz çalmazdı. Ustam Âşık Meherrem onun yanında 15-20 sene dolaşmış. Azerbaycan'a kadar gitmişler o zamanlar.

Sizin ustanız sizi yetiştirirken kendi ustasının ona uyguladığı metotları mı kullanıyordu?

Evet uyguladı. Zatan ne söylese derdi ki: "Oğlum bu benim sözümdür, bu güzel söz de benim ustamın sözüdür." Onu öne sürürdü. Hatta bazı ben kafadan söylüyodum, gendime, sesime güveniyodum. Bana: "Dur." derdi. "Niye Meherrem Usta?" "Olum bunun ne vezini, ne hecesi var, bunu kimse dinlemez, beğenmez. Benim ustam bana sözü böyle öğretmişti." Fakat gendi ustasınnan çalıştığı makam; bölge başga, bizim çalıştığımız bölge başga. Makamlarda da farklılık var, meclisde de farklılık var. Şimdi bizim çaldığımız meclis de toplumdur. Bunun içinde Kastamonulusu var, Yozgatlısı var, Sivaslısı var, Alevîsi var, Sünnîsi var; mecbur değil ki Kars makamını dinliye iki tane divan. Ey tabi onların da gönlüne göre onu da çalıp öğrendik. Türkiye çapında sen bir şey öğreneceksin.

(*Yani âşığın öğrendiği ya da çalıp söylediği saz, hava ve türküler hitap ettiği topluma dinleyici kitlesinin zevkine göre değişiyor.*)

Ustanız kendi ustasının hangi yönlerinden etkilenmiş?

Meherrem ustanın gendi ustasının ilâhi yönleri çok güzelidi. Meselem; (*kendi ustası*) hiç yalan gonuşmazımış, içgi ve sigara içmezimiş, ustam da böyleydi. Benim ustam da bana bu yollu nasihatlerde bulundu (*özellikle de*) İstanbul'a geldiğimde kendimi şaşırmamak için öğütler verdi. Ustam hem yaşıyodu hem de eserlerinde varıdı.

Peki, siz ustanızdan nasıl etkilendiniz?

Ustam, hatta ben hâlen aynı yaparım: "Sakın sakın sazı iyi çalıyorum, sözü iyi söylüyorum diye gururlanma ve bildiğin şeylerde bencillik yapma." demişti. Ne gadar Kars'ta yetişmiş âşık varısa benim yanımda yetişti. Ben onların ustası değilim. Ama ben onlara rehber*(lik*) yaptım. Onları götürdüm, çaldım, söyledim. Topladığım parayı da bereber ortadan bölmüştüm. Yani hepsiynen. Ama bilhassa İstanbul'a âşıklığı yerleştiren, İstanbul'a halk ozanlığını tanıtan benim.

Ustanız ile kaç yaşında, nasıl tanıştınız?

Ben askere gitmeden önce çobançılık yapıyordum. Iğdır'da Bayat Köyü'nde bir sene çobanlık yaptığım kişi kızını evlendirdi. Dünürüne dedi ki: "Düğüne Âşık Meherrem'nen Âşık Hüseyin gelmese ben gızı vermem size." dedi. Ben bu konuşmaya şahit oldum. O köyde ablam varıdı. Yanına gittim. Ahmet

Abi'nin bu sözünü sordum. Ablam bana dedi: "Be oğlum Hüseyin'nen Meherrem eyi âşıktı. Meherrem daha güçlüdü." dedi. "Bunlar düğün oldu mu toylara giderler. Bir hafta, dört gün hikâyalı türküler söylerler." Ondan sonra ben merak ettim. Kendi kendime dedim ki bu işi ben de yapayım, zopalarla mopalarla bi şeler diyodum. O düğünde Âşık Meherrem'in yanına gittim. Kısa boylu bir insandı, elini öptüm. Dedi: "Nerelisin?" Dedim: "İran'dan geldik." Böle anlattım. O da: "Bizim babalarımız da İran'dan geldi."dedi. Ben ona: "Sazınıza sözünüze çok hayran oldum, benim de biraz merağım var örenmek istiyorum." dedim. Dedi: "Kimin yanında çalışıyorsun?", "Onun yanında ne zamana kadar çalışacaksın?" diye sordu. Ben de cevap verdim. Bana bir ay sonra işi bittiğinde kendi köyünde, meşhur Zülfikâr Köyü, evine davet etti. Ben tanışmamızdan bir ay sonra evine gittim. Evinde üş-dört tane saz vardı. Ben de şimdi âşıklar bâde işmiş, anlatıyorlar. Nasıl anlatıyorlar? Bunların yanında bir şey yapamam diye çekiniyodum. Baktım ki çok möhterem adam. Çok alçak gönüllü bir insan. Sonra namaza kalktı. "Sen de gılar mısın?" Dedim: "Valla hocam ben da hiş yapmadın." "İnşalla yaparsın." dedi. "Ama namaz gılmadığın için sana yemeği az verecez." dedi. Espiri yaptı. O arada: "Hele bir-iki söyle." dedi. Ben de küçüklüğümde meclislerde duyduğum Âşık Elesker'in bir sözü vardı. Onu okudum. Dedi: "Sesin ne güzel, atılgansın da." dedi: "Sen hırsızlık filan yapar mısın?" Yani beni eleştiriyo. Dedim: "Valla benim anam Seyit'tir, babam Karaadam'dır. Gendisi tüccarıdı, iflaz etti fakırlaştık. Ben acımdan ölsem de hırsızlık yapmam." "Yalan da gonuşur musun? Yalan yemin içer misin?" dedi. "Yalan yemin içmem." dedim. "Peki bir gadın sana âşık olsa, seni çağırsa gider misin?" "Aman." dedim.

"Bana mal olmayan mala asla gitmem." Baktım ki mantıklı laflar soruyor. "Aferin!" dedi. Bana ilk divanı da o yazdı işte:

Deli gönül gel aldanma,
Bu fâni dünyaya sen.
Ne aldanıp kül olupsan,
Beyhûda binaya sen.

Sonunda:

Bir gün olur sindin dolar.
Ecel seni kast eder.
Ruhumuz pervâz eyliyer.
Gidersin fenâya sen.

"Bu söz kimin sözü biliyo musun?" dedi. Dedim: "Valla bilmiyom." "Bu söz benim ustamın sözüdür." dedi. (*Bu küçük sınamadan sonra*) Bana dedi ki: "Biz devamlı para gazanamazık. Bazı gideriz bir köye, çalarız çalarız, beş on yumurta verirler, bir-iki kilo bulgur verirler. Eğer orada işin iyiyse gal, yok değilse benimle gal." dedi. Dedim: "Orası beni gurtarmaz, ben bu işe meraklıyım." O zaman dedi: "Gel." Bana yukardan bir saz endirdi. "Öğrenene gadar bu saz sende galacak" dedi. Bana ilk sazı o verdi. Az çok bir şeyler öğretti ama onun gibi çalamıyodum.

Ustalar ya da çıraklar hangi ölçülere göre usta ya da çırak seçerler?

Önemlisi ahlâkı iyi olacak, ikincisi iyi söz söyleyip güzel saz çalmalı, üçüncüsü karakteri iyi olacak; gıybet etmeyecek, iffetli olacak. Sesi güzel olacak. Çırak anlayışlı olmalı, çabuk yazıp ezberlemeli, usta da sanatında iyi olmalı.

Çırak kabul edilirken bir tören yapılır mı?

Herhangi bir tören yapılmıyor. Benim bir çırağım var, Bayram Denizoğlu. Babası da âşık birisi. Babası, Bayram'ı benim yanıma getirdi dedi ki: "Bu bizim oğlumuzdur, yukarıda Allah, aşağıda sen, bu çocuğu yetiştir." Çocuğa baktım efendi, sözden de anlıyor, duygusu da var. Kabul ettim. On sene benim yanımda çalıştı fakat geceleri evine gidiyordu. Askere kadar benden de iyi bir âşık oldu.

Usta bir çırağı olduğunu ilan eder mi?

Bence ilan edilmez. Çırağı yetiştiren bir usta bundan şeref duyar ama bunu her yerde dile getirmez.

Çıraklığın ya da ustalığın belli bir yaşı var mıdır?

Çıraklığın bir müddeti vardır. Yirmi yaşından sonra bir insan çıraklık yapamaz. Çıraklık on iki yaşında başlar yirmi yaşında biter. Yirmi yaşına gadar çırak bir varlık gösterememişse onu bırakacaksın, onda istidat yok demektir. Bu süre içinde çırak her şeyi öğrenir, sonra askere gider gelir. Daha sonra ustasının hatırını sorar, ustasıyla birlikte meclislere gider, çünkü o da iş alabilir. İşi alırken: "Benim ustam var, onunla geleyim." der. Böylece bu geleneği birlikte yaşatırlar, hem de geçinirler.

ZEYTINB
KÜLTÜR S

ARALIK 2011
ZEYTİNBURNU AŞIKLARI
İsmail Azeri
Ahmet Poyrazoğlu
Orhan Üstündağ
ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ
444 1984

Siz ustanızın yanında kaç sene çıraklık yaptınız, bu süre içerisinde devamlı ustanızın yanında mıydınız?

9-10 sene ustam Âşık Meherrem'in yanında kaldım. Iğdır ovasında köy köy dolaştık. 16 yaşımdan 26 yaşıma kadar birlikteydik. Onun evinde kaldığımız bazı gecelerde bile çalışırdık. Bana hikâye söyler, yazmamı isterdi. Zatan 26 yaşımdan sonra da Âşık İslâm Erdener'le tanıştım.

İslâm Erdener ile nasıl tanıştınız?

İslâm Abi bizim köye meclis için gidip gelirdi. Yine bir gün bizim köye geldiğinde onunla tanıştım. Bana: "Beraber köyleri gezelim." dedi. Böylece onunla dolaştım. Fakat onun evine gitmedim. Âşık Meherrem ile olan ilişkimiz onunla yoktu. Benim elimde Âşık Meherrem'in verdiği iyi bir saz vardı, onu benden alana kadar birlikte dolaştık, sonra bana eyvallah etti.

Âşıklığın dönemleri var mıdır? Varsa nelerdir?

Âşıklık geleneğinde çıraklık, galfalık, ustalık bir de ehli dönemi vardır. Âşıklığın ehli döneminde âşık, türkülerinde hiçbir kötü söz söylemez. Daha çok tasavvufa yönelir, hikmetli sözler söyler. Sürekli Hakk'ı tarif eder.

Âşıklıkta hamlık-çıraklık, pişmişlik-kalfalık, yanmışlık-ustalık dönemleri var mıdır?

Tabi, bir şey bilmezsen hamsın, kafan bir şey almaz. Kendi kendine söyler, toplumda da rezil olursun. Bence galfalık yoktur. Galfalık inşaatçılıkta olur; âşıklıkta ise çıraklık, ustalık, hamlık devreleri vardır.

Âşıklar bu dönemlerde neleri öğrenirler?

Çıraklık döneminde söz ve sazı öğrenir. Yani şiirde vezni ve türleri öğrenir, ayrıca makamları öğrenir. Ustalık döneminde de âşık çıraklık dönemine göre daha mânâlı ve kıymetli sözler yazar, söyler. Şiirlerinde vatan, millet, bayrak, ana-baba sevgisini işler. Sazı eline alıp da taşlama yapmamalıdır. Ayrıca tasavvufî konuları işlemeli ve halka nasihatlerde bulunmalıdır.

Bir usta, çırağına gelenekle ilgili ders verir mi?

Tabi verir. İyi bir usta çırağına: "Sen söz yazdığında mânâlı sözler söyle, ilahîye yakın sözler söyle, çirkin söz söyleme, sözde noksanlık yapma" der. Ustanın gönlünde varsa tasavvufî konuları çırağına öğretir; Kur'an, ilmihal konuları anlatır. Âşıklıkta daha çok nasihat yollu eğitim var. Usta çırağına âşıklıkla ilgili nasihat ederek onu yetiştirir.

Ders vermeye ne zaman başlar? Ne kadar devam eder?

Çırak ustasının yanında na kadar müddet galırsa o kadar ustasınnan ders alır. Çırak ustanın evinde galıyorsa her gün usta ders verebilir, çırağına bir şeyler öğretir, çırak ara sıra ustanın yanına geliyosa fırsat buldukça çırağına bir şeyler anlatır. "Benim sözüme cevap ver." gibi sorular sorar, çırağının eksiklerini düzeltir, onu yetiştirir.

Bu derslerde usta, çırağına neleri, nasıl öğretir?

Usta çırağına en fazla nasihat yoluyla bazı şeyleri öğretir. Usta en çok söz üzerinde durur.

Tasavvufî konularda Yerli usta ile Azerî usta çırağına aynı dersleri mi verirler? Yoksa farklılıklar var mıdır? Bu farklılıklar nelerdir?

Bunlar arasında çok büyük bir fark ve ayrılık yoktur. Sadece lugatları yani dilleri değişiktir. Ahlâkları ve yetişme şartları aynıdır. Hangi mezhepten olursa olsun usta âşığın içinde dinî duygular yoğunsa çırağına da bunları öğretir. Bazı âşıklar arasında ideolojik farklılıklar da olabilir ve çıraklarına bunları öğretebilirler.

Azerîler, Alevîler gibi, Hz. Ali'den bahsederler fakat aşırıya kaçmazlar. Hz. Ali methe layık bir insandır, (*fakat*) her gün ondan bahsedersen Hz. Muhammed gölgede kalır, bu yanlıştır, insanları soğutursunuz.

Dolayısıyla tasavvufî konularda çok büyük farklılık yok, dil ve makamlarda bazı farklar vardır.

Yerli bir usta Azerî bir çırak edinebilir. Kendi farklı, ustası farklı kültürlere mensup olan çırak her iki kültürü de daha iyi öğrenir, bu da o çırak için iyidir.

Usta, çırağına kitap okumayı tavsiye ediyor mu? Hangi kitapları tavsiye ediyor, neden?

Evet, tavsiye ediyor. Usta çırağına: "Ben geçmiş âşıklar kadar âşıklıkta güçlü değilim, ben de geçmişte yaşamış güçlü âşıklardan örnek aldım. Dolayısıyla sen de Karacaoğlan'dan, Yunus Emre'den, Emrah'tan, Kerem'den, Şenlik Baba'dan, Sümmanî'den istifade etmelisin. Bunun için de onların hayatlarını, şiirlerini anlatan kitapları oku." diyerek çıraklarına kitap okutar. Bunun dışında tasavvuf kitaplarını tavsiye eder.

Siz kendi çırağınıza ustanızın size öğrettiği derslerden farklı konuları da öğretiyor musunuz?

Ben Kars'ta ustamdan ancak o yöreye ait şeyleri öğrendim. Fakat İstanbul'a geldikten sonra benim ustam çoğaldı. Meselem; Karacaoğlan, Veysel Baba, Pir Sultan Abdal, Hacı Bektaş Velî, Mavlana benim ustalarım oldular. Ben bunlardan şiirler öğrendim, derledim. Zatan bu şahısların eserlerini bilmeyen âşıklığı yürütemez. Kendi ustamdan farklı olarak ben çırağıma da bu şahısları öğrettim. Aslında nereli olursa olsun, hangi bölgede yaşıyosa o bölgede yetişmiş ya da herkes tarafından bilinen âşıkları bilmelidir. Usta her bölgedeki âşıkları ve onların eserlerini öğrenip bunları çırağına da öğretmelidir.

Siz kendi çırağınıza hangi kitapları okutuyorsunuz?

Şahsî olarak sevdiğim ve kitapları bende de bulunan Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Yunus Emre, Âşık Veysel… Bizim Kars âşıkları en çok Ercişli Emrah'ı severler. Erzurumlu Emrah bize biraz uzaktır. Ercişli'nin ağzı da bize uygundur.

Bir çırağın mutlaka bilmesi gereken bilgiler hangileridir?

Çırakta kudret-i ilahînin aşkı varsa kendinden çok güzel mânâlı sözler söyleyebilir ama bu âşk yoksa tasavvufî konuları bilmelidir ki güzel, mânâlı, hikmetli söz söyleyebilsin. Meselem; ben Muhiddin Arabî'yi severek okuyorum.

Sizce bir çırağın tahsil durumu onun âşıklıktaki gücünü etkiler mi? Nasıl etkiler?

Çırağın tahsili onun âşıklıktaki gücünü etkilemez de onun bilgisi artar. Çırak daha çok okur, daha çok yazar. Benim tahsilim olsaydı belki âşıklık yapamazdım. Tahsilim yok ama âşıklığı fevkalade yürütüyorum. Ama okur-yazarlığım olsa dertlerimi, hislerimi daha çabuk yazardım, şimdi kendim yazamıyorum başkalarına yazdırıyorum.

Sizce eğitimli olmak âşıklık gücünü azaltır ya da köreltir mi?

Hayır, köreltmez. Liseyi bitirirsin, sana yararı olur ama bir üniversite mezunu eline saz alıp âşıklık yapmaz.

Sizce bir çırağın tahsil durumu nasıl olmalıdır?

En azından ilköğretimini yapmalıdır. Yoksa iyi okuyup yazamaz.

Usta, çırağına ders / ilim öğrettikten sonra ona neler öğretir?

Bu ilimle beraber usta çırağına hayatla ilgili nasihatler verir. Onun ahlâkını düzeltmek için öğüt verir.

Bir çırak, çıraklık döneminde neleri öğrenmezse zayıf kalmış sayılır?

Çırak divan öğrenmezse, divanın tecnisi, döşemesi ve nasihatını öğrenmemişse, usta malı öğrenmemişse zayıf galmıştır.

Usta malı deyişler çırağın yetişmesinde önemli midir?

Tabi ki önemlidir. Çünkü o ustayı anlatamazsan gendini de anlatamazsın. Mimara bakacaksın o duvarı nasıl örmüş, ondan örnek alarak sen de öyle öreceksin. Bundan dolayı çırak, usta âşıkların özellikle de Karacaoğlan, Pir Sultan, Dadaloğlu ve Âşık Şenlik'in şiirlerini öğrenmeli ve bu ustaların şiirlerini örnek almalı.

Ustanız size kimlerin şiirlerini öğrenmenizi tavsiye etti? Neden?

Benim ustam Âşık Meherrem bana Ercişli Emrah'ın şiirlerini, kendi ustası Âşık Abbas'ın şiirlerini öğrenmemi tavsiye ederdi. Âşık Abbas ile, Şenlik Baba ile olan atışmalarını bana öğretirdi. İran'da yaşayan âşıkları da tavsiye ederdi. Bu konuda sınır yoktur. Usta, çırağına hem gendi beğendiği, örnek aldığı âşıkların hem de diğer tüm âşıkların şiirlerini öğrenmesini tavsiye eder.

Bir çırak şiir yazmayı ne zaman ve nasıl öğrenir?

Bir çırak 10-12 yaşlarında eğer gabiliyeti varısa şiir yazar, söyler. Ama bu şiirlerde ölçü yoktur. Onun bu şiirlerine ustası bakar, yanlışlarını düzelter, çırağa yol gösterir. Böylece usta, çırağına heceyi, vezni ve kafiyeyi öğretir. Çırak bunları öğrendikten sonra çırağı serbest bırakır, istediğin şiiri yazabilirsin diye.

Âşık İsmail Âzeri,
Zeytinburnu'lu hayranları ile
sözlü hasbihal ederken.
Zeytinburnu Kültür Merkezi, 2011

Usta, çırağına şiir hakkında teorik bilgi de verir mi?

Tabi ki verir. Yıkanmadan temiz olabilir misin? Şiir, kafiye, vezin hakkında usta bildiği kadarıyla çırağına bilgi verir.

Âşıklar şiirlerinde âhengi nasıl sağlarlar?

Âşık toplumun hoşuna gidecek ahengi şiirinde kullanmaya çalışır. Usta, çırağını dinler; aheng güzel mi, her toplumun hoşuna gider mi, eğer öyleyse devam eder. Yok iyi değilse o şiire başka bir aheng bulur. Âşık, şiirindeki bu ahengi kafiye ile sağlıyor.

Âşıkların, şiirlerinde âhengi sağlamak için en çok kullandıkları yöntemler (*harfler, kalıplaşmış sözler ve kafiyeler*) nelerdir?

Âşığın şiirinde kalıplaşmış sözler varsa ustaya hizmet eder. Kendisine değil de geçmiş ustaya hizmet eder. Yani âşık kitaplara bakarak ya da ustaların bildiği şiirlerine benzeterek şiir yazarsa bu anlaşılır. O âşığı kınarlar.

Âşıkların, şiirlerinde çokça kullandıkları harfler birbirine benzeyebilir ama kafiyeler benzememelidir. Âşıklık sadece usta malıyla yürümez.

Çırağınıza şiirleri, uyakları (*kafiyeleri*) öğretirken çok kullandığınız usta malı veya kendinize ait şiirler, uyaklar var mı? Bunlar nelerdir?

Ben çırağıma şiiri öğretirken gendi eserlerimi örnek veririm. Fakat en çok geçmiş üstadların ve kendi ustamın şiirlerini, çırağıma uyakları öğretirken örnek gösteririm.

Meselem, benim bir köy şiirim var:

Her zaman gurbette kalan,
Köyüne faydası olmaz.
İşi gücü olsa yalan,
Soyuna faydası olmaz.

Ala karga olmaz turna,
Kar'ağaçtan olmaz hurma.
Değirmanı yüksek kurma,
Suyuna faydası olmaz.

Helalı harama katma,
Olur olmaz lokma yutma.
Anlamadık çoban tutma,
Koyuna faydası olmaz.

İsmail'im koşa koşa,
Aklım ermedi bu işe.
Tilki aslanla güleşe (*güreşe*)
Payına faydası olmaz.

Bu şiiri örnek olarak gösteririm çırağıma.

Şiirlerinizdeki kafiyeleri nasıl buluyorsunuz?

Çok düşünerek, herkesin dediğini dememeye çalışarak.

Kafiye bulmak için sözlüklerden faydalanır mısınız?

Faydalanıyoruz. Ustalar çok şiir yazmışlar ve hemen hemen bütün kafiyeleri kullanmışlar, kafiye pek kalmamış. Biz hangi kafiyelerin çok kullanıldığına da âşinayız; bu kafiyeleri, kelimeleri kullanmaktan çekiniriz. Ben şahsen sözlükten faydalanmıyorum, zatan bir kelime hazinesi var ve âşık bunu bilir.

Bir çırak ne zamandan itibaren şiir yazabilir?

Çırak 20 yaşına kadar çıraklık yaparsa, istidadı da varsa gendi başına güzel şiir yazabilir. Ama onun bu şiirleri hiç hatasız değildir, hata da yapabilir. Fakat hatasını illâ da kendi ustasına soracak diye bir şart yok, sözden anlayan başka bir ustaya da danışabilir. Öğrenmenin yaşı yoktur.

Sizin şiirinizin hangi yönleri ustanıza benziyor?

Benim konularım ustama benzer. Ustam daha çok güzelleme yazardı, ben de daha çok güzelleme yazıyorum. Sevgiliye, tabiata, anaya-babaya her gonuya güzelleme yazarım. Ben otuz senedir Konya'da güzelleme dalında birinci oluyorum. Güzellemenin dışında atışma da söylüyorum.

Şiirinizde, sanatınızda hangi yönleriniz ustanıza benzemez?

Ben her yönümle ustama benziyorum. O çalarken oynardı, ben de oynuyorum. Hikâye anlatırken espiriler söylerdi, ben de öyle yaparım.

Sizin çırağınız şiirde size benziyor mu?

Evet, aynen bana benziyor. Bayram da benim gibi güzelleme yazar, usta mallarının güzellerini okur. Benden farklı olarak da tasavvufa yönelmiştir. Tasavvufi konularda şiir yazmasıyla benden ayrılır. Saz çalmada benden daha güzel saz çalar.

Şiirde kusur sayılabilecek şeyler nelerdir?

Şiirin kafiyesiz olması, bazı mısralardaki hecelerin farklı olması kusurdur âşıklar için. Şiirde kötü sözler söylemesi de kusurdur.

Âşıklar başkalarının şiirlerini çalıyorlar mı?

Çok oluyor böyle şeyler. Birbirlerinden çalıp kasetlerine goyuyorlar.

Âşıklar hangi vesilelerle şiir söyler ya da yazarlar?

En çok aşk vesilesiyle yazarlar. Sipariş üzerine de şiir yazarlar.

Günümüzdeki âşıklar aruz vezni ile şiir yazabilirler mi? (*Neden?*)

Günümüzde pek az âşık aruz ile yazabiliyor. Esgi âşıklar yazmış çünkü onların meclisleri çok farklı. O meclisteki insanlar bugünkü âşıklar gibidir, kelime dünyası da artık çok farklı. Şimdiki âşıklar sahipsizler gendi dertlerine yanıyorlar, bu işle ilgilenmiyorlar. Âşıkların esgiden güvencesi vardı, yazıyorlardı.

Bir âşık ne zamandan itibaren irticalen şiir söyleyebilir?

Ne zaman ki ustalık hakkını kazanırsa, istidadı da varsa 17-20 yaşlarında yavaş yavaş irticalen söyleyebilir. İrticalen söyleyemeyen birisi âşık olamaz.

İrticalen şiir söylemenize neler sebep olmaktadır?

Her şey sebeb olur. Mesela; birisiyle tanışırsın, tanışırken söylersin. Meclislerde, atışmalarda da irticalen söyleriz. İrticalen söylediğimiz şiirleri o anda kayıt da etmezsek onlar uçar gider. İrticalen söylediğin şiirin ayağı aklında galır ama sözler aklında kalmaz.

Bir çırak ne zamandan itibaren diğer âşıklarla atışma yapabilir?

Ustası onun iyi yetiştiğine, irticalen güzel söyleyebileceğine inanırsa ona atışma yaptırır. Ama usta çırağı yeterli görmezse ona: "Atışmaya girme, ezilirsin" der.

Meselem; Ali Rıza Ezgi 18 yaşlarındaydı, ustası İlhami Demir, Konya'da onu atışmaya soktu, girdi, birinci oldu. Çünkü iyi yetişmişti, ustası da ona güveniyodu. Hem de Reyhanî ile atışmıştı. Benim çırağım da (*Bayram*) dört senedir birinci oluyor.

Çırak ilk atışmalarını kim ile, nasıl yapar?

İlk atışmalarını ustasıyla, şaka yollu yaparlar. Bazı meclislerde usta, çırağını karşısına alır, ağır ayaklar açarak onu sınar, bakar ki altından kalkabiliyor, ona güvenir.

Kars-Ardahan-Iğdır Derneği iftar yemeği sonrası,
Âşık İsmail Âzerî gelen dostlarla gönül sohbeti yapıyor.
Zeytinburnu Belediyesi Ramazan Etkinlikleri, 2010

(*Bakalım usta çırağına, çırak ustasına ne diyor:*)

Aldı İsmail:

Dinle sözlerimi Bayram Deniz'im,
Bahar güzel olur, yaz güzel olur.
Mevsimler kudretten, gelip gidiyor,
Yokuş güzel olur, düz güzel olur.

Aldı Bayram:

Dinledim sözünü canım üstadım,
Hakk'a sadık olan öz güzel olur.
Gönülden gönüle bir yol gidiyor,
Dosta söyleyecek söz güzel olur.

Aldı İsmail:

Her ustaya metre verip ölçülmez,
Sadık dosttan uzaklaşıp kaçılmaz.
Tezgâha çıkmadan kumaş biçilmez,
Ustanın biçtiği bez güzel olur.

Aldı Bayram:

Bizde öğüt, büyüklere taparlar,
Yaşta büyük ise elden öperler.
Yürüdükçe her menzile çatarlar,
Kudret yarattığı göz güzel olur.

Aldı İsmail:

Âşık İsmail'im gezip tozlanma,
Yaşın seksen-doksan, sakın yüzlenme.
Çok da uzaklaşıp fazla özlenme,
Hak'tan nasip olsun, az güzel olur.

Şimdi geldi Bayram:

Allah'ın verdiği nimet güzeldir,
Darda kalanları Allah düzeltir.
Sofrası bereket, yemek özeldir,
Yemeğin yanında tuz güzel olur

Bir çırağın yetişmesinde ve daha sonra sanatını icra etmesinde halk hikâyelerinin önemi nedir?

Meclislerde hikâye anlatma (*kuralı*) sadece bizim Kars yöresi âşıklarında geçerlidir. Meselem; Sivas yöresi âşıkları âşık hikâyelerini bilmez de söylemez de. Bu gelenek Kars yöresi âşıklarında vardır. Kars halkı hikâye bilmeyen âşığı âşık saymaz, düğününe götürmez, ismini dahi anmazlar. Hikâye anlatma âşıklığın zor bir dalıdır, kolay değildir. Başta gelen hikâyelerimiz: Latif Şah, Yaralı Mahmut, Dede Korkut – Dede Korkut'u herkes bilip söyleyemez, ben hem ustamdan hem de kitaplarını okuyarak öğrendim- Dede Kasım.

Ustanız size halk hikâyelerini nasıl öğretiyordu? (Siz çırağınıza nasıl öğretiyorsunuz?)

Ustamla birlikte âşık meclislerine, düğünlere giderdik. Bu meclislerde ustam beni bir köşeye oturturdu; "Sıran geldiğinde seni galdıracağım, hikâye anlatmaya başladığım zaman gulağın ben de olsun, benim nasıl anlattığıma bak, ne söylediğimi iyi dinle" derdi. Ben de ustamı gözlerdim. Ustam hikâyeyi bitirdikten sonra ertesi sabah hikâyeyi ben ona anlatırdım, o da yanlışlarım olursa düzeltirdi. Hikâyenin sözlü kısımlarını, burada bunu söyledim, burada bunu söyledim, okuyup öğrenmem için bana yazıp verirdi ustam Âşık Kasım ve Âşık İslâm Erdener.

Benim çırağım Bayram'ın babası Âşık Dursun da Bayram'a hikâyeleri öğretmişti, ben de öğrettim, yazdım. Bayram benim hikâyeleri nasıl anlattığımı seyredip örnek almıştır.

Kars âşıkları ile benim aramda saz farkım vardır. Kars âşıkları Terekeme ve Yerli makamlarını çalarlar. Ama en güzel makamlar Azerî makamlarıdır. Divanlar, girişler, güzellemeler, tecnisler; ben bunların yanında Hüseynî düzenini, Veysel Baba düzenini, Pir Sultan Abdal deyişlerini de çalıp söyleyebiliyorum.

Ustanızın veya sizin tasnif ettiğiniz hikâyeler var mı?

Evet var. Ben "Kardaşım Hüseyin" adlı bir hikâye yazdım. Gerçekte de kendi kardeşim olan Hüseyin'i anlattım yazdığım bu hikâyede. Latif Şah, Âşık Abbas, Yaralı Mahmut hikâyelerini Kars'tayken su gibi biliyordum. İstanbul'a geldikten sonra söylemeye söylemeye unuttum.

Ustamın "Bizim Köylü Mehmet Ağa", "Azerbaycan'a Köç Etmeyin" adlı hikâyeleri var.

Sizin hikâye anlatışınız ile ustanızın hikâye anlatışı birbirine benziyor mu?

Benim anlatışım ustamınkinden daha güzeldir. Çünkü ben hikâyeyi anlatırken hem güler hem oynar hem neşelenirim; hem de hikâyenin uygun kısımlarında –"Bakalım ki ne dedi" gibi kısımlarında – kendimden bazı unsurlar gatıyorum.

Çırağımın anlatışı da benden farklı değil, benim kadar iyi anlatabilir.

Bir çırak saz çalmayı ne zaman öğrenir?

Çırak saz çalmayı eğer ilgisi varsa 15-16 yaşlarında öğrenmiş olur. Eğer çırak 15 yaşında ustanın yanına gelse iki seneye kadar saz çalmayı öğrenmesi gerekir. Çırak ilk günlerde hemen saz çalmaya heves eder ama çalamaz. Önce meraklı olacak, söz öğrenecek, ustasını gözlemleyecek, ondan sonra yavaş yavaş çalabilir.

Usta, çırağına saz çalmayı nasıl öğretir? (***Metodu nedir?***)

Hemen her usta, çırağına aynı metodla saz çalmayı öğretir. İster radyo düzeni öğret, ister karadüzen öğret, sazda nota yoktur, usûl vardır, perdeler vardır. Her perde Kars'ta geçerli değildir. Kars'taki perdeler 12 perdedir, âşıklama denir. İstanbul'daki âşıklama düzen ise ondan farklıdır, radyo ayarı gibi her perdeden ses çıkarılır ama sen âşık olarak her perdeyi kullanabilmelisin.

Kars yöresi âşıkları hangi saz çeşidini kullanır?

Divan sazı kullanırız. Bu saz yüksek perdeden çalınır. Sesi yüksek çıkar. Âşığın sesine uygundur, divan okumak için de yüksek perdede saz çalmak gerekir. Bütün bu sebeplerden dolayı divan sazı kullanırız.

Sizin saz çalışınızın hangi yönleri ustanıza benzer, hangi yönleri benzemez?

Benim divan, güzelleme çalışım ustama benzer. Hüseynî düzenleri çalışım ustamdan farklıdır.

Kars âşıklık geleneğinde saz mı önemlidir yoksa söz mü?

Söz daha önemlidir. Saz seni kaldırır, götürür, coşturur ama söz daha çok önemlidir.

Sizin çırağınızın saz çalışı size benziyor mu?

Benzer, hatta Hüseynî düzeni benden daha iyi çalar. Parmaklarını daha hızlı kullanabiliyor.

Çırağınız bu düzeni nasıl öğrenmiş?

Ben çalarken bana bakardı. Radyo ve televizyonlardaki programları, kasetleri evinde dinleyip örnek alarak kendini yetiştirdi.

Bir Yerli âşığın saz çalması ve makamları icra edişi ile bir Azerî (*Caferî*) âşığın icra edişi arasındaki benzerlikler ya da farklılıklar nelerdir? (Bu farklar neden oluşmuştur?)

Bir Yerli âşığın Azerî makamlarını güzel okuyabilmesi *(için*) onun çok iyi bir eğitimden geçmesi gerekir. Saz çalmasına çalar, makama uygun müziği becerir ama söz söyleyişi bir Azerî âşık gibi olamaz. Dolayısıyla o makamı söyleyemez. Yerli âşık, makamı ağız ile beraber yürütürse başarılı olabilir. Makamları iyi icra edebilmek, o makama uygun olan ağzı da iyi gonuşmaya bağlıdır. İcradaki farklılığın en önemli sebebi ağız yapısıdır (*şivedir*).

Sizce saz çalamayan birisi âşık olabilir mi?

Olur ama yavan kalır. Belki çok sözleri, çok hikâyeleri olabilir ama ön plana çıkamaz. Meclislerde tenekeyle tempo tutarlar. Eskiden de öyle âşıklar varmış ama onların meclisleri zayıf geçermiş. O âşıklara “sazsız âşık; def, telve çalan âşık” der halk. Bu tür âşıklar daha çok Kars yöresinde vardır. Meselem; benim ustamın ustası Âşık Abbas saz çalmaz, telve çalardı. Âşık Şenlik ile atışacak kadar da sözü kuvvetlidir. Âşık Musa vardı, âmâ, o da telve çalardı.

Saz çalan âşıklar, bu tip âşıklar hakkında ne düşünüyorlardı?

Bazı cahil âşıklar “Aya get telve çalan!” diyerek onları istihza etmişlerdir. Âşık Gurban (*Kurban*) da telve çalardı.

Bu âşıklar atışma yaparlar mıydı?

O dönemdeki atışmalar yerme şeklinde atışma değildi, o dal şimdiki âşıklar arasında yaygın. Bu tür atışma Kars âşıklarına çok zarar verdi. Alevî âşıklarında bu tür yermeli atışmalar yoktur. Onlar seviyeli deyişmeler yapıyorlar. Bu türün kalkması gerek. Halkı eğlendirelim diye yapılıyor bu. Birisi çıkıp "Nallama ayağı" açıyor, iki âşık birbirine sayıp döküyor bu hiç hoş değildir. Telve çalan âşıklar hikmetli sözler söyleyerek atışırlardı.

Âşık havası nedir? Nelerdir?

Kars'ın güzelleme, divanî, tecnis makamı var. Bunlar makam olarak sadece Kars âşıklarına aittir.

Bu makamlar sadece sazla mı çalınıyor yoksa sözlerin de kendine has makamları var mıdır?

Sözde makam vardır, sazı sözü uyduruyorsun. Aslında ikisi birlikte makamı oluşturur. Kars'ta yüz yetmişe yakın makam var. Tecnis, güzelleme, muamma, dudak değmez (*leb değmez*), hoşlama, divan; bu makamlar Kars'ın dışında bilinmez. Erzurumlu yüz âşık çıksın, hepsi bir makamda söylerler.

Peki, Kars yöresinde neden bu kadar çok makam var?

Kars'ta Yerli, Azerî, Terekeme, Karapapak var. Her birinin kendine has söyleyiş özelliği var bundan dolayı. Yani Kars'taki etnik yapı makamlara da sirayet etmiş. Aslında âşık tüm topluma hitab etmeli, onun çalıp söylediğini Ardahanlı da, Tekirdağlı da dinleyebilmelidir.

Bu makamların çokluğu Halk müziğimize bir zenginlik katmaz mı?

Bence katmamıştır, aksine ayrılık yaratmıştır. Ayrıca bu yüz makamın hepsini hangi âşık şimdiye kadar çalabilmiştir. Hiç bu makamlar Kars dışında tanınıyor mu?

Kars âşıkları bugün kaç makam çalabiliyor?

10-20 makam çalabilir. Aslında aynı makamı çalıyorlar ama isimleri farklı farklı goydukları için çok makam biliyormuş telakki ediliyor âşıklar. Kars âşıklarının ağzından hangi makam çıkarsa çıksın -Yerli, Terekeme- dışarıdaki insanlar: "Tamam bunlar Azerbaycanlıdır." diyorlar. Fakat onlar bizden çok farklı olmasına rağmen bizi oraya bağlıyorlar, bizden bahsetmiyorlar. Azerî bizim kadar çok makam bilmez. Ama Karslı bir âşık çok çaba sarf ediyor, bir hikâye anlatırken 17-20 değişik makam çalıp söylüyor. Bir hikâyede tecnis, güzelleme, yanık kerem, at üstü gibi makamlar var. Aslında bu kadar çeşitli makamımız var fakat bunları bize mâl etmiyorlar. Meselem; Türkiye'de Kars'tan başka bir vilâyette atışma dalı yoktur. Erzurum, Adana hep bizden öğrenmiştir. Fakat ismimiz yok.

Ustanızdan hangi makamları öğrendiniz?

Bizim Iğdır Ovası'nda geçerli olan makamları öğrendim. Şu makamlar; güzelleme, tecnis, divan.

Çırağınıza da bu makamları öğrettiniz mi?

Evet öğrettim. Zatan bu makamlar Kars'ın her yerinde geçerli olan makamlardır. Iğdır makamları Kars makamlarından farklıdır. Bu makamlar yöreye ve halka göre değişiyor.

Bu makamlar neden yöreye göre değişmektedir?

Çünkü Kars'ta pek çok farklı halk var ve onların her birinin kendine has bir konuşması, ağız yapısı var. Dolayısıyla makamlar da tıpkı ağızlar gibi değişiyor çünkü makamlar ağız yapılarına göre teşekkül etmektedir.

Usta, çırağına bu makamları ne zaman öğretir?

Çırağın önce saz çalması gerek, sonra makamları öğrenebilir. Saz çaldıktan sonra usta ona hem sazı hem de makamları öğretecek.

Usta, çırağına makamları nasıl öğretir, bunun bir yöntemi var mıdır?

Bizim sazlarımızda perde noksanlığı vardır. Biz sazı daha çok yüksek perdelerde çalar, makamları bu yüksek perdelerden çıkarırız. Dolayısıyla çırak önce sazdaki perdeleri, sesleri, vuruşları öğrenir. Sonra hangi makamın kaçıncı perdede çıktığını, hangi vuruşlarla çalındığını ustasına bakarak, yazarak, onun nasıl çaldığını izleyerek öğrenir.

Usta, çırağına önce hangi makamları öğretir? Bunun belli bir sırası var mı?

Önce divan öğretir. Çünkü âşıklık divanla başlar. Sonra tecnis; tecnisi yapamazsa güzelleme, güzellemeden sonra diğer makamları öğrenir. Bu temel makamlarla birlikte "döşeme"yi öğrenir. Döşeme âşıklıkta önemlidir. Saz çalındıktan sonra asıl türküye veya hikâyeye başlamadan önce döşeme söylenir. Meselem;

Yatan garı

Dağların yatan garı.

Gocanın belini bükir,

Akşamdan yatan garı.

Siz ustanızdan hangi makamları öğrendiniz?

Önce divan, tecnis, güzelleme, sonra da muhannes öğrendim. Ayrıca da pek çok döşeme öğrendim. Meselem;

-Azizim- Bir de men

Doldur içim bir de men

Akşam oldu gün battı

Cavan olmam bir demen

Giden günü geri döndürmenin imkânı var mı?

Bu döşemeler kime ait?

Daha çok usta malıdır, gendime ait olanları da var. Bu döşemeler daha çok nasihattir. Meselem;

Güvengez

Dağda biter güvengez

Ne malına bel bağla

Ne sağlığa güven gez

Sizin ustanızdan öğrendiğiniz makamlarla sizin çırağınıza öğrettiğiniz makamlar arasında fark var mıdır?

Tabi, farklar var. Çünkü benim çıraklık döneminde öğrendiğim makamlar o döneme, o meclislere aitti. O dönemin âşık meclislerinde âşıklık geleneğini çok iyi bilen olgun insanlar vardı ama şimdi bizim çaldığımız meclislerde gadın erkek, çoluk çocuk her seviyeden insan olduğu için hepsine hitab edebilecek makamları, özellikle de Hüseynî Düzen, çalmak zorundayız. Dolayısıyla makamlar değişiyor.

Bir çırağın mutlaka bilmesi gereken makamlar nelerdir?

Âşığın her makamı bilmesi gerekmez. Fakat divan, tecnis, güzellemeyi bilmesi lazım.

Bir çırağın ustası bazı makamları bilmiyorsa, çırak bu makamları öğrenmek için hangi yollara başvurur?

Çırak o makamı bilen başka bir ustaya gidip öğrenebilir.

Çırak makamları öğrendikten sonra ustası ona başka neler öğretir?

Makamlardan sonra hikâyedeki döşemeleri, söze nerede ve nasıl başlanacağı, sözün nasıl olması gerektiğini öğretir.

Âşıklar sanatlarını hangi mekânlarda, nerede icra ederler?

Âşıkların belli bir mekânı yoktur. Âşık geçimini temin etmek için her yere gider, kendisi güçlü ise. Meselem; çay bahçesine, derneklerin gecelerine, düğünlere girebilir.

Peki, âşıklar eskiden hangi mekânlara giderlerdi?

Eskiden meclisler hazırdı; düğünler, köy odaları, âşık gahvesi, şimdi pek yer kalmadı. Ama âşık İstanbul'da da Karslıların çok bulunduğu yerlere ya da Karslı bir kişinin gahvesine gidebilir.

Âşıklık geleneğini çırak hangi mekânlarda, nasıl öğrenir? Mesela; ustasının evinde, âşık kahvehânelerinde neyi öğrenir?

Çırak kendi ustasının evinde ders öğrenir. Hikâye nasıl anlatılır, meclise nasıl girilir, nasıl davranılır, bunu öğrenir.

Çırakların yetişmesinde âşık kahvehânelerinin önemi nedir?

Çırakların yetişmesi ve âşıkların para kazanabilmeleri ve bu geleneği devam ettirebilmeleri gahvelere bağlıdır. Ama şimdi bu gahveler de kalmadı. Bu gahvelere devlet el atmalı. Eyi bir örnek yok önümüzde.

Esgiden bu gahvelere çok müşteri gelir, âşıkları dinlerdi. Bu gahvelerde çıraklar yetişir, ustalar da para gazanırdı.

Ayrıca Kars'a Azerbaycan'dan âşıklar geldi. Bu âşıklar köy köy dolaşıp düğünlere, meclislere katıldılar. Bu Azerî âşıklar da Kars'taki âşık gahvelerinin cazibesini öldürdüler.

Âşık meclisleri nerelerde, nasıl kurulur?

Düğünlerde, sadece bizim Kars düğünlerinde, köy odalarında, gına (*kına*) gecelerinde, şimdi de derneklerde guruluyor. Ben kendim Caferî olduğum için daha çok Sivas dernekleri beni çağırır, çünkü ben orada deyişler söylüyorum.

Meclis âdâbı nedir?

Meclis bir arifler topluluğudur. Mecliste dinleyenler, dinletenler vardır. Âşık bu seçkin meclise girerken ve orada hareket ederken çok edepli olmalıdır. Bu edepli oluşa meclis âdâbı denir.

Âşık meclislerinde usta, çırağına neleri, nasıl öğretir?

Her şeyden önce meclis âdâbını öğretir: Meclise nasıl girilir, mecliste nasıl oturulur, sana söz düşmeden gonuşmamayı öğretir. Meclis usta âşığa sorar: "Yanındaki bu genç kimdir?" diye "Çırağımdır." der "O zaman bir iki de o söylesin." derlerse çırak galkar, söyler. İstemezlerse çırak oturur, ustasının ne yaptığını seyreder.

Usta-çırak ilişkilerinde "Gözlemleyip Taklit Etme"nin önemi nedir?

Âşık meclislerinde çırak ustasına bakar, onun ne yaptığını; neyi, nerede, nasıl söylediğini seyreder. Ustası gibi yapmaya çalışır. Hâl hareketlerini ustasına benzetmeye çalışır. Zatan toplum da çırağın ustası gibi davranmasını ister, arzular. "Senin ustan böyle yapardı, oynardı, gülerdi; sen de böyle yap." diyer toplum çırağa.

Çırak kimleri, neden taklit eder?

Önce ustasını ya da sevdiği, beğendiği, isim yapmış başka bir âşığı taklit ederek ona benzemeye çalışır. Halkın sevdiği ustaları da taklit eder.

Çırak, ustasından başka âşıkları da taklit eder mi? Neden?

Evet eder. Meselem; bir âşığın hikâye anlatışı güzeldir, diğer bir âşığın saz çalışı güzeldir; onları taklit edebilir.

Bu taklit etme metodunu âşıklar daha çok hangi dönemlerde kullanırlar?

Âşık en çok çıraklık döneminde usta âşıkları taklit eder. Çırak ustaları taklit ederek diğer âşıkların ve halkın sempatisini, takdirini celbeder. Halk çırağa "Bu çırak, ustası gibi iyi âşık olacağa benzer" der, onu ustasına benzemeye teşvik eder. Bu bilhassa bizim Kars yöresinde geçerlidir. Diğer yörelerde söz ve saz geçerlidir.

(*Bu da bize Kars yöresi âşıklarının saz ve sözlerinin yani âşıklıklarının yanında halkın bu âşıkların şahsî özelliklerini; karakterlerini, davranışlarını ve sosyal ilişkilerini de dikkate aldığını, böylece halkın her bir âşık ile ilgili belli bir kanaate sahip olduğunu gösterir. Halk çırağın, ustasının sadece bilgisini değil aynı zamanda görgüsünü ve terbiyesini de arttırmasını, kendisini ona göre yetiştirmesini arzu etmektedir. İşte halkın bu arzusu çırağı, özellikle ustasına, bununla birlikte halkın nazarında iyi bir yere sahip olan diğer usta âşıklara, benzemeye teşvik etmektedir.*)

Peki, bir usta âşık diğer âşıkları taklit eder mi?

Tabi, edebilir. Diyelim ki ben na kadar usta da olsam benden evvel yaşamış bir âşığı, Âşık Şenlik'i taklit ederim. Âşık Şenlik, Ardahan'a gitti, iki kişi geldi; birisi Yerli, birisi Terekeme. Âşık Şenlik bu iki kişi ile onların kendi ağızlarına uygun olarak gonuşuyor. Onun bu yönüne çalışırım.

Âşık meclislerinde âşıklar ustalarının eserlerini (*şiir, divan, hikâye v.s.*) icra ederler mi? Neden?

Âşığın kendi divanı ya da eserleri ne kadar kıymetli olursa olsun, usta malı, meclis için baş tacıdır. Yani usta malını meclis daha önce de dinlemiştir, ona âşinadır ve âşıktan bu usta mallarını söylemesini isterler daha çok. Bunun yanında âşık kendi eserlerini de mecliste söyleyebilir.

Bir çırak, ustası ile aynı meclisi, sahneyi paylaşabilir mi?

Usta, çırağının meclisine çıkar; bu işi becerer diye düşünerse çırağıynan aynı meclisi paylaşır. Yani çırak, ustalık çağına gelmelidir.

Usta ile çırağı birlikte gurbete çıkarlar mı? Neden?

Evet, çıkarlar, en çok geçim derdinden çıkarlar çünkü âşıkların başka geliri yoktur. Bir de gezelim, gurbeti görelim, dünyada neler var neler yok bilelim, bilgi edinelim diye gurbete çıkarlar.

Gurbete çıkmak bir çırağa / âşığa ne fayda sağlar?

Âşığın gurbete çıkması bir okulu bitirmesine benzer. Âşık bilgi, görgü edinir. Noksanlarını gurbette tamamlar.

Bir çırak, ustasına hizmet eder mi? Nasıl?

Hizmet eder. Nasıl mesela; ustası hastadır, işe çıkamayacak hâldedir, çırak işe çıkar parasını ustaya getirip verir. Usta da bunu unutmaz, aynı iyiliği çırağına o da başga bir zaman yapar.

Sizce bir ustada olması ve olmaması gereken özellikler, nelerdir?

Âşık her şeyden önce ahlâklı olmalı, samimi olmalı, herkesi kardeşi gibi bilmelidir. Âşık çirkin söz söylememeli, içki içmemeli.

Sizce bir çırakta olması ve olmaması gereken özellikler nelerdir?

Çırak, ustanın güzel huylarını ondan öğrenmeli, ustası gibi davranmalıdır. Kötü bir ustaya sahipse zatan çırak da kötü olacaktır. Çırak ustasına karşı vefâlı olmalıdır. Meselem, ben ne zaman Iğdır'a gitsem rahmetli ustamın mezarını ziyaret ederim, çocuklarının ve torunlarının yanlarına uğrarım.

Bir çırak, ustasının adını nasıl davranırsa lekeler ya da lekelemez?

Çırak şımarıklık yapmamalı, kendini bilmeli, nefsine hâkim olmalı. Bunları yapamazsa ustanın adını lekeler.

Usta ile çırak arasındaki ilişkiyi neye benzetebiliriz?

Baba-oğul ilişgisine benzer. Hatta daha da iyi olmalıdır bu ilişgi. Çünkü usta, çırağına -bir zanaat öğretmişsin, ona ekmek teknesi öğretmişsin, babanın demediği güzel lafları demişsin- çok yakındır.

Çırağın diğer ustalarla ne gibi ilişkileri vardır?

Çırak diğer ustalara da saygı göstermelidir. Çünkü; benim ustamın meslektaşıdır bunlar demeli. O ustaların iyi sözlerini öğrenmesi gerek.

Diğer ustalar ve çırakları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Onların ilişgileri de benim ustamla olan ilişgilerine benzer. Farklı olarak daha güzel ve daha çirkin yönleri olabilir. Ama onlar da baba-oğul gibidirler. Gelenek aynıdır.

Sizin ustanızın diğer ustalarla ilişkileri nasıldı?

Çok güzel ilişgileri vardı. Ustam beni götürür, kendi ustasının elini öptürürdü. Kendi ustasına giderken, Kurban Âşık isminde saz yerine tefsiz çalan yaşlı bir âşık vardı, hediye alıp onun evine giderdik. Ustam "Kurban Âşık benimle çalışmadı ama iyi ustadır, onu da görelim." derdi. Böylece birkaç usta âşıkla beni tanıştırdı.

Kendisini çok iyi yetiştirmemiş bir âşık, çırak yetiştirebilir mi? Yetiştirirse ne gibi eksiklikler olur?

Yetiştiremez. Yetiştirirse o çırak çok eksik eğitim almış olur.

Çırak kendi kendisini daha iyi yetiştirebilmek için neler yapmalıdır?

Devamlı ustasına yakın ya da ustasından üstün âşıkların yanına gitmelidir. Onların sözlerini, sazlarını öğrenmeli. Kitaplar okumalı, kasetler dinlemeli.

Âşık hangi vesilelerle ustasını yâd eder, onun şiirlerini söyler?

Âşık, meclislerde çalıp söylerken ustasına ait olan bir eseri de söyler, onu yâd eder.

Bir çırağa, sanatı (*saz çalışı, makamları söyleyişi, hikâye anlatışı, mimik ve hareketleri v.s.*) bakımından, ustasından neler miras kalır?

İşte onların hepsi miras kalır. Çırağın saz çalışı ona benzer, hikâye anlatışı, hareket ve tavrı miras kalır.

Ustanıza yazdığınız bir şiir var mı?

Evet var; onun öldüğünü duyunca şu şiiri yazdım:

Gurbet elden getirdi bizi posta,
Aramızdan gitti Meherrem Usta.
Duyduğuma göre ustam çok hasta,
Aramızdan gitti Meherrem Usta.

Araz nehiriydi, engine ahdı.
Ustam bize eserleri bırahdı.
Senin bu gedişin yüreğim yahdı.
Aramızdan gitti Meherrem Usta.

Kendi gelirdi Azerî'nin soyundan,

Çok içmiştik o Araz'ın suyundan,

Aslını sorarsan Iğdır Evci köyünden,

Aramızdan gitti Meherrem Usta.

İsmail'im karaları bağladım,

Ah çekerek yüreğimden ağladım,

Ayrılışın yüreğimi dağladım,

Aramızdan gitti Meherrem Usta

Ustamın, rahmetli ustasına yazdığı -Âşık Abbas'a- bir şiir:

Geldim ki yatakta yatırsan hele,

Sana canım gurban ay Abbas Emi.

Derdin ne ise gel de mana söyle,

Sana canım gurban ay Abbas Emi.

Söz dedikçe inim inim inledim,

Oturdum da baş bağında dinledim.

Ne dedinse sözlerinden anladım,

Sana canım gurban ay Abbas Emi.

Meherrem'em iki gözüm yaşınan,

Muhabbetin gitti kara daşınan.

Bir evlâdınan bir gardaşınan,

Ruhun şâd olsun ay Abbas Emi.

Âşık olmak için rüya görmek şart mıdır?

Bence, benim yaşadığım bu çağda "bâde" diye bir şeyi kabul etmiyorum. Çünkü; bâde içen âşığın yurdu yuvası olmaz, o bir "Yunus Emre" olur. Bir bâdeli âşık yalan konuşamaz, evlenip beş-altı çocuk sahibi olamaz, altında arabası, malı-mülkü olamaz. Benim ilahî aşkım doğuştandır, ilahî aşkım olmasa âşık olamazdım.

Âşıklar kendilerini "vergili âşık" ve "vergisiz âşık" diye iki kısma ayırıyorlar. Siz de buna katılıyor musunuz?

Hayır, buna katılmıyorum. Bâde, Allah vergisidir; Peygamberimizden başka kimseye verilmemiş. Ama ilham gaynağı vardır. Her âşıkta çalıp söyleme ilhâmı vardır.

Berat nedir, nasıl verilir?

Bir usta, çırağını tam yetiştirdikten sonra: "Oğlum, sen artık tam yetiştin, işin rasgelsin, her yerde çalıp söyleyebilirsin." demesi bir izin, yani berattır. Beratı aslında Allah verir.

Çırağa berat verilmeden önce çırak bir sınava tabi tutulur mu?

Hayır tutulmaz. Zatan çırağın bütün eğitimi boyunca ustası sınav yapar. Berat verilmeden önce tekrar sınav yapılmaz.

Siz ustanızdan berat aldınız mı? Nasıl?

Ustam bana: "Vallah, İsmail iyi yetiştin, git ekmeğini gazan" dedi. Bu benim beratımdı. Yani "al sana bir destur, bir yazı vereyim", öyle bir şey vermedi. Zaten böyle bir şey tarihte yok. Ne Abbas'ta ne de Âşık Şenlik'te yok, bu uydurma bir şey.

Siz çırağınıza berat verdiniz mi?

Hayır, bir belge vermedim. Ama "Sen artık yetiştin, her mecliste yaparsın (*geleneği icra edersin*)." demişimdir.

Usta, çırağına berat verdikten sonra, onunla tekrar nasıl görüşür?

Berat verdikten sonra çırağıyla yolları tamamen ayrılmaz. Onunla düğünlere (*icraya*) gider, başka sebeplerden görüşürler.

Mahlas nedir? Bir âşığın mutlaka mahlası olmalı mıdır?

Benim asıl adım İsmail Cengiz'dir. Azerî olduğum için mahlas olarak kendime "Azerî" dedim. "Âşık İsmail Azerî" oldum.

Âşıklar mahlaslarını neye göre alırlar?

Çırak ustasını sevmişse ona gider. "Usta, bana bir mahlas verir misin?" der. Usta da döşünür, çırağına uygun bir mahlas verir. Meselem; benim çırağın ismi Bayram Deniz'dir. Ben ona "Bayram Denizoğlu" dedim. Kendisi de, babası da kabul etti.

Bir âşığın yetişme sürecinde ustası, arkadaşları ve halk tarafından tenkit edilmesi onu nasıl etkiler?

Halk arasında iyi bir şeyler söylemeyen, ağır başlı olmayan âşığı halk tenkit eder. Âşık da buna göre kendisine çeki-düzen verir. Yani bu tenkitler âşığı eğitir, yetiştirir.

Âşığın eğitiminde, içinde yaşadığı toplumun etkisi var mıdır?

Âşıkların esas öğretmeni halktır. Halkın âşık üzerinde çok etgisi vardır. Eğer kötü sözler söylersen halk seni sevmez, seni dinlemez; güzel şeyler söylersen halk seni gabul eder.

Halk, âşıkları nasıl değerlendirir? Ölçüsü nedir?

Halkın, âşığı değerlendirmedeki en önemli ölçüsü "ahlâk"tır. Sonra âşığın "dil", sözlerinin mânâlı, hikmetli oluşu da halk için ölçü.

Halkın sizin hakkınızdaki düşünceleri sizce önemli midir? Neden?

Evet, önemlidir. Âşık için, halkın dediği çok önemlidir. Çünkü âşık, halk olmazsa geçinemez. Âşık, halkın sanatçısıdır.

Sizce bir âşığın topluma örnek olma, toplumu sevk ve idare etme misyonu var mıdır? Varsa âşık bu görevi halkın nazarında nasıl elde etmiştir?

Evet, vardır. Halk âşığı çok sever. Âşık bunu göze almalı ve kendine sormalı; "Halk beni neden seviyo?", "Halk beni neden tenkit ediyo?" diye. Sen halka ahlâkî değerleri öğretmeli, bir nevi onu eğitmelisin. Yani halk nasıl tenkitleriyle âşığı eğitiyorsa âşık da halkı sözleriyle eğitir. Meselem; halk, âşığı o kadar çok sever ki dargınları âşıklar barıştırır.

Peki, bu sevgi nereden kaynaklanıyor?

Âşık, halkın gönlünde taht kurmuştur. Yani halk, âşığı "Hak âşığı, Allah'ın sevdiği bir kişi" gibi görüyo. Halkın bu fikri olmazsa âşıklar bu kadar sevilmez, bu işi yapamaz.

Günümüzün genç âşıkları kendilerine "âşık" yerine "ozan" diyorlar. Siz hangisini tercih ediyorsunuz?

"Ozan" soradan takılan bir isimdir. Halkın kabul ettiği isim "âşık"tır. Dolayısıyla da bana "Âşık İsmail" denmesini tercih ederim. Zatan "Ozan İsmail" yakışmıyor da, takma olduğu belli.

Halk âşığa "Neye âşıksın?" diye soruyor. "Hakk'a âşığım, bir Leylâ'ya âşığım" diye cevap verebiliyosun. Ama "Neye ozansın?" diye sorulamaz, takma olduğu belli. Şenlik Baba'nın zamanında "ozan" mı vardı?

Çıraklarınıza günlük hayatta ya da âşık meclislerinde toplumu daha iyi idare etmeleri için ne gibi tavsiyelerde bulunuyorsunuz?

Evet, bulunuyorum. "Halkın dinleyebileceği kadar söylemeli, gafa şişirmemeli. Baktın ki halk dinlemiyo, bitireceksin." gibi nasihatler veriyoruz.

Âşık hitap ettiği topluma göre icra ettiği şiir ya da hikâyelerde değişiklik yapar mı? Neden?

Evet, yapar. Meselem; Kastamonulu, Elazığlı "Latif Şah Hikâyesi"ni dinlemez, o toplumun dinleyebileceği bi şeler söylemek gerekir. Kars halkına anlattığım hikâyelerde, ben hikâye gahramanlarını sevgililerine kavuştururum, onları öldürmem. Kerem'in öldüğünü kim görmüş. Latif Şah da deryâda geminin üstünde galmamıştır, bu bir efsanedir. Geldi, Mehriban Hanım'a çattı (*kavuştu*), babasının da haberi vardı, o tek bir oğuldu, varlığının hepsini oğluna bıraktı, âşıklar muradlarını aldılar. Ben çırağıma da tembih ettim ki, diğer âşıklar gibi bu hikâye gahramanlarını süründürüp öldürme, onları gavuştur. Şenlik Baba da böyle söylememiş. Latif Şah'ın deryâda galdığını Âşık Şenlik dememiştir. Mehriban Sultan ile birleştirmiş, onları bağda bırakmış; ömrü vefâ etmemiş Âşık Şenlik'in, hikâye orada kalmış. Ama diğer âşıklar Latif Şah'ı bağdan alıyorlar, süründürüyorlar.

Peki, bu değişikliği neden yapıyorsunuz?

Hem halk böyle istemediği için hem de kendim istediğim için. Halk gavuşamayan, ölen âşıkları sevmiyor.

(*Hikâyelerde âşıklar tarafından yapılan bu değişik-*

likler biraz da âşığın karakteri / mizacı ile ilgili olsa gerek. Çünkü âşık, fikir dünyası, hayat görüşü ve tasavvufa ilgisine göre, anlattığı hikâyenin kahramanını ya muradına erdirmeden öldürüyor -çünkü kahraman aşk şehidi oluyor, gerçek aşka ulaşıyor- ya da sevgilisine kavuşturarak muradına erdiriyor. Âşık İsmail Azerî karakter olarak çevresinde şen şakrak, şakacı ve hayata sımsıkı bağlı bir insan olarak tanınmakta ve eserlerinde dinî / tasavvufî / hikemî konulara pek de yer vermemektedir. Bundan dolayı o, anlattığı hikâyelerde kahramanlarını öldürmeyerek onların muradlarına erişmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda çırağına da böyle anlatmasını tavsiye etmektedir.)

Âşık, halka kendisini tanıtmak için hangi yollara başvurur?

En çok kasetleriyle, hikâyeleriyle ve diğer eserleriyle tanıtır.

Âşığın başka reklam araçları var mıdır?

Âşığın reklamı olamaz. O, eserleriyle reklamını yapar, gendisini tanıtır.

Âşıklık geleneğini halka benimsetmek, bu geleneği tekrar canlandırmak için neler yapılmalıdır? (*Kimler, nasıl çaba sarf etmeli?*)

Âşıkların çok çalışması, halkın sevebileceği, halka lâyık türleri söylemesi gerek.

Usta bir âşık neden çırak yetiştirir?

"Ekmezsen biçemezsin". Usta, gayretli bir çırak yetiştirdikten sonra vefat ederse çırak gittiği meclislerde ustasını anlatarak, onun eserlerini söyleyerek ustasını yaşatır. Böylece gelenek yaşar.

Ustanızın çırak eğitme konusundaki olumlu ve olumsuz tarafları nelerdir?

Ustamın en iyi yönü meclislerde beni methetmesi, halkın nazarına sunmasıdır. Meclislerde; "Bülbül sesli Âşık İsmail Azerî! Şimdi o söyleyecek. Siz onu beğeneceksiniz, benim en güzel dalım odur." diyerek mecliste sözü bana verirdi. Ben de onun benim söylemem için yazdığı divanı söylerdim.

Olumsuz yanları var mıydı?

Eğitimi iyiydi ama ilk başlarda bana para verirken sayarak vermiyordu. Ben neden böyle yaptığını sorduğumda bana: "Sen bu meclislere benim sayemde girdin, hem de parayı bölüşeceğimiz safhaya daha gelmedin." dedi.

Siz çırak eğitirken ustanızın yöntemlerini mi kullandınız?

Tabii. Onun çok güzel bir yöntemi var. Bayram (*Denizoğlu*) onu aldı. Onüçün (*onun için*) Bayram'dan çok memnunum. "Bir âşık ki namaz gılmasa, sabah namazına gahmasa melekler ona yardım etmez." Rahmetlik öyle derdi bana. Bayram şimdi onun hepsini yapıyor. Bayram yüz bin dene gadın içinde olsa dönüp bakmaz, namazını niyazını da bırakmaz.

Tabi kullandım. Farklı metodlar da kullandım. Kendi metodlarım var. Benim metodlarımı hepsi sever. Meselem, biz âşığız, bizi evlere götürüyorlar. "Saat sekizde hemen evi terk edeceksin." diyorum bennen giden arhadaşlara ya da çırağıma. Neden? Gelini var, kızı var, belke bizim hatıramız (*hatırımız*) içün beklerler ama beklemesinler. Bayram'la şimdi sekiz oldu mu hangi eve gitsek o evi tergederdik. Gelirdik saat onda gahvaltı hazırdı, yiyer içerdik "Yahu niye erken gahtız" deyirdiler bize. "Biz alışgınık" deyirdik. Bunu uyguluyor Bayram. Bu çok güzel. Bazıları var, götürürsün, on ikiye gadar yatardı. O evin sahibi işe gitmeyecek mi? O uygulamayı severim.

Sizce âşıklık eğitimi nasıl yapılmalıdır?

Âşığın içinde doğuş varsa, sevgi varsa, bundan etkileniyosa, eyi bir usta bulması lazım.

İyi usta olmanın ölçüsü nedir?

Eyi bir ustanın karakteri ey'olur, sözü çok güzel olur, çok güzel yazar, piyesede ismi tanınır, eserleri piyesede geçerli olur. Diyelim ki Kars'tan bir adam gelsin, evele (*evvela*) Çobanoğlu'nu sorurlar, yüz tene âşık var. Onun yanındaki çırak tabi ona göre yetişmesi lazım.

Bir âşık için neler kusur sayılır?

Başta gelen; yalan söylemeyecek. Dedigodu yıkar. Birisinin lafını birisine götürmeyecek. "Ya filan âşık bele geldi, getti." Bunlardan çekimser galacak. Sigara, içgiden uzak galacak; bilhassa içgiden. Sigara, bil-

miyorum, ara sıra içer. Yani dorguluğu (*doğruluğu*) başta seçecek. Geyim temiz olacak. Fakır olsun çirkin olsun paraya düşkün olmayacak. Paraya düşkün olsa hırzı dağa gadar gider. Bugün ne gazandın; 10 lira. Allah böyüktür, yarın da 20 alırsın. Buna kanaatkâr olacak.

Âşıklık bir meslek midir? Sonradan bırakılabilir mi?

Valla, bugün yirmi sene yapan adam çok zor bırakır. Bu, meslektir, zanaattır. Ben şimdi bir yerde çalışım, bana vereller 80 lira, 70 lira. Ey ben öyle ay oluyo alırım 200 lira; öyle ay oluyo, alırım 500 lira; öyle gün oluyo, alırım 10 lira, yani tanınmışız. Bunun sayasına (*sayesinde*) yirmi sefer Almanya'ya gitmişim. Halk ozanı olmasam gidebilir miyim? Bakanlıktan kartım var, onlar gönderdi.

Bakanlıktaki âşıkları kim seçiyor?

Tabi, yarışmalardan derece aldıkça. Ben 80'de filan kayıtlandım. Dört sefer devlet tarafından Almanya'ya gittim. O yönden eyi ama maaşımız yoktur. Özbegistan'a gittim, para verdiler bana, 5.000 Dolar. Kırgızistan'a, Türkmenistan'a gittim. Bakanlık tarafından gittik, kültür anlaşmasına. Kırk tane âşık geldi, meselem, hiçbirisi bizim yarımız olamadılar, hep pasif galdılar. Bir söz bulamadılar (*oranın âşıkları*). Orda birinciliği aldık, takdirnameyi aldık geldik. Ben Kırgızca da anlıyorum, hiçbirisi cevap veremedi.

Sizce âşıklık geleneği yavaş yavaş ölüyor mu?

Benim görüşüme (*göre*) halk âşıkları hiçbir zaman içün ölmez, silinmez. Niye? Çünkü halk var. Ama diyelim ki bir gahve bulup söyleyecekler, ama gene saz elinde, bu mahlede olmasa o mahlede. Halk âşıkları hiçbir zaman ölmez, tükenmez. Ne dükenir biliyo musun? Bu ağızdaki diller; "Yav âşıklık devri geçmiştir." Sen yokken ben geçecem, sen (*halk*) varken ben varım. Uygulaması ilerliyecek bunun.

Nasıl ilerleyecek?

Devlet tarafından bir çadır yapılacak; âşıklar çadırı. Ha, bu olmasa âşıkları bulamazsın. Orada âşıklar gelecek çalacak, söyleyecek o çadırın, binanın çayı satılacah, o binayı idare edecek, âşıklar da -halk gelecek üç beş ne ise takacak saza- böyle âşıklar da çoğalır. Hatta her vilayete bir tene gur. Böylece bu gelerek daha güzel olur, daha güzel anlaşılır. Sultanahmet'te bir ay çadırda günde 300 milyon gazandılar, biz de paramızı aldık çadırdan. Çalıp söyleyip alıyoduk. Ama halk herkese de para takmaz. Birez işi becereceksin.

Bu geleneğin devam etmesi içün, moderen olmayacak da tarihî bir bina olacak. Âşıklar orada çalacak. Herkes bilecek ki âşıkların falan yerde mekânı var; gakıb gelecek, bulacak, derneğe götürecek, düğüne götürecek. Şimdi herkes kendisi gidiyor.

Kitle iletişim araçlarının (*Radyo, TV, v.s.*) bu gelenek için olumlu ya da olumsuz etkileri nelerdir?

Bunlar bizim içün olumsuzdur. Meselem, Ganal 6'ya çıkıyoruz diyelim; devede gulak, hırrrt geşti. Bizim içün devlet ganalı olmalı. Bu ganal devletin ganalıdır, burda âşıklar da var, aşıcak (*açacak*) dinleyecek. Devamlı âşıklar orda bulunacak.

Gelenek ölmez, kaybolur. Devlet ganal açarsa olumlu olar (*olur*), yoksa olumsuz olar. Bir de gahvesi olacak.

Basın'da Âşık İsmail Azerî

Kars, Ardahan ve Iğdı[r]… gençler'den birlik adı[mı]

Bir yandan Metropöl kente ayak uydurmaya çalışan, diğer yandan kültürel değerlerini yitirmemek için mücadele eden, Doktorudan Gazetecisine, İktisatcısından, İş adamına, Mühendisinden, Hemşiresine yaşları 18-25 olan bu gençler kendi aralarında oluşturdukları "Gençlik platformu" sayesinde kültürel mücadelenin içine girdiler.

Ortak yemek; Hengel (Mantı)

Kars-Ardahan-Iğdır illerinden gelip İstanbul Metropolünde eğitimlerini sürdüren veya mezun olup iş hayatına atılan bu gençler, geride bıraktıkları bir çok ortak değeri yeniden yeşertmek adına Sefaköyümüz Et Lokantasında bir araya geldiler.

Sefaköy'de bulunan Sefaköyümüz Et Lokantasında Ömer Baştimur'un(Gazeteci) girişimleri sonucu bir araya gelen yaklaşık 40 …

… eğlendiler ve tanışarak gelecekte yapılacak çalışmaları konuştular.

Kars yöresine has olan 'Hengel'yemeğini yiyen … amaçlarının bu tür … sıklaştırarak, … yaşayan çeşitli …

Kars Yöresi Aşıklarından Orhan Üs… İsmail Azeri ve Ahmet Poyrazoğl… karşılıklı atışmaları ve doğaçlamalar… memleketlerine götürürken etrafta… halka da aynı duyguları yaşatarak … geleneğinin en güzel örneklerinden … daha sergilemiş oldular.

ÜNİVERSİTE DESTEĞİ Konya'da bulunan halk ozanları, Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Halil Cin'i ziyaret ettiler. Cin, halk ozanlarının kendileri ve yakınlarının Konya Tıp Fakültesi Hastanesi'nde ücretsiz muayene ve tedavi olabileceklerini bildirdi. (Telefotoğraf: hha-Mehmet GAZEL-KONYA)

Halk ozanlarına ücretsiz tedavi

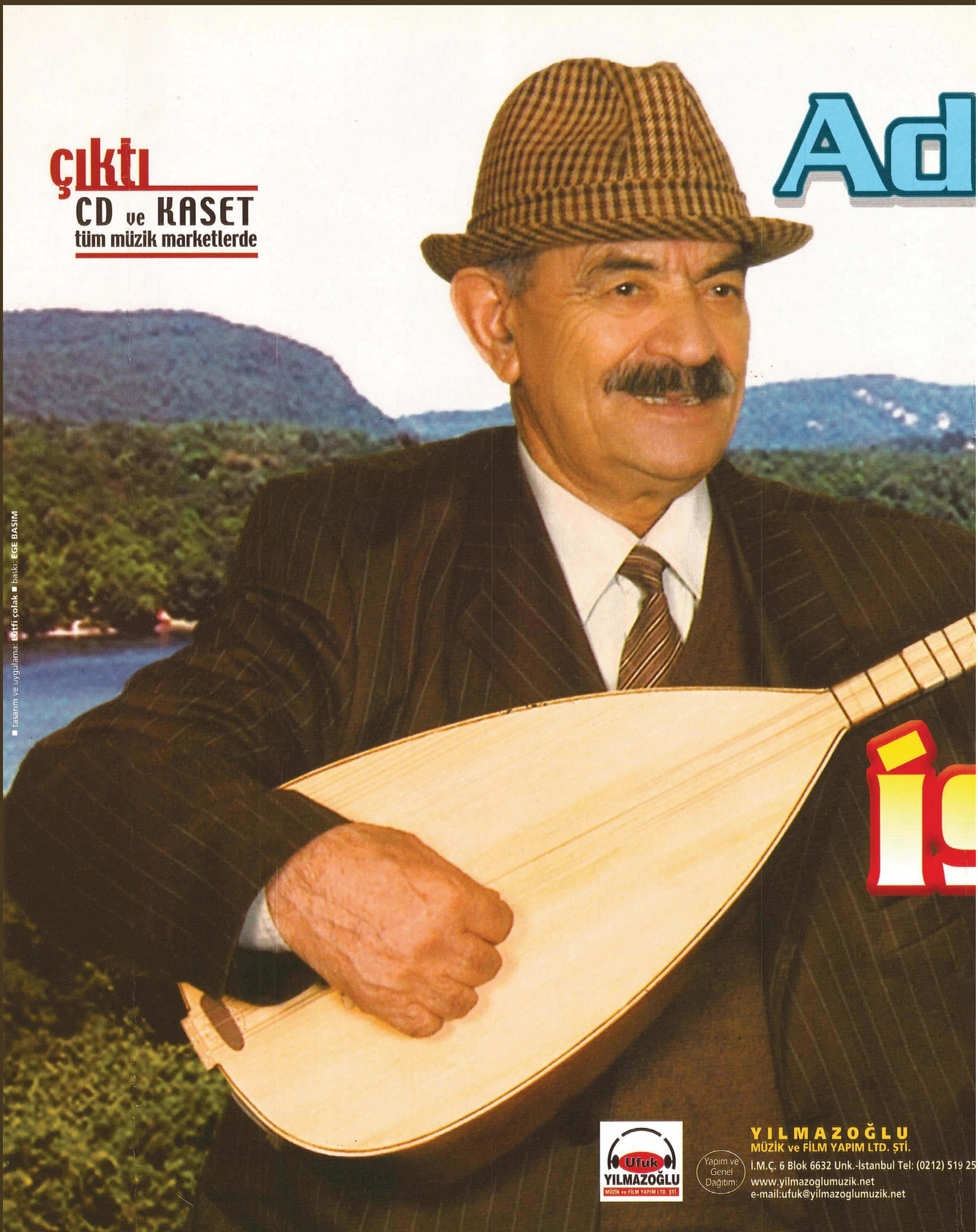
● Konya Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr.Halil Cin, tüm a… Hastanesi'nden ai… ücretsiz yararlana… verdi.

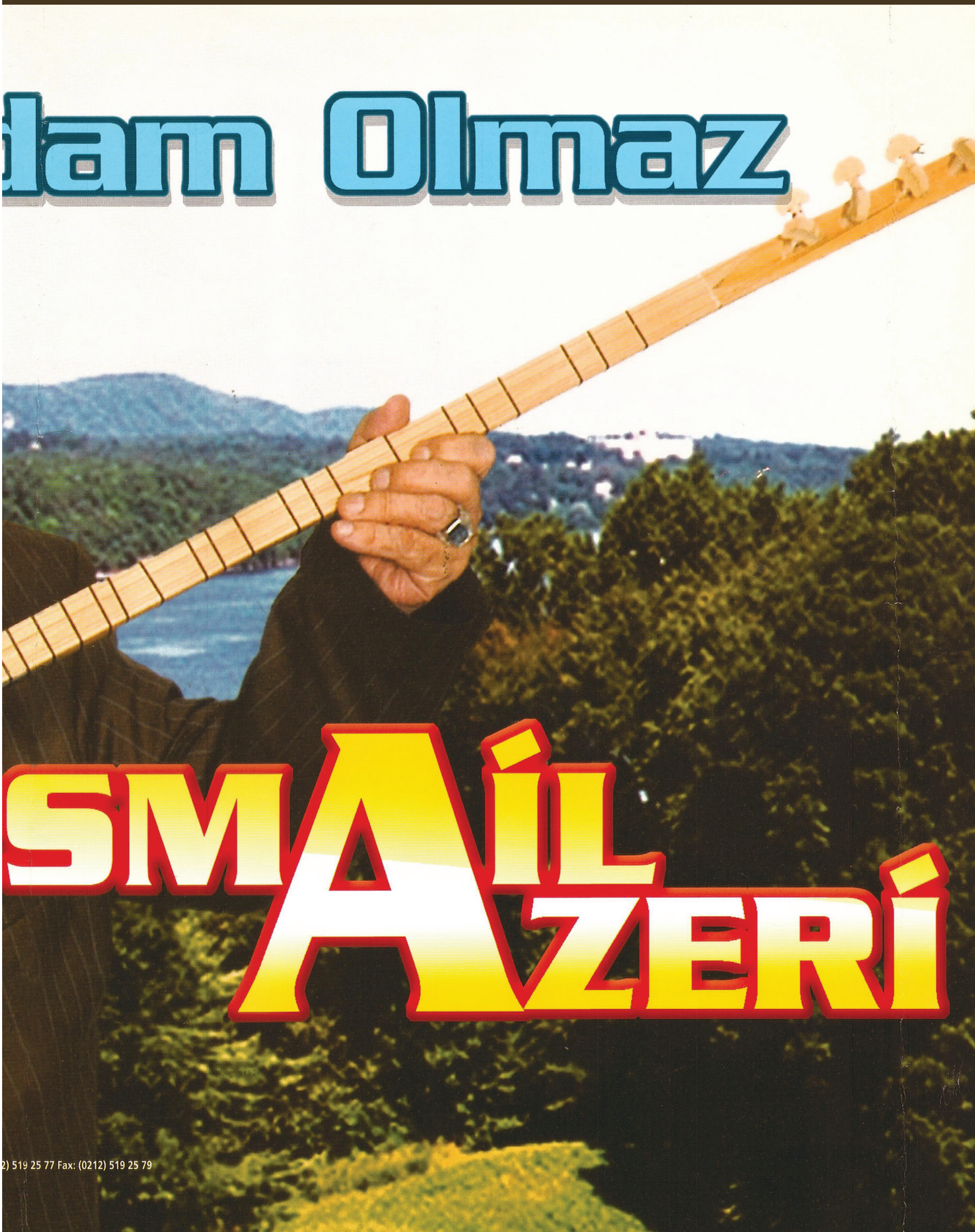
KONYA, (hha)- Hal… Üniversitesi Tıp Fa… si'nin sağlık hizmetlerind… Selçuk Üniversitesi t… Nisan Cuma günü Prof. D… da başlayan Birinci Âşı… ozanlarını kabul eden S… Prof. Dr. Halil Cin, Tür…

Popçular ve topçular

OZANLAR SÜR…

İran'ın Tebriz vilayetinde doğup 10 yaşında iken ailesi ile birlikte …

çıktı
CD ve KASET
tüm müzik marketlerde
■ tasarım ve uygulama: Lütfi çolak ■ baskı: EGE BASIM
Ufuk
YILMAZOĞLU
MÜZİK ve FİLM YAPIM LTD. ŞTİ.
Yapım ve Genel Dağıtım:
YILMAZOĞLU
MÜZİK ve FİLM YAPIM LTD. ŞTİ.
İ.M.Ç. 6 Blok 6632 Unk.-İstanbul Tel: (0212) 519 25
www.yilmazoglumuzik.net
e-mail:ufuk@yilmazoglumuzik.net

Âşık İsmail Âzeri,
İlk Kaset -CD çalışması, 2001

Yeşilgi

GÜNLÜK SİYASİ TARAF

Yayına Başlama Tarihi 03 Haziran 1925 Sayı : 6983 KDV

Cumhuriyetimizin

KAPALI SALON

ATAKAN ÇITLAK

Cumhuriyetimizin 75. yılı il merkezi ve ilçelerde törenlerle kutlandı.

Havanın yağışlı olması nedeniyle Atatürk Bulvarında yapılacak olan kutlamalar 19 Eylül Kapalı spor salonuna kaydırıldı. Salon kapasitesinin küçük olması nedeniyle vatandaşların içeri alınmadığı kutlamalarda okul öğrencilerinin coşkusu görülmeye değerdi.

Törenler saat 09.00'da Valilikte Vali Erhan Tanju'nun tebrikleri kabulüyle başlandı. Kapalı salondaki törenlere Vali Erhan Tanju, Belediye Başkanı Mehmet Larçın, Garnizon Komutanı Baki Onurlubaş, Emniyet

lınmasından dolayı kutlama programı tam anlamıyla gerçekleştirilemedi.

Vali Erhan Tanju, Belediye Başkanı Mehmet Larçın ve Garnizon Komutanı Baki Onurlubaş ın salonda bulunanları selamlamasından sonra İstiklâl Marşı okundu daha sonra Vali Erhan Tanju kısa bir konuşma yaptı. Vali Tanju konuşmasında; «Cumhuriyetimizin 75. yılını hep beraber kutluyoruz. Bu çok büyük bir kıvanç tır. Cumhuriyetimizin 75. yılı kutlu olsun» dedi.

Daha s
Öğretmen
mail Olg
nün öner
konuşma
nuşmayı
öğretim
gi Abid
Yüksel

Aşıklar t

Cumhuriyet'in 75. yıl kutlar

İsmail şehrimize geldi

Cumhuriyet'in 75. yıl kutlamaları programına katılmak üzere şehrimize davet edilen halk ozanı aşık Fikret ÜNAL ile

yaret eden aşıklar, hem sohbet ettiler, hem okudukları şiirlerle sohbeti renklendirdiler.

Aşık Fikret ÜNAL Atatürk'le ilgili şiirinde

Türkiye

iresun
AFSIZ GAZETE
BİN TL.
coşku
V Dahil FİYATI : 30 BİN TL.
in 75. yılı co
N TIKI
a sonra Anadolu
men Lisesinden İs
Olgun Akkaya gü-
önemi hakkında bir
şma yaptı. Bu ko-
nayı Cumhuriyet İlk
tim Okulundan Ez-
Abidinoğlu, Şehit İsa
ksel İlköğretim Oku-
lundan Elif Pa
türk Sağlık M
si öğrencisi A
oğlu ve İmam
sesinden Buğ
ÖZBAŞ'ın ok
takip etti.
Konuşmala
lerin okunmasından son
uzelli
Aşıklar ATIŞIYOR
Aşık İsmail Azeri Ve Artvinli Aşık Paşa Yorgunlu
KISIM A: Çalışmayan Kuldan Fayda, Yırtacağım Bez Misali, Gurbette Boş Gezenler, Ar Olmayınca.
KISIM B:
256
Aşıklar ATIŞIYOR
Aşık İsmail Azeri Ve Artvinli Aşık Paşa Yorgunlu
uzelli
STEREO
DOLBY SYSTEM
takdir edildi
amaları çerçevesinde aşık Fikret ve
temelin attın
Altı ilke bize armağan
ettin
Laik en büyük rota-
sıydı.»
derken, aşık İsmail Aze-
ri'de taşlamasında,
«Hocalar var dizi dizi
GİRESUN'a istiyo-
rum.»
diyordu.
NOT : Taşlamaların
tamamı ileriki günlerde
yayınlanacak.
ADD
amaları çerçevesinde
temelin attın
Altı ilke bize armağan
GİRESUN'a
rum.»
diyordu.

Gazetemizi ziyaret eden Aşık İsmail Azeri, Zülfikâr Divani, Şakir Okur, Bayram Denizoğlu, en güzel deyişlerini söylediler. Anadolu'dan buram buram koku getiren aşıklar, her gittikleri yerde sempati ile karşılanıyorlar.

Anadolu'nun sesi onların sazlarında...

İSMET ATLI

Anadolu'nun sesini sazları ile dile getiren aşıklar, eski kültürümüzün de örneklerini teşkil ediyorlar.

"Bir tas çorba bir hırka" felsefesi ile Anadolu'yu sazları elinde dolaşan aşıklar, her gittikleri yerde büyük ilgi görüyor, sempati topluyorlar.

Konya Aşıklar Yarışması'nda 5 defa birincilik alan Aşık İsmail Azeri aldı sazı eline ve şöyle dedi:

**"Can dedikçe canından,
Ayrılan aşık değildir.**

○

**Yar için ağlayan yar
ayrılan aşık değild**

○

Eminönü elediye Başkanı Lütfi Kibiroğlu, İstanbul Valisi Erol Çakır ile birlikte

tıyor. Sadece İstanbul'un ya da ülkemizin değil, dünyanın dörtbir yanından gelen insanların çöpünü toplayan Eminönü Belediyesi'ne, bunun için devletten hiç bir destek verilmiyor.

Eminönü Belediyesi, sokak, cadde ve meydanların günlük temizliğinin yanısıra, özen gösterilmesi gereken yerler ile tarihi eserlerin çevrelerini temizlemek amacıyla "Özel temizlik ekibi" oluşturdu.

Otopark

Yıllardır otopark ve trafik problemlerinin yoğun bir şekilde yaşandığı Eminönü'nde, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Trafik Şubesi tarafından, cadde, sokak ve meydanlarda usulsüz parkeden araçları kaldıran Belediye çekicilerinin faaliyeti yasaklandı.

18 Nisan 1999 seçimlerinden önceki dönemde, Eminönü Hizmet Vakfı'na ait çekicilerle ilçe dahilinde usulsüz park eden araçları kaldıran Eminönü Belediyesi, seçimlerden sonra,Eminönü Hizmet Vakfı'nın çekicilerini geri alması nedeniyle bir süre bu hizmet resmi envantere kayıtlı olan tek

Kars, Ardahan ve Iğdır'lı gençler'den birlik adımı

Bir yandan Metropöl kente ayak uydurmaya çalışan, diğer yandan kültürel değerlerini yitirmemek için mücadele eden, Doktorudan Gazetecisine, İktisatcısından, İş adamına, Mühendisinden, Hemşiresine yaşları 18-25 olan bu gençler kendi aralarında oluşturdukları "Gençlik platformu" sayesinde kültürel mücadelenin içine girdiler.

Ortak yemek; Hengel (Mantı)

Kars-Ardahan-Iğdır illerinden gelip İstanbul Metropolünde eğitimlerini sürdüren veya mezun olup iş hayatına atılan bu gençler, geride bıraktıkları bir çok ortak değeri yeniden yeşertmek adına Sefa-Köyümüz Et Lokantasında bir araya geldiler.

Sefaköy'de bulunan Sefa-Köyümüz Et Lokantasında Ömer Baştimur'un(Gazeteci) girişimleri sonucu bir araya gelen yaklaşık 40 genç, yöresel aşıkların söyledikleri türkülerle doyasıya eğlendiler ve tanışarak gelecekte yapılacak çalışmaları konuştular.

Kars yöresine has olan 'Hengel'yemeğini yiyen gençler, amaçlarının bu tür toplantıları sıklaştırarak, metropölde yaşayan çeşitli meslek guruplarından olan insanların tanışmasını sağlamak ve birbirlerine yardımcı olmasını sağlamaktır. Bu katılımın daha geniş çapta sağlanması için önümüzdeki günlerde kır gezisi düşündüklerini" söylediler. Düzenlenen "Hengel" gününe Bayrampaşa Emniyet Amiri Cemalettin Kaymaz'da katıldı.

Kars Yöresi Aşıklarından Orhan Üstündağ, İsmail Azeri ve Ahmet Poyrazoğlu'nun karşılıklı atışmaları ve doğaçlamaları gençleri memleketlerine götürürken etrafta toplanan halka da aynı duyguları yaşatarak Aşıklık geleneğinin en güzel örneklerinden birisini daha sergilemiş oldular.

...elal KARAALİ
...tfü BULUT

ÜNİVERSİTE DESTEĞİ Konya'da bulunan halk ozanları, Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Halil Cin'i ziyaret ettiler. Cin, halk ozanlarının kendileri ve yakınlarının Konya Tıp Fakültesi Hastanesi'nde ücretsiz muayene ve tedavi olabileceklerini bildirdi.
(Telefotoğraf: hha-Mehmet GAZEL-KONYA)

Halk ozanlarına ücretsiz tedavi

● **Konya Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr.Halil Cin, tüm aşıkların Tıp Fakültesi Hastanesi'nden aile fertleri ile birlikte ücretsiz yararlanabilecekleri müjdesini verdi.**

KONYA, (hha)- Halk ozanları, Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi'nin sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanacak.

Selçuk Üniversitesi tarafından düzenlenen ve 10 Nisan Cuma günü Prof. Dr. Erol Güngör Salonlarında başlayan Birinci Âşıklar Şöleni'ne katılan halk ozanlarını kabul eden Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. **Halil Cin,** Türk halk ozanlığı geleneğinin sürmesi için çeşitli çalışmaların yapıldığını belirterek, 35 ozana Tıp Fakültesi Hastanesi'nden tüm âşıkların aile fertleri ile birlikte ücretsiz yararlanabilecekleri müjdesini verdi. Rektör **Cin,** şunları söyledi:

"Türk halk ozanlığı geleneğinin sürmesi için Selçuk Üniversitesi Birinci Âşıklar Şöleni düzenlemiş bulunmaktadır. Türk milli birlik ve beraberliğinin devamında halk ozanlarına büyük görevler düşmektedir.

Bu espri içinde ülkemizde yaşayan tüm halk ozanları ile yakınlarının sağlık muayeneleri ile sağlık hizmetlerinin Konya Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi'nde ücretsiz yapılmasını kararlaştırdık."

40 yıldır çalıp söyleyen Iğdırlı Aşık İsmail Azeri, sazından bir an olsun ayrılmıyor. Kültür Merkezi'nde sergi açılışında gazetemize demeç veren Azeri, "Şehrinize neşe getiren halk ozanıyım" dedi.

40 yıldır söylüyor

● 3. Türk Dünyası Şöleni münasebetiyle Kırıkkale'ye gelen Iğdır'lı ozan Aşık İsmail Azeri, hem şölenin açılışında hem de sergi ve defilede büyük ilgi gördü. 40 yıldır çalıp söylediğini ve gezmedik diyar bırakmadığını belirten Aşık İsmail Azeri, "Şehrinize neşe getiren halk ozanıyım" dedi. Azeri, şölenin açılışı esnasında söylediği deyişle herkese inceden inceye dokunurken, büyük de ilgi görüp alkış aldı. Şölen boyunca Kırıkkale'de kalacak olan Azeri, çalıp söylemeye devam edecek.

İsmail Cengiz Azeri, 22 sene önce ilçelerinde Kaymakamlık yapan Vali İhsan Tekinle hatıra fotoğrafı çektirmiştir.

Aşık Azeri 22 sene önce kazalarında Kaymakamlık yapan

Vali İhsan Tekinle hatıra resmi çektirdi

Vali İhsan Tekin'le Kars'ın Tuzluca Kazasından gelen Aşık İsmail Azeri önce tanıştılar sonra da bir hatıra resmi çektirdiler.

Aşık Azeri Vali Tekin'le tanışmalarını şöyle anlatıyor:

«1951 yılında Kars'ın Tuzluca kazasında Sa-

[→ Devamı Sa. 5 de]

40 yıldır ç...
zından b...
sergi a...
"Şeh...

40

● 3. Türk...
len Iğd...
da hen...
çalıp s...
ten Aş...
nıyım"...
deyişle herkese inceden inceye doku...
ilgi görüp alkış aldı. Şölen boyunca Kırıkkale'de kalacak olan Azeri, çalıp söylemeye devam edecek.

...çuk Üniversitesince ikinci k...

AŞIKLAR ŞÖLENDE

Aşıklar şölenine çeşitli yörelerden çok sayıda aşık katıldı

- Çeşitli yörelerden 60 aşığın katıldığı şölen bu akşam sona eriyor.
- Şölene katılan aşıklara ödülleri bu akşam törenle dağıtılacak.

Selçuk üniversitesince düzenlenen 2.ci geleneksel Türkiye aşıklar şöleni Konya'da başladı.

Rektör Prof. Halil Cin şölenin açılışında, halk edebiyatının milletin saf duygu ve ideallerini temsil eden, halktan ve onun kültüründen doğduğunu ve...

☛ Devamı Sayfa 9'da

ANTALYA

Ak denizi dolmuş taşmış
Pamukları beyazlaşmış
Teraslara kucak açmış
Gelin görün Antalya'yı

Akdeniz'in gür sesini
Gözle görün kalesini
Tabiatın havasını
Gelin görün Antalya'yı

Parkları var dizi dizi
Çalışkandır gelin kızı
Çok güzeldir kışı yazı
Gelin görün Antalya'yı

Tophane Parkın kalesi
Atatürk'ün hatırası
Gürlesin Türklerin sesi
Gelin görün Antalya'yı

Dağılır gönüller pası
Düden'in de çoktur süsü
Ulusların iskelesi
Gelin görün Antalya'yı

Ne kadar söylesem haktır
Tarihi yerleri çoktur
Güzellikte eşi yoktur
Gelin görün Antalya'yı

İsmail'im, daim barış
Tarif ettim karış kariş
Festival ve güzel yarış
Gelin görün Antalya'yı ...

Popçular ve topçular el üstünde

OZANLAR SÜRÜNÜYOR

İran'ın Tebriz vilayetinde doğup 10 yaşında ilken ailesi ile birlikte Iğdır'ın Tuzluca ilçesine yerleşen Halk Ozanı İsmail Azeri, 36 ay askerlik yaptıktan sonra aile geleneği olan aşıklığa merak sarıp İstanbul'un yolunu tutuyor.İstanbul'da kimi zaman Beyoğlu Tarlabaşında Aşık Mahsuni Şerif ile (Yıl 1974), kimi zaman Gülhane'deki Aşıklar çadırında merhum Murat Çobanoğlu ile atışırken gördüğümüz İsmail Azeri aşıklık geleneğini sürdüren az sayıdaki ozanlardan birisi.İlk sorumu sormak için ses kayıt cihazını açarken İsmail amca aşıklardaki cana yakınlık ile sazına sarılıp ilk önce bana ve kameramanıma güzel bir sataşma ile işe başladı.

Ozan Azeri bazen sazını susturup sohbet etti, bazen de sorularımıza sazından çıkan nameleri katarak hem bizi eğlendirdi, hem de hayatla dalga geçer gibi fikirlerini, görüşlerini, kendini anlattı bize… İsmail amcanın, ozanlığın verdiği o hazırcevaplığı ve sevimliliği ile hepimize tek tek takıldığı anlar ise görülmeye değerdi.

İstanbul Times olarak kendisine çok teşekkür ediyoruz. Saygı değer ozanımız İsmail Azeri ile yaptığımız söyleşiyi gazetemizde yayınlamakla kalmıyor, kameraya aldığımız görüntülerini de internet sayfamızda yayınlıyoruz. İşte keyifle okuyacağınız o röportaj;

Sevgili İsmail amca. Öncelikle bizimle bu güzel sohbeti paylaştığınız için teşekkür ederiz. Siz uzun yıllar sazınız eşliğinde insanlara seslenip, halkın sesi oldunuz. Benim için ozan demek, sadece saz çalan kişi demek değildir. Ozanlar bir toplumun kalbi, sesidir. Sizde Zeytinburnumuz'un bir değerli ozanısınız. Biz sizi tanıyor ve seviyoruz. Sizi tanımayanlar için kısaca kendinizi anlatır mısınız?

(İşte bu noktada İsmali Amca alıyor sazı eline ve başlıyor...)

Er cihandan biter gider, yolumuz bu yolumuz bu...
Bülbül gibi öter gider, dilimiz bu dilimiz bu...
Hayatım gurbete düştü, ecel diyarları aştı,
Beni gören, bana şaştı, halimiz bu halimiz bu…
Basın bizi yaman yazar, İstanbul''da neler gezer
Dört köşeye adım yazar, eliniz bu eliniz bu…
Kameracı kız pozuma, dikkat eyle bu yüzüme
Muhabbet gönül sazıma, dilimiz bu dilimiz bu…
Azeri''nin gönlü boludur, İsmail sözü duyulur
Benimde çayım soğudu, halimiz bu halimiz bu…

İşte böyle İsmail Amca, sazıyla eşlik ettiği türküsünde hem kameraman arkadaşımız Gülçin''e takıldı, hem de ikram ettiğimiz çayının soğuduğunu şakayla karışık bize bildirip, değiştirmemizi istedi. Ve başladı anlatmaya.

➤ *İran'ın Tebriz vilayetinde 1928 yılında dünyaya geldim. 4 kardeştik. Ben 10 yaşlarında çocukken Türkiye''ye geldik. Iğdır''ın Tuzluca kasabasın da bir köye yerleştik ailemle. Baktım bayraklar yarıya inmiş, herkeste bir matem havası. Çocuk kalbimle merak edip "Ne oluyor?" diye sordum. Dediler ki Cumhurbaşkanımız Atatürk vefat etmiş. Çok üzülmüştüm o zaman...*

Peki aşıklığa, ozanlığa ne zaman, nasıl başladınız?

➤ *Benim dedemin dedesi de ozandı. Kuşaktan kuşağa geçen bir şey bu bizde. Ben de 19 yaşlarında başladım. O yaşlarda geçliğin verdiği heyecanla, gezip dolaşmak, derdimi anlatmak istiyordum. Böylece çıktım yola. Askerlik yaşımda gelmişti. O zamanlar askerlik şimdiki gibi değil, 36 aydı. Malatya dahil üç vilayette yaptım vatani görevimi. Malatya da asker iken Erguvan ilçesine de gittim. Her evde bir saz vardı. Ben de saz aşığıyım, orada bir saz verdiler bana. İşte o gün bu gündür sazımdan ayrı kalmadım hiç.*

'Kültür Bakanlığı bizlere yayın yapan TV kanalı kurmalı!

İsmail Amca, bakanlıklarda söz açılmışken Kültür bakanlığı için ne demek istersiniz ?

➤ *Kültür bakanlığı Türk edebiyatı ve aşıklık üzerine yayın yapacak bir televizyon kanalı kurup bizlerin hizmetine açmalı.Aşıkların listesini tutarak ortaya çıkan aşıkları vilayetlere bölerek o bölgelerde halk edebiyatı ve aşıklık geleneğini yaşatacak bir mekanizmanın içine bizler ilave edilirsek ülke kazançlı çıkar diyen aşık İsmail Azeri'nin talepleri ve istekleri uygulanabilir zemini olan talepler sanki.*

84 yıllık ulu bir çınar olan Halk Ozanı İsmail Azeri, gazetemizi ziyaretinde Başyazarımız Hüseyin Çetiner'le yaptığı söyleşide bizlere gerek hayattan, gerekse siyasetten uzun uzun bahsederek adeta bir yaşam dersi verdi…

➤ *Ders kitaplarında Köroğlu, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Aşık Veysel gibi önemli değerler var. Bu şahışlar anlatılırken bizim gibi ömrünü aşıklık geleneği için tüketen bizler okula davet edilsek ve sazımızla sözümüzle konunun daha iyi anlaşılması için bilgilerimizi genç kuşaklara anlatsak kötümü olur. Geçenlerde eski Zeytinburnu ilçe Milli eğitim müdürü ve şu an ki Zühtü Kurtulmuş lisesi müdürü Mehmet Karaca beni yüzlerce öğrenci ile buluşturdu. Orada güzel bir etkinlik yaptık bizde memnun olduk talebelerimizde dedi.*

'Topbaş destek olsun'

İsmail Amca daha önce Gülhane parkında aşıklar çadırı vardı ne oldu bu çadır?

➤ *Deşme yaramı Hüseyin bey, hesaplasan Türkiye de toplam 500 tane aşık yoktur. Bu çadırımız varken burada elde ettiğimiz gelir ile altı ay geçimizi temin ediyorduk. Büyükşehir belediye başkanı Kadir Topbaş aslen Artvin Yusufeli'lidir. Yusuf eli ilçesi önemli aşıkların yetiştiği bir ilçedir. Kadir Topbaş bizlere yer verseydi sazımız ve sözümüz ile biz maişetimizi temin ederdik. Ama ilk önce Gülhane şenlikleri iptal edildi, tabi bu şenlikler iptal edilince bizim çadırda yok oldu haliyle burada kazandığımız para da gelmez oldu. Kadir Topbaş ve eşi özeyiş yengemiz aşıkları çok severler ama bize aş ve ekmek getirecek bir yer vermediler. Benim evimde gördün 300 den fazla demir parsçı (ödül) var onlar karnımızı duyurmuyor. Demir parçası ile birlikte çarşıda pazarda işe yarayan bir de kağıt parçası da versinler diyorum.*

Peki, Büyükşehir dahil ilçe belediye başkanları sizlere hiç destek olmuyorlar mı?

➤ *Keşke olsalar Kadir Topbaş çadırımızı kaldırdı. 1974 yılından beri Zeytinburnu ilçesinde oturuyorum. Murat Aydın'ı nerede ise 30 yıldır tanır ve bilirim. Sayın başkan beni sever ve de sayar. Bunun içinde Allah kendisinden razı olsun ama o kadar etkinlik yapıyorlar hiçbir tanesine beni veya diğer aşık arkadaşları davet etmiyorlar. Oysa Zeytinburnu'nda topu topuna biz 3 aşığız. (Ben Ahmet Poyrazoğlu ve Mürsel Sinan.) Murat Aydın yıl içinde yaptığı etkinliklerde bize de yer verirse ne kaybeder sorarım size? Ozanlar vermeden almaya alışık değiller.Biz hiçbir belediye başkanı ve diğer devlet büyüğümüze biz çalışmadan para istiyoruz demiyoruz.Asında parada da değil Mesela Gülhane de ki çadırımız olsa etkinlik döneminde elde ettiğimiz para ile en az altı ay hayatımızı idame ettiriyorduk.Ama bu imkan şu an elimizden alındı.*

Askerliği bitirir bitirmez İstanbul'a geldim. 7 yıl İstanbul'da çalıştım, para kazandım. Zeytinburnu'nda bir ev yaptım kendime. Sonra memlekete gittim bir ara. İşte o zaman hayat arkadaşım Sevim hanımla tanıştım.

'Sarıgül ozanları unutmayan tek kişi'

İlçe belediye başkanları içinde aşıklara sahip çıkan en önemli başkan kim? sorumuza Aşık İsmail Azeri tereddütsüz "Mustafa Sarıgül" dedi. Sarıgül 'ün içten bir şekilde ozanlara elinden geldiği kadar kucak açtığını söyleyen İsmail Azeri, "Birçok belediye başkanı gerek 29 Ekim etkinlikleri gerekse de kendi ilçelerinde yaptıkları festival, etkinlik vs. gibi programlara getirdikleri pop sanatçılarına 60- 70 bin TL verilirken, bari halk ozanına da üç beş bir şeyler versinler de bu gelenek ve kültür devam etsin" diye sitem etti.

İsmail amca, günümüz gençliğini nasıl görüyorsunuz. Gençler, sizin zamanınızdaki gibi saza, ozanlığa meraklı mı?

➤ *Şimdiki gençler doğru yönlendirilmiyor. Kültür Bakanımız başta olmak üzere, bu konulara fazla değinen yok. Saza meraklı gençler bile eksik eğitim alıyor.*

Bu gençleri bir ustanın yanına götürüp, tanıştırmıyorlar. Oysa bu gençler, ustaları tanıyıp onlardan ilham almalı. Kültürüne sahip çıkmalı. Sadece nota bilip, saz çalmakla olmaz. Bir Karacaoğlan''ın, bir Aşık Veysel''in, Mahsuni Şerif''in felsefesini bilmek lazım.

1974 yılında dönemin en meşhur organizatörü Beyoğlu Tarlabaşında ki bir gazinoda aşıklar arasında bir yarışma yapmıştı. Beni de çağırmışlardı o zaman. Yarışmaya katılanların içinde hiç kimse Mahsuni Şerif''in karşısına çıkmaya cesaret edemedi. Ben çıkarım dedim o zaman.

Kendime güveniyordum. Mahsuni''nin bir huyu vardı yalnız, kafiyeyi kendi açar, karşısındakine açtırmazdı. Kafiye açan avantajlıdır her zaman aşıklıkta.

Rahmetli Mahsuni Şerif,başladı kafiyeyi (Ayak)"Adalet yok" diye belirtti. Başladı atışmaya. Ben hemen kurnazlık yaptım. Baktım Mahsuni her sözün sonunda "Adalet yok" diyecek. Ben de başladım karşılık vermeye

"Adalet var" diye…Tabi ben adalet var derken Hz.Ömer'in adaletini kast ediyorum.Tabi güzel bir atışma oldu.Mahsuni birinci ben ise ikinci oldum o yarışmada.

Ozan İsmail Azeri, "İstanbul Times gazetesi olarak kendi iradenizle benimle söyleşi yapıp sesimi milyonlara duyurduğunuz için size ve ekibinize can-ı gönülden teşekkür ederim" dedikten sonra İstanbul Times çalışanlarına mini bir konser verdi.

İstanbul Times Haber Ajansı (İTHA)

YAĞMURLU ŞÖLEN

3. Türk Dünyası Şöleni Cumhuriyet Meydanında yağmur altında yapıldı. Protokole tutulan şemsiyeler ilginç bir görüntü oluşturdu.

Törende Aşık İsmail Azeri sazı ve sözüyle devlet erkanına seslendi.

FUARDA GEZİ

SAZLI SÖZLÜ YEMEK- Konut sorunununçözümü konusunda çalışmalara başlayan Büyükdağ Toplu Konut Yapı Kooperatifi Pera Palas Oteli'nde açılış yemeği verdi. Kooperatifin yemeğine, üyeler, tanınmış işadamları ve gazeteciler katıldılar. Davetliler arasında bulunan Aşık İsmail sazı ile yemeğe gelenlere neşeli dakikalar geçirtti. Başkanlığını Turgut Büyükdağ'ın yaptığı kooperatifin inşaat işlerini Ferdağ İnşaat yapacak ve daireler 24 ay içerisinde üyelere teslim edilecek. Birinci tip daireler, 100 metre kare olacak ve 7 milyon liraya mal olacak. İkinci tip daireler ise, 120 metre kare olarak yapılacak ve 9 milyon 500 bin liraya tamamlanacak.

edeniyle
unda yapılacak olan
tlamalar 19 Eylül Ka-
lı spor salonuna kay-
rıldı. Salon kapasitesi
in küçük olması nede-
iyle vatandaşların içeri
alınmadığı kutlamalar-
da okul öğrencilerinin
coskusu görülmeye de-

mutanı Ba
ın salonda
selamlama

Âşıklar Şöleni bi

Selçuk Üniversitesi tarafından düzenlenen 2. Âşıklar Şöleni, ge
si günü başladı. Şölen, bu akşam dereceye girenlere ödüllerini
na erecek. Şölene, 60'a yakın âşık katıldı. Gazetemiz yazarlarında
der'in jüri başkanlığını yaptığı 2. Âşıklar Şöleni'nde, kategorile
ren âşıklara, "Cumhuriyet Altını" ve plaketleri ile diğer hediye
rilecek.

yüyen, açlık çeken milyonlarc
nışımız anlam kazanır" dedi.

Âşıklar sahnede biraradaydı.

Âşıklar buluştu

■ Eminönü Belediyesi tarafından düzenlenen 1. Ulusal Âşıklar Şöleni, Kadırga Kültür Merkezi'nde ünlü aşıklar ve yüzlerce davetlinin katılımıyla gerçekleşti.

Âşıklık geleneği pek eskilere dayanır Anadolu'da. Ozanlar halkın diliyle, halkın duygularını, düşüncelerini, kederini, neşesini, hüznünü bir saz eşliğinde dile getirirler. Fakat en çok ilgi çekeni her zaman atışmalar olmuştur, kimi zaman komik kimi zaman sivri dilli olmuş âşıklar. İşte pek eskilere dayanan âşıklık geleneğimizi özellikle gençlere tanıtmak maksadıyla Eminönü Belediyesi tarafından Ulusal Âşıklar Şöleni yapıldı. Şölene Murat Çobanoğlu, Ahmet Poyrazoğlu, Ali Kızıltuğ, Nuri Çırağı, Orhan Üstündağ, İsmail Azeri, Vahit Köroğlu, Âşık Hayrani, Fikret Ünal'ın da aralarında bulunduğu yirmiye yakın âşık katıldı. Şölenin son gününde Türk halk edebiyatında önemli yeri olan ozanlara plaketler verildi. Bu yıl ilki düzenlenen şölenin gelecek sene uluslararası yapılması planlanıyor.

Lütfi Kibiroğlu

Ozanları sahiplenelim

Âşıklar şölenine katılan Eminönü Belediye Başkanı Lütfi Kibiroğlu, kültürümüze önem vermemiz ve onu yeni nesillere taşımak gerektiğini belirterek, "Eğer kendi kültürünüzü ihmal ederseniz bir başka kültürle kültürlenirsiniz. Biz âşıklık kültürünü gençler arasında yayacağız" dedi. Murat Çobanoğlu da "Bugün sadece Kültür Bakanlığı'nda kayıtlı 600 âşık var, ancak bunların ancak 30'u âşıklık geleneği

bitiyor

ni, geçtiğimiz cumarte-
lerinin verilmesiyle so-
arından Dr. Mehmet Ön-
gorilerinde dereceye gi-
ediyeleri, bu akşam ve-